YIDDISH NOW

Aleichem Sholem

YIDDISH FOREVER

Official Publication Of The Student Committee For Yiddish

Number 5 | Summer 5734-1974 | Price: 25 cents

FLATBUSH YESHIVA OFFICIALS CHARGED WITH ASSAULT IN BROOKLYN CRIMINAL COURT

School's Administrator is Chief Assailant in Attack on Pro-Yiddish Demonstrators

The Administrator, a teacher and a school aide of the Yeshiva of Flatbush High School were charged with Assault and Harassment in Kings County Criminal Court after violently attacking two pro-Yiddish demonstrators.

The demonstrators, Chaim Goodfriend and Adam Teitelbaum, members of the Brooklyn Coalition for Yiddish, participated in a pro-Yiddish leafletting action on the occasion of a commemoration of the six million Jews annihilated during the Nazi Holocaust. The leaflets distributed protested the school's suppression of Yiddish language and culture—the cultural heritage of the East European Jewish civilization which flourished a thousand years before the Nazi extermination.

The operative policy of the yeshiva throughout the school year is to intensively suppress the cultural and linguistic heritage of East European Jewry. The school's activities include use of falsified textbook materials to encourage contempt toward Jews of East European origin, forced name changes by Hebrew department officials to cause abandonment of any links to East European Jewish culture, and of course, the unceasing employment of repressive tactics against Yiddish which began with refusals to include Yiddish in the school's curriculum and broadened to include harassment, intimidation and extensive academic retaliation against students who support the study of Yiddish.

Goodfriend, founder of the Brooklyn Coalition for Yiddish and Teitelbaum, a high school student who immigrated here from behind the Iron Curtain, stood quietly on the sidewalk in front of the yeshiva on Avenue J in Brooklyn distributing protest leaflets to people entering the school.

Several minutes after their arrival, the two were violently assailed by three officials of the Yeshiva of Flatbush who emerged from the building and commenced the assault after Goodfriend and Teitelbaum refused to leave.

Continued on Page 2

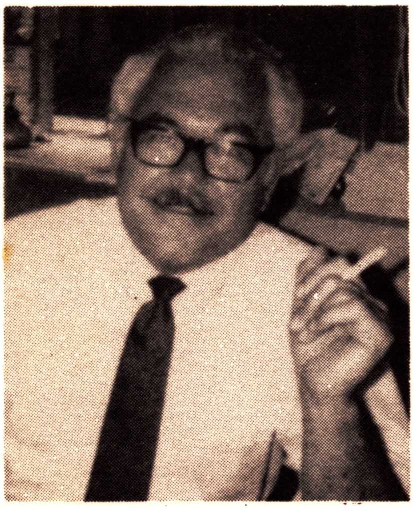

DAVID SCHWARTZ
Chief Assailant

David Schwartz, Administrator of the Yeshiva of Flatbush, ordered the assault on pro-Yiddish demonstrators. Criminal proceedings against him were dropped after he assured Kings County Criminal Court Judge Raymond Reisler that he would not perpetrate a recurrence.

First Yiddish-Hebrew Day School Opens

The first Jewish day high school where Yiddish and Hebrew will be equally recognized and taught will open this September at 69 Bank Street in New York.

The new high school is being founded jointly by the Herzliah Hebrew Teachers Seminary and the Jewish Teachers College.

The school will offer a full program in the sciences, languages, literature and the arts, will be liberal in educational philosophy and methodology, and will meet or exceed all New York State educational requirements.

In addition to Yiddish and Hebrew language and literature, the Jewish studies program will include Bible, Jewish history, Jewish philosophy, as well as courses dealing in depth with the East European Jewish legacy, the State of Israel and American Jewry.

State Supreme Court Orders Administration to 'Show Cause'

State Supreme Court Justice Frank S. Samansky signed an order to show cause on May 20 ordering the administration of the Yeshiva of Flatbush High School to admit Dovid Katz, editor of Aleichem Sholem, into the National Honor Society, or to show cause before the court why the school should be permitted to deny him admission despite his meeting all requirements for admission.

Flatbush administrators denied Dovid Katz admission in an effort to intimidate other students in the hope they would be reluctant to work openly for Yiddish due to fear of further academic reprisals. Administrators at the yeshiva have allegedly falsified transcripts in an attempt to block admission to college of pro-Yiddish students, violently assailed demonstrators during a recent demonstration at the yeshiva, and for more than two years have been accused of consistently harassing students who support a Yiddish studies program at the school.

The honor society action, while by no means the most severe method the administration has employed in its unsuccessful effort to dispel the Yiddish movement at the school, is the issue which ultimately led to State Supreme Court action since it is the only key incident for which the yeshiva's leadership had to publicly assume responsibility as the act of denying a qualified student admission into Arista—the local branch of the National Honor Society—was an official administration decision.

The orders to show cause were delivered personally by process server Marshall Harris to each of the four administrators

Continued on Page 3

Aleichem Sholem Wins First Place

Aleichem Sholem has been awarded First Place in the fiftieth annual contest of the Columbia Scholastic Press Association, the central organization for student publications in the United States.

News of the award was carried by the Jewish Telegraphic Agency in its dispatch of April 12, 1974 and was broadcast on radio station WEVD in New York. In addition, the Aleichem Sholem award was reported in the *Algemeiner Journal, Jewish Daily Forward, Jewish Week, Jewish Journal, Jewish Press* and other nationwide newspapers and magazines.

A Chapter of Psalms

Warsaw, Warsaw, mother city,
buildings splashed with blood.
Does not God see your wounds,
the dead within the gates?

Multitudes of Samsons and Deborahs
march against the foe.
I would rather fall today,
to sanctify generations.

Warsaw, with tearful face,
with graves upon the corners.
You will yet survive the foes.
You will yet glimpse the light of dawn.

The present is an interrupted song.
We are being slaughtered like cattle,
but tomorrow victoriously joyous
children will resound.

Translated by Leonard Opalov

אַ קאַפּיטל תהלים

וואַרשע, וואַרשע, — מוטער שטאָט,
מיט בלוט פֿאַרשפּריצטע מויערן!
זעט ניט דיינע וואונדן ג־ט
די מתים אין די טויערן?

גייט אַ מחנה, קעגן פֿיינט,
פֿון שמשונס און פֿון דבורהס . . .
„זאָל איך בעסער פֿאַלן היינט,
מקדש זיין די דורות" . . .

וואַרשע מיט פֿאַרוויינטן פּנים,
מיט די קבֿרים אויף די ראָגן . . .
וועסט נאָך איבערלעבן שונאים,
וועסט נאָך זען דאָס ליכט פֿון טאָגן.

ניט דערזונגען איז דער היינט,
ווען מען קוילעט אונדז ווי רינדער
וועלן, אָבער, מאָרגן שאַלן
פֿריידיק, זיגעריש — די קינדער.

Several stanzas of a poem written by a forgotten young poetess of the Warsaw Ghetto. The poem first appeared in the underground Yiddish press, where it was related that the poetess, whose name remains unknown, threw a bundle of her manuscripts onto the street as she was being led together with a group of other Jews to be shot by a German machine gun squad on a Warsaw street.

Assault on Demonstrators....

Continued from Page 1

The chief assailant was David Schwartz, Administrator of the yeshiva's elementary and high school divisions, who ordered the assault. Schwartz loudly told his two accomplices—a teacher and a school aide—to "Get these guys . . . surround them . . . get 'em . . ." The three Flatbush officials subsequently punched, kicked, pulled hair, tore clothing and pulled at the leaflets to forcibly take them from the demonstrators' hands. Other anti-Yiddish yeshiva personnel, in the infamous style of burning Jewish documents and books, conducted a public burning of several leaflets they had torn away on the steps of the yeshiva. Meanwhile, the assailants continued the attack, kicking, punching and pulling at hair and clothing, at one point pushing one of the demonstrators to the ground.

The assault was immediately brought to the attention of Stefan Presser, a legal expert at the New York Civil Liberties Union who helped extensively in the legal aspects of the struggle within the yeshiva led by the Student Committee for Yiddish. Presser urged the demonstrators to file charges at Brooklyn Criminal Court, 127 Pennsylvania Avenue in Brooklyn. Schwartz and his two accomplices were charged with Assault and Harassment and summonses were issued for the three on the order of Kings County Criminal Court Judge Skodnik.

Schwartz attempted to evade the summons by making himself continually "unavailable" when police officers arrived at his office at 919 East 10th Street, the address of the Flatbush elementary school, or at his nearby residence. Secretaries claimed Schwartz was "not in," "gone for the day," "gone for the week," "Don't know if or when he'll be back" and gave additional responses of a similar character. Finally, a professional process server, Stuart Badler, succeeded in serving him with the Criminal Court summonses.

At the hearing, at which Stefan Presser was present, Criminal Court Judge Raymond Reisler, the presiding judge, warned the three Flatbush assailants of the seriousness of the crime they had been charged with. The official court transcript, obtained from court reporter Harry Bloom, relates that the judge said: "This is a serious charge and if found guilty, you may all be punished by imprisonment for one year, and be fined substantially. And of course, you will have criminal records against you for the rest of your lives. You are entitled to be represented by a lawyer if you so desire and it might be well to have a lawyer representing you."

Subsequently, Goodfriend and Teitelbaum told Judge Reisler that their purpose in filing charges was not criminal punishment, but to obtain assurances that a recurrence would not be perpetrated.

Continued on Page 24

State Supreme Court Orders Administration to 'Show Cause'

Continued from Page 1
of the high school—David Eliach, Joseph Heimowitz, Harold Zlotnik and Oscar Rosenthal. Mr. Harris later commented that upon receiving the court order, Rabbi Eliach was "screaming, ranting and raving" and that "it took the other people in the office all their energy to restrain Eliach from further outbursts."

The order to show cause signed by Justice Samansky gave the administrators ten days from the time they were served with the order on May 21. The hearing was ironically scheduled for May 31, the same day the school's Arista assembly was held. During that assembly, the school was picketed by the Brooklyn Coalition for Yiddish and leaflets were distributed to hundreds of students, parents and teachers, many of whom left the assembly hall to obtain leaflets from the demonstrators outside the school on Avenue J in Brooklyn. The leaflets distributed declared the occasion a "day of shame for Yeshiva of Flatbush" because of the misuse of the honor society as an instrument of academic revenge against students because of pro-Yiddish activities.

The administration was defended in the case by Howard I. Rhine, vice president of the Yeshiva of Flatbush who relied on the resources of his million dollar law firm, Zimet, Haines, Moss and Goodkind of 1 New York Plaza in Manhattan. According to observers, Mr. Rhine's conduct during the course of the legal proceedings closely resembled that of principal Rabbi David Eliach on the Yiddish issue. In a sharp departure from the legal tradition of emotional self control on questions of law, Mr. Rhine lashed out at students who call for the inclusion of Yiddish in the curriculum of the Yeshiva of Flatbush as "demagogues" and "a threat to society." When Rhine learned that the yeshiva hed been picketed—peacefully, orderly and legally—by the Brooklyn Coalition for Yiddish, he quickly declared the demonstrators to be "fanatics and a threat to society."

Mr. Rhine also made derogatory remarks concerning Yiddish language and culture and against nearly all the people involved in the issue, including the Supreme Court justice who presided on May 31 against whom Rhine directed an ethnic slur.

As for the administration, Rabbi Eliach and his associates did not even attempt to avoid accusations of impropriety, a policy which could potentially prove damaging to Mr. Rhine, since he prepared all administration papers in response to Justice Samansky's order. The order to show cause obtained by Dovid Katz appearing at the Supreme Court was accompanied by an affidavit attesting to the circumstances of the situation in addition to thirteen exhibits demonstrating that he was denied admission to Arista solely because he is editor-in-chief of Aleichem Sholem and chairman of the Student Committee for Yiddish and in these positions has been leading the student movement at the school for Yiddish.

One of the exhibits submitted was a signed recommendation from a teacher at the school written more than a year before Justice Samansky's order. Rabbi Eliach immediately fired the teacher who had written the recommendation.

Meanwhile, to comply with the court's order that he "show cause," Eliach swore falsely on nearly each question that came before the court. To insure that "cause" be sufficiently shown, Eliach threatened two other teachers who are members of the school's "Arista Senate," the faculty committee which decides on applications for admission to Arista, to swear fraudulently on prepared affidavits or be fired and be the subject of a harassment and smear campaign by Rabbi Eliach. Having in fact already dismissed one teacher for merely writing a student's recommendation a year earlier—such recommendations are a standard procedure in high schools—it was relatively simple for Rabbi Eliach to convince Rabbi Joseph Raful and Rabbi Chaim Morris, the two teachers on the Arista Senate, that his threats were to be taken seriously. After Raful and Morris swore falsely on Eliach's affidavits, the principal reinstated the teacher he had fired, whose dismissal had apparently been a ruse to intimidate Morris and Raful for the purpose of obtaining their signatures on the affidavits. According to one teacher, Morris and Raful's reputations for integrity and independence were "shattered immediately" following their signing the principal's affidavits.

While statements obtained from persons under duress and coercion are not admissible as evidence, it is in addition illegal to apply pressure to intimidate individuals to swear to statements with which they do not agree. It is not known whether Mr. Rhine participated in the threats against Morris and Raful which resulted in their signing the administration's papers. There was however, much speculation that Mr. Rhine might be involved since he personally notarized the affidavits for both Joseph

Continued on Page 6

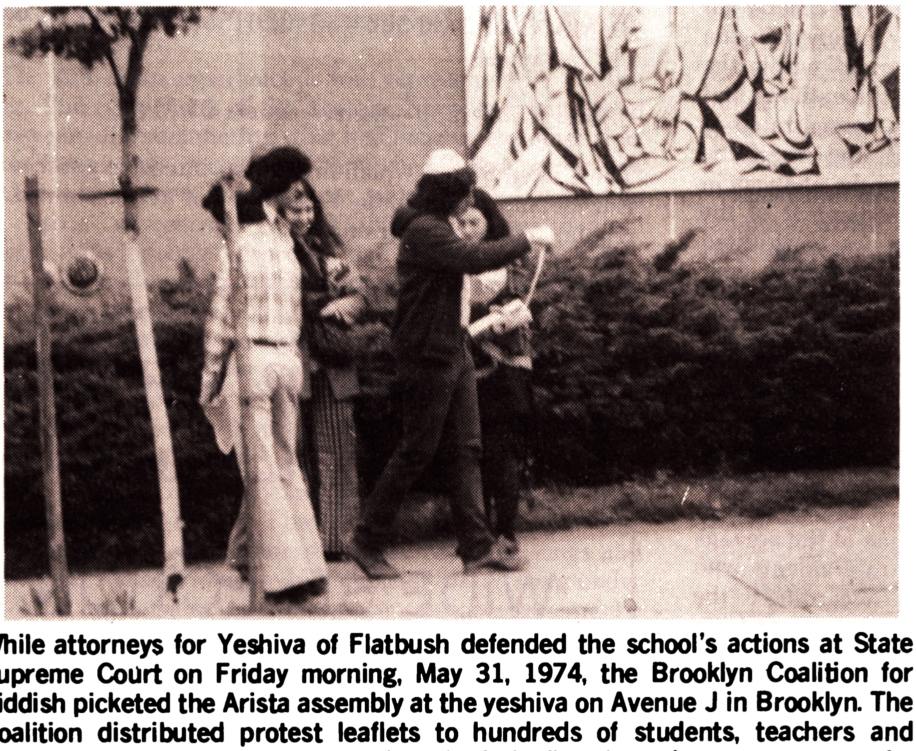

While attorneys for Yeshiva of Flatbush defended the school's actions at State Supreme Court on Friday morning, May 31, 1974, the Brooklyn Coalition for Yiddish picketed the Arista assembly at the yeshiva on Avenue J in Brooklyn. The Coalition distributed protest leaflets to hundreds of students, teachers and parents. Many left the assembly hall to obtain leaflets from demonstrators on the sidewalk.

In photo above, Paula Teitelbaum (right) and Enid Dame, two of the pro-Yiddish demonstrators, distribute leaflets and discuss Yiddish protest with Flatbush students. Chaim Goodfriend and Robin Dame were also among participants in the demonstration.

Yiddish Around the World

יידיש איבער דער וועלט

By Shimke Levine

CANADA: Jewish establishment organizations which are not specifically "Yiddishist" nonetheless recognize their obligation as bodies representing Canadian Jewry to support and strengthen Yiddish culture there. The Canadian Jewish Congress has intervened with both the Canadian Broadcasting Corporation and the Radio and Television Commission, demanding that Yiddish programing be carried on Canadian radio and television.

Wolf Younin writes that the Women's Division of B'nai B'rith in Montreal has just published a 200 page book, in deluxe format, entitled *Mir Zaynen Do: Antologye fun Yidisher Literatur.* In addition to the Women's Division of B'nai B'rith, the vice president of the Canadian HIAS Foundation helped in the publication. The fine spirit in which this venture was undertaken is exemplified by the cover letter which accompanies the book: *"Mir hofn, az di antologye vet oykh vern genutst fun undzer shtudirndiker yugnt un vet vern geleyent fun di ale vos zukhn zeyer veg tsum yidishn vort."* ("We hope that this anthology will also be used by students and read by all those who are seeking their path to the Yiddish language.")

BIROBIDJAN: The latest census figures from Birobidjan are not very encouraging. Birobidjan was planned in the late twenties as a "Jewish Autonomous Region" within the Soviet Union, where Jews were to enjoy all the national and cultural rights granted to other minorities concentrated in autonomous regions throughout the USSR, and where the official language would be Yiddish. Due to the changes in government policy toward Jews, Jewish settlement of the area was halted, evidently before the Jews constituted anything near a majority of the population within their "own" autonomous region. Birobidjan is today the only area in the USSR which has a daily newspaper in Yiddish. It is hard to determine to what extent Yiddish culture is supported or suppressed in Birobidjan since few Westerners have visited the area recently. A letter I sent to the Russian embassy asking for more information about Jewish life and Yiddish cultural and educational activities in Birobidjan was not answered. The latest census shows a further drop in the Jewish proportion of the total population of the area, as well as a sharp decline in the number of respondents who identified Yiddish as their mother tongue. According to the census, the Jewish population of Birobidjan dropped from 14,162 to 11,452 between 1959 and 1970, while the general population remained virtually stable. 3,669 Jews reported they knew and used Yiddish in 1970, as opposed to 5,597 who listed *Mameh Loshn* as their mother tongue in 1959. If reliable, these figures obviously reflect a situation in which young Jews have no opportunity to learn and use Yiddish, in an area which was founded as a center of Yiddish cultural autonomy. The massive Soviet Jewry campaign in the U.S. has until now largely ignored the destruction of Yiddish culture in the Soviet Union. The granting to Yiddish of those rights guaranteed under the Russian constitution, and actually accorded to every other minority group in the Soviet Union, should be a number one priority of any movement dealing with the problem of Soviet Jewry. Russian agreement to this demand, while costing them very little, would mean a tremendous improvement in the situation of millions of Jews, and a revival of Yiddish culture in the country which contains the largest concentration of Yiddish speakers in the world.

SHORT-WAVE radio freaks can listen to international broadcasts in Yiddish from at least five countries. If anyone has information about other Yiddish programs, please write me care of Aleichem Sholem. The program schedules follow:

FRANCE: 1910-1930—6145, 7160, 15335

ISRAEL: 1500-1530—9009, 10530, 11700, 12055, 15150, 17715, 21580, 25700

MONACO: 8:45-900 (Sun) 7230 1505-1520 (Wed) 11850 1900-1915 (Thurs. & Fri.) 9230

RUMANIA: 2:30-300—5990, 6155, 6190, 9570, 9680, 11775, 11940

USSR: 1500-1530—meters equals 25,31,41

The United States, which broadcasts intensively to Eastern Europe and the Middle East, has not yet scheduled any regular Yiddish programing.

Greeting Cards in Yiddish

WIDE SELECTION FOR ALL OCCASIONS

Available Direct From Publisher---OYFGANG, 3900 Bailey Avenue, Bronx, N.Y.

On Yiddish Music

(Reprinted from the Bulletin of the East Midwood Jewish Center)

By Richard Marcus

More than any other form of Jewish music, Yiddish music reflects the mainstream of Jewish experience of the last century. Embodied in the different forms, styles and lyrics is the history of the Jews in the modern period: the Jews of Eastern Europe, the American experience, Palestine and the State of Israel, the Holocaust and the Jews of the Soviet Union. The ditties, the lullabies and the chants all contain our history.

The cradle songs, the love songs and the work songs draw a picture of life of the Jews in Eastern Europe. The lullaby was actually a prayer that the child would become a great success, be a scholar or find a good husband. As conditions grew worse under the Tsarist regime, the songs included pleas that the child would be spared the cruelty and terrible conditions of anti-Jewish legislation. The love songs mostly reflect the system of courtship and marriage. Since marriages were arranged and many true love romances were thwarted, Yiddish love songs are songs of sorrow, longing and frustration. In addition, the long separations, due to emigration to America, military service or expulsion, all added to the tragedy of these songs. The work songs of the independent craftsmen retell the poverty and hunger suffered, the long hours endured for little pay. The religious life is also represented. The Hasidic songs of the 18th and 19th centuries reflect the spiritual individualism of the movement. And as there were *Misnagdim* (those who opposed the Hasidim), there were songs that indicated this opposition. All of these forms served as the forerunners of the early Palestinian *Chalutzim* songs that were sung as the land was rebuilt.

The American experience is well represented in Yiddish song. The early years of the Eastern European immigrant were years of remembering what had been on the other side. Thus most of the music was "imported." But as the Jew settled into his new environment and became involved in the labor movement, the Yiddish musical medium blossomed with songs of protest and of the working man. But as a people works, so it must also play. The Yiddish song, in partner with the theater, became the major form of entertainment to these newly minted Americans. And as the Yiddish theater grew, so grew its influence in the general American entertainment world. Molly Picon, Richard Tucker, Jan Peerce are only a few of the individuals who began in Yiddish music.

The horror of the Holocaust is brutally shown through the music of the 1940's. The treasure of Holocaust songs includes lullabies and children's songs, religious songs and love songs, songs of longing and helplessness, all sung under the Nazi oppression. And there are also songs sung by those who were able to resist their persecutors.

The last chapter reflected by Yiddish music is that of the Jews of the Soviet Union. Their Yiddish music incorporated many styles, adapting much of the Eastern European music to new lyrics, describing life for the Jews under Soviet rule. It reflects revolution, purge, persecution, invasion.

Thus we see that, far from dead, Yiddish music lives, by its past as well as by its present. It outlines for us one of the most turbulent periods of Jewish history, one filled with joy and sorrow.

The Path of Yiddish

By Richard A. Harrow

(Continued from last issue)

The oldest stratum of the language is the Hebrew-Aramaic, associated mainly with the sacred system of the Jewish community, the rabbinic, religious and ritual vocabulary of Yiddish. Hebrew and Aramaic words and phrases dealt with religious life pertaining to domestic matters and with trade. Yiddish retains the original spellings of most of the words that derive from Hebrew or Aramaic.

The second layer is derived from Old French and Old Italian. The romance component has given the Yiddish language such words as *bentshn* (the recitation of thanks after meals) which has its source in the old Italian derivative of the Latin *benedicere* (blessing).

The subsequent layers are largely Germanic and Slavic in nature. The Middle and High Germanic elements entered into Yiddish early in its history. before the mass migrations of Jews from Central to Eastern Europe which followed the Crusades. The growth and development of the language have been largely in the Slavic language orbit. Therefore many Yiddish words are of compound origin, such as words whose root may be Hebraic or Germanic but whose structure and meaning are identifiably Slavic.

The most important component of the Yiddish language is its expression of Jewish creativeness. Yiddish is the language shaped and developed to embody and express the Jewish being, Jewish idealism, the Jewish ethic, the Jewish value and the Jewish expression.

Ashkenazic Jewry took various European languages and did not merely accept or adopt them, they adapted them, molded them and transformed them into a new and intimate Jewish speech to express particular and general details of their material and spiritual life.

Over the centuries, there was gradually formed a language which encompassed the whole life of the Jews: their religion, culture, customs, sorrows, cares, wisdom and wit. The language of the *yidish harts, folksmentsh, mentshlechkayt* and *yidish tam,* was conceived through one term: *yidishkayt.*

While embodying the oral communication of Jewish tradition, the Yiddish language has served as the medium of expression for the trends and philosophical school of thought of Jewish Orthodoxy, Haskala, Jewish nationalism, the Jewish labor movement, Zionism, Yiddishism, and other ideals, philosophies and movements which embodied the ethics of the Jewish national renaissance of recent centuries.

Yiddish writers have served as the tongue of the Jewish masses dealing with personalities, movements and ideas and thus have succeeded in placing Yiddish literature within the framework of the great literature of the world.

Historically, Yiddish literature reached maturity a century ago. Its golden age began with the three classic writers, considered the triumvirate of the most able exponents of Yiddish literature—Mendele Moycher Sforim, Sholem Aleichem and Y.L. Peretz. Contemporary Yiddish literature reached its apex from the eve of World War I

Continued on Page 22

Court Order on Arista...

Continued from Page 3

Raful and Chaim Morris. If it turns out that Rhine did personally aid in intimidating the two, his participation in the case could prove disastrous to his practice as an attorney.

When the administration of the Yeshiva of Flatbush first denied Dovid Katz admission to Arista in March 1973, Rabbi Eliach took the action personally, citing "character" as the reason, refusing to elaborate and denying a hearing. The principal subsequently refused to appear before a rabbinical court and continued to step up harassment—petty as well as major—against members of the Student Committee for Yiddish and the editorial staff of Aleichem Sholem.

In March 1974, Rabbi Eliach again denied admission to Dovid Katz but this time devised an elaborate scheme to avoid direct responsibility for the action. Eliach arranged for three subordinates—often referred to by students and teachers as the "three stooges" since their jobs exclusively involve carrying out the principal's directives—to take the action on Arista openly, in the hope that they would be blamed. The three are Rabbi Joseph Heimowitz, the assistant principal, Harold Zlotnik, newly hired general studies principal and Oscar Rosenthal, school supervisor.

On March 22, 1974, Heimowitz, Rosenthal and Zlotnik claimed that the Arista Senate rejected the application for admission to Arista and that a hearing would be granted.

As part of his scheme to avoid responsibility, Eliach had covertly distributed sheets to each teacher on the faculty on March 11 telling teachers to make charges against any student they wished by simply writing a number on a scale of one to five near the student's name. Eliach's secret memorandum was concluded "This list and your return answer are to be kept strictly confidential." Thus, Rabbi Eliach was able to compile his own list of "charges" and claim they had secretly been made by teachers.

The principal's Arista "hearing" was scheduled for March 25 and consisted of assistant principal Joseph Heimowitz's reading of a long list of personal insults which did not include a single specific charge or allegation. True to the principal's wish, Heimowitz explained that the "charges" were compiled by "secret" sources. In fact, Eliach had compiled the list and one hour before Heimowitz's reading of the list, general studies principal Harold Zlotnik ordered all students to leave the school library so that Rabbi Eliach could rehearse his list with Heimowitz who was to read it.

Most students questioned considered it strange that Rabbi Heimowitz should be chosen for the task of reading "secret charges" since his own integrity is highly

Continued on Page 21

Japanese Learning Yiddish

130

語幹が—t で終っている場合は，後綴は必要としない)。

arbetn（働く）　語幹　arbet — gearbet

shikn（送る）　語幹　shik — geshikt

zogn '（言う）　語幹　zog — gezogt

b）動詞の語幹に前綴の ge—，後綴の --n をつけるもの。この型の多くの過去分詞の中には語幹そのものも変えるものがある。

betn	（祈る）	— gebetn	lign	（横たわる）	— gelegn
faln	（落ちる）	— gefaln	loyfn	（走る）	— gelofn
gebn	（与える）	— gegebn	nemen	（取る）	— genumen
geyn	（行く）	— gegangen	ton	（行なう）	— geton
gisn	（注ぐ）	— gegosn	traybn	（運転する）	— getribn
grobn	（掘る）	— gegrobn	trefn	（出会う）	— getrofn
haltn	（維持する）	— gehaltn	trinken	（飲む）	— getrunken
helfn	（助ける）	— geholfn	vaksn	（成長する）	— gevaksn
heysn	（称する）	— geheysn	vayzn	（指示する）	— gevizn
klaybn	（集める）	— geklibn	vern	（成る）	— gevor(e)n
klingen	（鳴る）	— geklungen	zayn	（～である）	— geven
krign	（得る）	— gekrogn	zen	（見る）	— gezen
kumen	（来る）	— gekumen	zingen	（歌う）	— gezungen
laydn	（嚢る）	— gelitn	zitsn	（座る）	— gezesn

イディッシュ語文法概略　131

（注）英語やドイツ語に見られる動詞の過去形は，イディッシュ語にはない。

14. 複　合　時　称

過去

イディッシュ語における過去時制は，形としてはドイツ語の現在完了に相当する。そしてドイツ語の過去形にあたるものはない（しかし意味からすれば，イディッシュ語における過去時制は，ドイツ語における現在完了及び過去を包含する）。さて，イディッシュ語の過去時制の形は，hobn または zayn の現在人称変化に動詞の過去分詞を接続したものである。この形は実に頻繁に用いられる。大ていの動詞は hobn を助動詞として用いるが，自動詞のうちで場所の移動をあらわすもの，状態の変化をあらわすもの及び zayn, blaybn などの場合には zayn を助動詞として用いる。ドイツ語の完了時称の時の haben, sein の使い方と同じである。なお複合時称における動詞の位置は，ドイツ語のように文末にくることにはなっていない。むしろ英語の語順と類似している。

a）hobn 支配

di froy hot gevoynt mit ir zun.（gevoynt—voynen の過去分詞）

その婦人は自分の息子と共に住んでいた。

mir hobn nit gekhapt keyn eyn fish.（gekhapt—khapn の過去分詞）

私たちは一匹の魚をも漁れなかった。

der alter hot gekukt oyf im（gekukt— kukn の過去分詞）

その老人は彼を見た。

ikh hob gekoyft a zhurnal.（gekoyft—koyfn の過去分詞）

私は一冊の雑誌を買った。

zi hot gebrakht dem veyn.（gebrakht—bringen の過去分詞）

彼女はブドウ酒を持ってきた。

Two pages of a recently published Japanese-Yiddish textbook. Increasing numbers of Japanese students are studying Yiddish and Yiddish literature both in original and translation. This textbook is currently being used in university level Yiddish courses in Tokyo and elsewhere.

Mourn Death of Soviet Yiddish Scholar

By Sid Resnick

One of the most prominent Yiddish language scholars in the Soviet Union, Moishe Shapiro died last December in Moscow, a victim of cancer. For almost fifty years, Shapiro devoted himself to the Yiddish language and was the author of numerous scholarly monographs on Yiddish studies. He was the coauthor of two textbooks for Yiddish high school students in the 1930's. His crowning work was the preparation of a comprehensive *Russian-Yiddish Dictionary* which it is hoped will soon be printed.

Moishe Shapiro was born in Chmelnik, Podolia in 1899 and received a traditional Jewish religious education. At an early age, he was admitted to a local secular *gimnazye* and read widely in Yiddish. In the late 1920's he graduated from the Pedagogic Faculty of the Kiev Institute of Education and in 1928 his first article on the teaching of Yiddish was published. The titles of two of his better known essays are *The Grammatical Gender in Yiddish* and *Peculiarities of the Sentence Structure in Yiddish According to the Language of Sholem Aleichem's Characters.*

Shapiro as a philologist was intrigued by the absence of the neuter gender in the Lithuanian and White Russian dialects of Yiddish. As is known, Yiddish has three genders, masculine, feminine and neuter. Lithuanian and White Russian Jews, however, never use the neuter gender (e.g. *dos folk, dos land, dos kind*) in contrast to the Polish and other dialects of Yiddish where the three genders regularly occur.

Shapiro's study of this phenomenon led him to the conclusion that the Jewish population of the Lithuanian and White Russian areas was formed from two distinct groups 600 to 800 years ago. The first group of Jewish settlers in these areas originated from the Southeastern areas of Russia, in the Caspian and Volga regions who were absorbed by a later influx of Jewish settlers who originated from the Western European Germanic lands. The earlier Jewish settlers acquired the Yiddish of the Jews of Western Europe but retained certain features of their original language, thus the lack of the neuter gender and its other unique qualities.

M. Shapiro's major effort was his compilation and editing of the *Russian-Yiddish Dictionary* which was begun under the direction of Elye Spivak, head of the Cabinet of Yiddish Culture at the Ukranian Academy of Sciences in Kiev. Shapiro worked on the staff of this project until 1948 when the Cabinet of Yiddish Culture was abruptly and arbitrarily shut down as a consequence of the Stalin repression of Jewish culture that year. Spivak was arrested on falsified charges of "Jewish nationalist conspiracy" and was executed together with the greats of Russian Yiddish literature—Peretz Markish, Dovid Berglson and other leading Soviet Jewish personalities in August 1952. Under these conditions, Shapiro was forced to abandon all work on the dictionary for many years.

Shapiro was not only a tireless investigator and teacher of Yiddish but also its impassioned defender, particularly against the Russifying assimilators who downgraded Yiddish.

Moishe Shapiro's death is a grievous loss to Yiddish speakers all over the world. His luminous memory can best be honored by the speedy publication of the long and tragically delayed *Russian-Yiddish Dictionary* upon which he and his coworkers lavished their great erudition and so many years of labor.

Chicago Yiddish Revival

Rabbi David Graubart in a recent article in *The Forward* discussed Chicago's Yiddish situation. At the Telz Yeshiva, the students, almost all of whom are American born, discuss their studies in Yiddish as do many of Chicago's other established Jewish groups such as the Labor Zionist movement, the Sholem Aleichem schools as well as the synagogues.

The revival of Yiddish on the synagogue scene in Chicago is especially astonishing in the proportions the new movement has assumed. At Ner Tomid and Anshey Emes, for example, two leading congregations have introduced intensive Yiddish studies programs, employing such instructors as Ben Aronin, Abraham Gurwitsch, Dr. Samuel Rosenbaum, Solomon Schwartz and others.

The most active pro-Yiddish movement among Chicago's youth is *Chutzpah*, which publishes a newspaper, conducts a Yiddish class, has organized a Yiddish acting troupe and works to facilitate the revival of Yiddish among Jewish youth in the Chicago vicinity.

Jewish Center Launches Program

The Plainview Jewish Center which has over 370 active members, sponsors several Yiddish speaking circles and programs. The center also offers a course in Yiddish and Yiddish literature in the Hebrew high school under its jurisdiction where students can study Yiddish as an elective course.

The original theatrical presentations at Plainview have attracted audiences from other towns and the Jewish Center there has become a center for Yiddish language and culture.

Long Island Yiddish Group Founded

One of the most popular Jewish groups in Great Neck, Long Island is "Dos Yiddishe Vinkl" (The Yiddish Corner), which was founded several months ago by Max Donor.

Max Donor is the descendant of a long line of rabbis. He was born in the Polish shtetl Serotsk and lived there until 1924. Throughout the years he has spent in America, Donor has been studying his two favorite subjects, Talmud and Yiddish literature.

Under Donor's leadership, the Yiddish Corner has conducted readings of Peretz, Sholem Aleichem, Singer and other Yiddish writers. It has achieved wide popularity in the Long Island town and is helping to revive Yiddish and Yiddish culture among Great Neck's populace.

Israeli Yiddish Culture Union At New Headquarters

The Union for Yiddish Culture (in Hebrew **Aguda Lemaan Tarbut Yidish**) which was recently founded, has opened new headquarters at 4 Rechov Tel Chai in Natanya, Israel.

The opening of the new headquarters was celebrated on September 15, 1973 and was attended by administrators of Natanya's City Council, representatives of Histadrut and leading cultural and literary figures in Israel.

Soviets to Destroy Old Odessa Cemetery

It was learned in London that an official Communist party publication in Soviet Russia announced that the old Jewish cemetery in Odessa where Mendele Moycher Sforim, the grandfather of Yiddish literature lies buried, is to be destroyed to make room for a housing project. The cemetery is known to have existed since the early nineteenth century and in addition to Mendele, the Jews who lie there include many prominent rabbinical and literary figures.

While there is virtually universal agreement that the destruction of cemeteries is one of the most disgraceful crimes against humanity a government can perpetrate, no protests have been voiced by other governments over the Odessa tragedy.

Letters to the Editor

Congratulations

Congratulations on the first place award your fine magazine won in the Columbia Scholastic Press Association contest. As a regular reader I know it was well deserved. More importantly, the award reflects the care and pride with which you are pursuing a most important goal in the face of unreasonably determined opposition.

Rest assured that we at WEVD support you in your endeavor to give Yiddish proper focus in Jewish life.

Congratulations again.

Joel J. Plavin
General Manager, WEVD
1700 Broadway, New York, N.Y.

Letter to the Principal

The following is the text of the letter I just sent to Rabbi David Eliach:

Dear Sir: As a rabbi and as the principal of a yeshiva, you are sworn to uphold the great Jewish culture. Why, then, do you persist in denying the greatness of an important part of that culture—Yiddish?

For centuries, Yiddish has been the language of the Jewish masses. Much of our most beautiful literature is written in Yiddish, and I beg your pardon, but most of it has not been successfully translated into English or Hebrew.

Each language has its own—for want of a better word I'll say *tam*. I submit that to truly understand the Yiddish thought pattern, you must speak Yiddish just as to understand the thought pattern of the French you must speak French. That's why it is so important for people to learn as many languages as they can—but especially their own language!

Many second generation Americans rejected the culture of their parents as being old fashioned. This led to assimilation. I am afraid that by rejecting the language of their parents, and to an ever increasing degree, of our youth, you, Rabbi, are adding to the assimilation that you say you deplore. The Jewish people will survive. So will their languages—all of them.

Aleichem Sholem,
Bronya Silverman
Bronx, N.Y.

Freedom to Learn

My Yiddish teacher told us about your problem. I can't believe that any educational institution could prevent students from learning. That's contradictory in terms. Learn what you want, don't let anyone control your minds! I'd like to read your publication and so I enclose my subscription.

Ms. Karen Kahn
Pitzer College, 656
Claremont, California

AJC For Yiddish

The Commission on Jewish Affairs of the American Jewish Congress is concerned with Jewish education and culture in general, and specifically with Yiddish. Furthermore, the Commission on Youth, with which I work, is involved in aiding independent Jewish student projects. We would be interested in learning more about the situation at your yeshiva and the school's authorities' response to your efforts.

In addition, there are a number of ways in which we may be able to help you. These include educational programs to use in your courses, once you get them, as well as advice on how to get them, aid, and further contacts for help and pressure.

J.J. Goldberg
Director
National Commission on Youth
American Jewish Congress
Stephen Wise Congress House
15 East 84th Street
New York, N.Y.

Appalled at Yeshiva Policy

I had heard about the movement to introduce Yiddish in Flatbush Yeshiva and had read about the ramifications of this movement in Chutzpah of Chicago. I just received Aleichem Sholem and passed it around to my Yiddish class and they all signed up for subscriptions. I enclose their names and addresses and a check to cover all our subscriptions.

I am appalled. The actions of the faculty are unbelievable. It is almost as if they equate Yiddish with anti-religion or anti-Zionism. The irony of it all is that the Lubavitcher movement is actively encouraging the study of Yiddish and there is a reawakening of a desire to learn Yiddish among young Jews here and in Israel.

I must confess, I learned Yiddish against my will. My parents never learned English so my brother and I had to speak Yiddish at home. I looked down on it—it had no status. In my day the fact that most of the children in the public schools of my neighborhood came from Yiddish speaking homes gave us no advantage in terms of credits for a foreign language. There was no Sesame Street in Yiddish. In fact, at Brooklyn College there was an active movement in the Speech Department not to allow people who spoke with a "New York accent" to get teaching licenses.

Today Yiddish is taught at many universities and even where it is not taught it is often accepted for foreign language credit. And yet, my son, who attends an Orthodox yeshiva, wanted to have Yiddish taught and was refused on the grounds that "those students who would want to attend a secular college would be unable to get credit for it. "So, he borrowed my *College Yiddish* and is working on his own. In his school, "Hebrew" is listed as one of the subjects taught in the secular division, a polite fiction since their *limudey koydesh* are all translated into English. Somehow, Yiddish is *muktse*.

As an ex-Brooklynite and graduate of Herzliah Teachers Institute (now combined with the Jewish Teachers Seminary) whose brother is a *musmach* from Yeshiva Rabbi Chaim Berlin (where Yiddish was the language commonly used), I find it difficult to envisage the kind of struggle that is taking place at the Yeshiva of Flatbush.

Why, in this day and age when Hebrew University has a Yiddish department, should a yeshiva feel threatened because its students want to study Yiddish?

I wish you success in your endeavors.

Ida Cohen Selavan
5528 Raleigh Street
Pittsburgh, Pa.

'Chutzpah' for Yiddish

Many thanks for the issues of Aleichem Sholem. We enjoy reading them, and stand with you in your struggle. As third generation American Jews, we recognize the importance of Yiddish in the formation of an authentic Jewish community in America and elsewhere. Several of us have been studying Yiddish, and the Chutzpah collective has just started a Yiddish class in Chicago.

It is a sad commentary on the success of assimilationism in America that the Flatbush Yeshiva should oppose the study of Yiddish. Any Jewish school accepting and maintaining such a stance must forfeit its legitimacy as a Jewish institution.

Keep up the battle. You shall prevail!

Chutzpah
P.O.B. 60142
1723 W. Devon
Chicago, Illinois

Continued on Page 14

Flatbush Hebrew Teacher Intervenes in Yiddish Controversy in Effort to Become Principal

Amnon Haramati, chairman of a Hebrew department of studies at the Yeshiva of Flatbush, is considered the most likely candidate to succeed principal David Eliach whenever he retires or resigns. Haramati is middle aged, well educated, and has been a teacher at the yeshiva many years.

Amnon Haramati sitting in the principal's chair most observers agree he seeks to permanently occupy through a plot designed to aggravate tensions in the Yiddish controversy at Flatbush in an effort to force the current principal's resignation or dismissal.

Seeks Principal's Post

Haramati apparently became impatient and decided to try to bring about principal David Eliach's downfall in the near, instead of distant future. In the Yiddish controversy at the yeshiva he saw his chance and contrived a plot, which although somewhat less than ethical is clearly the product of clever reasoning and well thought out planning.

As constructed by yeshiva sources, Amnon Haramati's actions during the past year fit into a systematic pattern. His thinking seems to have been as follows: He would cause as much trouble as possible for both Aleichem Sholem editor Dovid Katz and yeshiva principal Rabbi David Eliach, the two central figures on the opposing sides of the Yiddish issue. This would inflame the controversy and convince Rabbi Eliach to engage in as many acts of harassment as possible against members of the Student Committee for Yiddish. The result, according to the plan, would be widespread outrage on the part of many newspapers and magazines as well as Jewish, educational and religious leaders, leading to a wide public demand for the current principal's resignation. To accomplish this successfully, Haramati had to pretend to be friendly to both the students and the administration to avoid direct blame by either.

Hates Yiddish

Amnon Haramati is known for his extreme animosity toward Yiddish. Each year, on the first day of school in September, he forces students whose Jewish first names are derived from Yiddish—such as Zisl or Beyle—to change them to new names derived from Hebraic roots which he decides upon. The Yiddish names, he claims, are not genuinely Jewish and he "sees it as a responsibility to return the people of Israel to their true roots." The designation of names as legitimate or illegitimate based on etymological derivation is considered a base form of cultural supremacism which finds little support in modern times. And, of course, the Yiddish names have been in Jewish families for hundreds of years; their belittlement is hence an overt attack against Ashkenazic East European Jewish culture. Haramati is unable to alter surnames because of the opposition from students and parents that would result, but has nevertheless declared that it is "foolish and illogical" for a Jew to have a "Diaspora name" such as Goldberg, Weintraub or Horowitz.

When Haramati "caught" a student wearing a "Yiddish Now" button he remarked "You need to see a doctor," and in general, degrades and debases Yiddish language and culture at every convenient opportunity. In a recent lecture, he declared "It is a sin according to the Torah to believe that any language except Hebrew can have any sanctity." Toward the end of the diatribe, he warned the class not to take notes. "Don't write any of this down. I don't want to read about it in the newspapers."

Acts on Arista

As a department chairman, Haramati is a member of the yeshiva's Arista Senate, the administration-faculty committee which acts on student applications for admission to Arista. Knowing how eager principal Rabbi David Eliach would be to take revenge against the Student Committee for Yiddish, he initiated the idea that Dovid Katz be removed from Arista, the national high school honor society. Also knowing how outrageous that act was—inasmuch as the student had qualifications over and above those set by the Arista Society—Haramati was certain the action would lead to a public issue. Rabbi Eliach, of course, was quite enthusiastic over the opportunity for vengeance and at the start was even willing to assume responsibility. So, on March 12, 1973, it was Eliach who informed SCY that the editor of Aleichem Sholem was denied admission to Arista because of "character," a charge made without explanation or elaboration.

Terrorizes Students

When the third issue of Aleichem Sholem appeared in Spring 1973, the administration realized what a foolish step the Arista action was. It was Eliach alone who was blamed, and it was a well kept secret that Haramati was at all tied to the matter. Although vehemently desirous of revenge against the Student Committee for Yiddish, Eliach was less than enthusiastic about taking the blame for what was rapidly being recognized as an educational travesty. And Haramati could hardly defend his action on ideological or educational ground, since the student he had urged be denied admission to the honor society had not at the time been in any of his classes even for a single day.

When Rabbi Eliach received a subpoena from a rabbinical court on Friday, May 4, 1973, it was the last straw. Haramati was cornered into a position in which he would have to prove his loyalty to the ad-

Continued on Page 15

SNOW YIDDISH AND THE FORWARD SEVEN

By Morris Gold

1

The Kingdom of Flatbush was quiet and serene. The people worked diligently and slept peacefully. A new queen had arisen in the land. She was tall, she was poised, she was a wicked witch . . .

The queen looked at the clock as she hurried down the hall. She shouldn't be late to her own staff meeting. She clenched her fists and thought evil thoughts about how she could crush the resurgence of Yiddish.

The queen loathed Yiddish. The queen's mother had been a very nice lady. She loved her husband and her children. She spoke Yiddish. The queen hated her mother passionately. She was, after all, a wicked witch. She loathed her entire family. But Yiddish made her skin creep.

She reclenched her fists. She would take care of those despicable Seven Dwarfs and their underground Yiddish paper. She remembered how it all started. With the help of her advisors, a cockroach and a self-appointed chief of police (she was a wicked witch, you know, and wicked witches have never been known for good taste in choosing advisors), her program for the destruction of Yiddish had been steadily progressing. Then one day she got that horrid petition from those 51 commoners demanding reintroduction of Yiddish into the kingdom's curriculum. She had referred it to an assistant which was the equivalent of throwing it out, and she thought no more about it. But something had gone wrong, because a short while later, the paper came out. Its knowledge of intimate goings-on in the castle and implications of nationwide unrest indicated the existence of a well-organized conspiracy whose objective was the resurgence of Yiddish.

And as if that wasn't frightful enough to the queen, next morning came the shock from the magic mirror. Every morning, she would look into her magic mirror and ask:

"Mirror, mirror, on the wall,
What's the language for us all?"

And the mirror would answer:

"Hebrew, my queen, is the language for us all."

That morning she woke up, asked the usual question, and got this answer:

"Hebrew, my queen, is of the fairest without a doubt,
But Yiddish, O Queen, is what Yiddishkeit is all about."

The queen raged, she screamed, she threw the mirror into the dungeon and ordered the cockroach to interrogate it. She was sure someone in the castle was giving out information to the Seven Dwarfs, and that same someone had ruined her mirror. That was the last straw; quick decisive action had to be taken. She called the staff meeting to find out the results of the cockroach's investigation. Then they would all plot their future wicked course.

2

The cockroach hurried down the hall. He had an exaggerated sense of his own importance. As head of the Bureau of Harassment and the Department of Disrupting Talmud Classes, he felt almost indispensable.

However, the cockroach had a problem. For three days he had been interrogating the mirror intensively.

"For three days I've been staring at my reflection in a mirror and firing questions at it. What do I get? Absolutely nothing. I tried everything, I even used my secret weapon. I stood in front of the mirror and screamed: You are ethically bankrupt. You are morally corrupt!!! Now tell me, who are the Seven Dwarfs?!! So what happens? A stupid voice comes out of the mirror and says, 'You, my queen, are the fairest of them all.'

"So here we have a nationwide plot on our hands and we don't even know who the leaders are. What will I tell the queen?!!"

The chief of police, another high official, senior member of the Hebrew Chauvinism Committee, had higher things on his mind. He wouldn't be satisfied

Continued on Page 11

West Coast Yiddish Conference

Plans are currently underway for a major student conference on Yiddish to be held on the West Coast. Young people in the West Coast area interested can obtain more information by contacting Shimke Levine, 640 Mercy Street, Mountainview, California 94041.

Montreal Student Yiddish Group is Founded

A group of Montreal Jewish students has recently been organized to help preserve Yiddish language and culture. The chief aim of the newly founded student group is to talk to one another in Yiddish, and to conduct various activities for community benefit in Yiddish. Montreal young people interested in the project should contact Judy Dimant at 4975 Carlton Avenue, Montreal; telephone: 731-0686.

Social Security Info in Yiddish

The Supplemental Security Income (SSI), being conducted by the Community Council of Greater New York, now has available a Yiddish translation consisting of introductory information on the new federal program.

The announcement was made by Ms. Mary Beatty, project director of SSI. Interested persons should contact their local Social Security offices for further information.

'New Middle East' Attacks Yiddish

S. J. Goldsmith, in the March-April 1973 edition of *New Middle East* in an article entitled "The Messiah's New Clothes" discusses several interesting aspects of the current stream of emigration of Jews from the Soviet Union. In the first part of his article, Mr. Goldsmith compares the current aliya with the old ones and discusses his views on the recording of this decade in Jewish history as the decade of Russian Jewry.

In the second part of his remarks, however, Goldsmith drifts off into an attack on Yiddish culture, a subject not generally related to the stated theme of his article. Goldsmith decides upon and then greets with enthusiasm a "sudden and complete abandonment of Yiddish." Goldsmith goes on to announce that "Yiddish represents exile..." and then, in perhaps his most outrageous statement declares "There is not a single course in Yiddish anywhere in Russia," apparently expressing glee at Soviet repression of Yiddish culture.

Letters of protest and indignation should be sent to S. J. Goldsmith care of New Middle East, 68 Fleet Street, London, E.C. 4, England.

Stockholm Leadership Suppressing Yiddish

Zelik Berkowitz of Stockholm, in a letter recently published in the *Jewish Daily Forward* reports that leaders of the Jewish community there have recently initiated an anti-Yiddish campaign. The two major tangible results of this were the closing of the Yiddish library and the decision of the Jewish Center to discontinue publication of its news in Yiddish. The center had until recently reported its news in both Yiddish and Swedish.

Berkowitz makes a strong point of the fact that there is no lack of interest in Yiddish among Sweden's Jewish population. As a matter of fact, he reports, many use Yiddish regularly and also read and write Yiddish. Whenever a Yiddish troupe comes to the city, the theatre seats are always filled.

Notwithstanding the sentiments and wishes of the Swedish Jewish community, the leaders of the Stockholm Jewish Center have taken it upon themselves to replace Yiddish, their own mother tongue, with Swedish, a tragic move which will inevitably result in increased assimilation and a decline in Jewish cultural activity.

Milwaukee U, Arizona U Start Yiddish Programs

Two universities have just added their names to the rapidly growing list of colleges and universities to introduce programs dedicated to the study of Yiddish and Yiddish literature.

At the University of Arizona at Tucson, Arizona, the University Regents decided as a result of student petitions to introduce the study of Yiddish and declare Yiddish to be acceptable for the fulfillment of the foreign language requirements of the university.

In a similar development, the University of Wisconsin in Milwaukee has agreed to offer credit courses in Yiddish reading, conversation and writing. The Yiddish program there was made possible by a grant from Howard Weinshel in honor of the State of Israel.

Young People Invited to Reading Circle

The New York Yugntruf Yiddish Reading Club conducts monthly sessions which all young people are invited to attend.

A recent gathering featured historian Isaiah Trunk, winner of last year's National Book Award for his book *Judenrat*. Dr. Trunk led an open discussion on the life of Jews in the ghettos and in the resistance movement, and answered a wide variety of questions.

Any young person interested in such cultural gatherings should contact Yugntruf to have his or her name placed on the monthly reading session mailing list. The address is: Yugntruf, 3328 Bainbridge Avenue, Bronx, N.Y. 10467.

SNOW YIDDISH AND THE FORWARD SEVEN

Continued from Page 10

until he was sitting in the queen's throne. He had not yet involved himself in the entire Yiddish business, but already he had plenty of plans, about Yiddish, about the throne, about the world. Ten years now he had been working on his plan and still he sat in a shabby office somewhere on the top floor of the castle.

3

The queen had detailed her plan of action. The queen didn't want to wipe out the dwarfs even if she could find out who they were, because of their enormous popularity among the populace. However, she was sure she could scare them enough to silence them. A few names were printed in the staff box of the newspaper. These dwarfs and their friends would be invited to a "peace" conference with the chief of police. The queen was sure that the dwarfs would emerge from the castle in a condition that would keep them out of commission for many, many years.

The scheme was executed as planned. Invitations were sent to known activist dwarfs, some of whom came with friends. They were subjected to hours of ranting and raving by the chief of police about disrespect to the queen and the integrity of the country, as well as threats, or should I say, "statements of fact," that the dwarfs whose names appeared on the next issue would be shot. The leader of the dwarfs was then thrown to a half-crazed queen screaming "You lie, you lie!!!"

The next day the dwarfs emerged from the castle. The chief of police underestimated them. True, they were slightly shaken, but all the way back to the forest their heads were held high. The next issue came out a short while later.

4

The queen paced to and fro and thought until her head swam. There had to be some way to stop those dwarfs short of killing them. She looked at various aspects of the problem for the proper approach.

"Why do the people want Yiddish? They claim it is a link to their ancient heritage, as ridiculous as the claim may seem. Ah, that's it!! I'll steal the dwarfs' thunder! If I could find a language, a moral, respectable language, a language filled with culture and dignity, the people would forget the dwarfs and Yiddish. But where would I find such a praiseworthy, appealing language? Of course, Arabic!!!"

Three days later, the queen's Arabic program came out. Pro and anti opinions were voiced quickly and were violent in their support or indignation. Very soon the anti-Arabic forces constituted the vast majority and gained the upper hand. Now, the chief of police saw his long awaited chance. The queen's integrity had been irreversibly damaged. Eventually, the cries of the people against the queen became so loud, she had to relinquish the throne. A week later, the chief of police was crowned emperor.

The chief of police's Hebrew Chauvinistic Program was quickly enacted by the Senate he appointed, and the program was ruthlessly enforced.

It might have been a bleak day for Yiddish, but fortunately, the chief of police had again miscalculated. The public, seeing their beloved Yiddish being stomped into the ground, rose up in rebellion. Led by the dwarfs, the new establishment was overthrown and the end of the monarchy declared. A democracy was set up where Hebrew and Yiddish could flourish side by side. The people were all happy and they all lived happily ever after.

Read A Yiddish Newspaper

Hope and Fear

By Y.L. Peretz

"Hope and Fear" was written in 1906 by Yitschok Leybush Peretz [1852-1915], one of the classic writers of modern Yiddish literature. In the essay, Peretz writes prophetically of the revolutionary movement to overthrow the Tsarist government in Russia.

Translated by E. Chait

My heart is with you.

My eyes are not satiated as I look at your flaming flag. My ears do not tire, listening to your mighty songs.

My heart is with you. The human being must have enough, blessed with happiness; he must be free to create from within, for himself and his work.

And if you bite the fist which confines your freedom and your burning protest so that no one may hear it, then I rejoice, I pray to God, to keep your teeth on edge. And when you march onward against Sodom to destroy it, my soul marches along with you and the certainty that you must triumph warms me, intoxicates me like old wine . . .

And still . . .

And still I am frightened.

I fear the subdued who are victorious; they may subjugate others and every subjugator sins against the human spirit.

Is it not being said among you that humanity must march like an army to the front, and you, will you forfeit the march on the way?

And still, humanity is not an army.

The mightier go forward, the hearty feel deeper, the proud grow taller. Will you not ax the cedars so they don't outgrow the grass?

Will you not spread your wings over mediocrity? Will you not shield the nonchalant and protect the gray, straight shorn flock?

I fear you. As victors, you will be the bureaucracy, to distribute to everyone his morsel as for the poor in the *hekdesh* (almshouse), to measure everyone's work as in penal servitude. And you will annihilate the creator of new worlds, the free human will, bury the purest source of human happiness—human initiative—the might which places one against thousands, against peoples and breeds. And you will mechanize life and order it to be burnt in barracks.

And you will be busy with regulations, with writing, recording and appraising; writing down how high, how often may beat the human pulse, how far may see the human eye, how much may perceive the ear and what kind of dreams may have the yearning heart.

I observe with hearty joy how you destroy the walls of old Sodom, but my heart fears lest you build on its ruins a new, worse, colder, darker Sodom.

There will be no houses without windows but souls will be enveloped by fog.

There will not be any empty stomachs but souls will be hungry. The ear may not hear lamentations but the human spirit will hover with shorn wings at the trough together

Continued on Page 13

האפענונג און שרעק

. . . מיין הארץ איז מיט אייך.

מיין אויג ווערט נישט זאט פון אייער פלאמענדיקער פאן; מיין אויער ווערט נישט מיד, הערנדיק אייער מעכטיקן געזאנג.

מיין הארץ איז מיט אייך; זאט דארף זיין דער מענטש, און ליכטיק דארף אים זיין . . . און פריי מוז ער זיין, און האבן איבער זיך צו שאפן, איבער זיך און זיין ארבעט.

און אז איר בייסט די פויסט, וואס וויל אייך אייער פריי ווארט, אייער ברענענדיקן פראטעסט צוריק ארייננזעצן אין דער קעל, מען זאל עס נישט הערן — פרייט מיך; בעט איך ג־ט, ער זאל אייך שארפן די ציין. און ווען איר מארשירט אויפן אלטן סדום און ווילט עס איינרייסן, גייט מיין נשמה מיט מיט אייך; און די זיכערקייט, אז איר מוזט זיגן, מאכט מיך פול און ווארעמט און באַרוישט מיך, ווי אלטער וויין . . .

און דאך . . .

און דאך האב איך פחד פאר אייך.

איך שרעק מיך פאר באצוואונגענע, וואס זיגן, עס קענען פון זיי באצווינגער ווערן, און יעדער באצווינגער זינדיקט קעגן מענטשלעכן גייסט . . .

צי רעדט מען נישט צווישן אייך, אז די מענטשהייט דארף מארשירן, ווי אן ארמיי אין פראנט, און איר וועט איר פארשפילן דעם מארש אויפן וועג?

און דאך איז די מענטשהייט קיין ארמיי נישט.

שטארקערע גייען פאָרויס, הארציקערע פילן טיפער, שטאלצע וואקסן העכער — צי וועט איר נישט אונטערהאקן די צעדער, זיי זאלן נישט איבערוואקסן דאס גראז?

צי וועט איר נישט פארשפרייטן אייערע פליגל איבער דער מיטלמעסיקייט? צי וועט איר נישט פארפאנצערן די גלייכגילטיקייט און באשיצן נאר די גרויע, גלייך געשוירענע סטאדע?

•.•

איך פארכט מיך פאר אייך.

אלס זיגער קענט איר די ביוראקראטיע ווערן: אויסצוטיילן יעדן זיין ביסן, ווי פאר ארעמעלייט אין הקדש; אפצומעסטן יעדן זיין ארבעט, ווי לעקציעס אויף דער קאטארגע. און איר וועט פארטיליקן דעם באשעפער פון נייע וועלטן — דעם פרייען מענטשלעכן ווילן, און פארשיטן דעם ריינסטן קוואל פון מענטשלעכן גליק — די מענטשלעכע איניציאטיווע, — די קראפט וואס שטעלט איינעם קעגן טויזנטער, קעגן פעלקער און געשלעכטער . . . און איר וועט מעכאניזירן דאס לעבן און הייסן עס פארברענען אין קאשארן.

און איר וועט זיין פארנומען מיט רעגלאמענטירן: מיט שרייבן, פארצייכענען און שאצן . . . מיט פארשרייבן: ווי הויך און ווי אפט עס מעג שלאגן א מענטשלעכער פולס, ווי ווייט עס מעג זען א מענטשלעך אויג, ווי פיל עס קען פאר-

Continued on Page 13

Hope and Fear

Continued from Page 12

with the cow and the ox.

And the justice which accompanied you on your thorny, bloody road to victory will forsake you and you will not perceive it. Victors and oppressors are blind and you will be victors and oppressors. And you will sink into injustice and not feel the swamp under your feet. Every oppressor feels firm as long as he does not fall.

You will build prisons for those who will stretch their hands to point to the abyss through which you will sink. And you will tear out the tongues of those who warn you for the good of those who will come after you to destroy you and your injustice.

Gruesomely will you defend the rights of the flock to use the grass under its feet and the salt over its head. And your enemies will be free individuals, great people, ingenious inventors, prophets, saviors, poets and artists . . .

Everything which occurs takes place in space and time.

Space contains that which already happened, that which is conditioned, strong, and therefore: the numbed, the frozen, the present which must perish.

Time means change; it changes, progresses, it is the eternal sprout, the blossom, the eternal future.

And if the "tomorrow" to which you strive should become "today," you will be the defenders of preposterous yesterdays. *You* will tread over the sprouts of tomorrow and destroy its petals and pour cold water over the spirited heads of prophecy, dreams and new hopes.

The present does not want to die; every sunset is bloody.

I want and hope for your victory but I shudder and am fearful of your victory.

You are my hope, you are my fear.

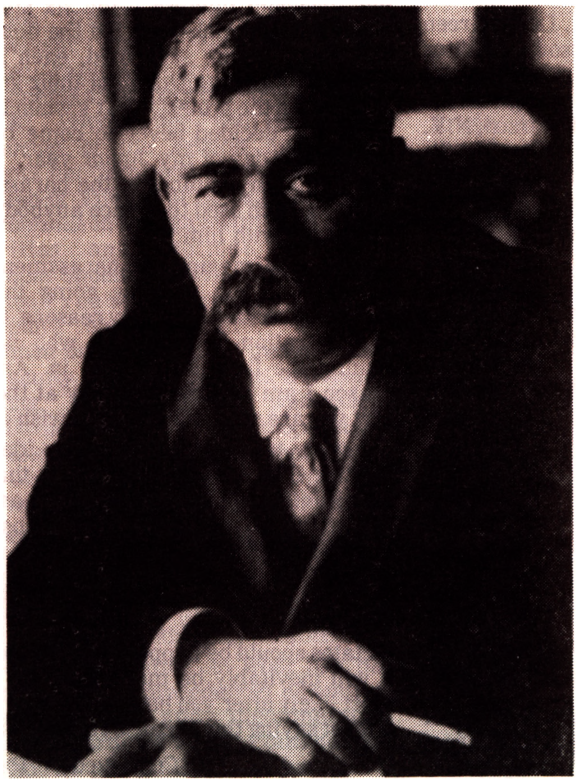

Continued from Page 12

נעמען זיין אויער, און וואס פאר א חלומות עס מעג האבן דאס פארבענקטע הארץ?

•••

מיט הארציקער פרייד קוק איך, ווי איר רייסט איין די מויערן פון אלטן סדום; מיין הארץ אבער ציטערט דערביי, איר זאלט אויף זיינע חורבות קיין נייעס, קיין ערגערן נישט בויען — א קעלטערן, א פינצטערן!

עס וועלן קיין שטיבער אן פענצטער נישט זיין; נאר אין נעפל וועלן איינגעהילט זיין נשמות . . .

עס וועט קיין לערער מאגן נישט זיין, נאר זעלן וועלן הונגערן . . . קיין וויי־געשריי וועט קיין אויער נישט פארנעמען, נאר דער אדלער — דער מענטשלעכער גייסט, וועט מיט אפגעשניטענע פליגל שטיין ביי דער קאריטע גלייך מיט דער קו און מיטן אקס . . .

און די גערעכטיקייט, וואס האט אייך באגלייט אויפן דארניקן און בלוטיקן וועג צום זיג, וועט אייך פארלאזן, און איר וועט עס נישט מערקן: דערצו זענען זיגער און הערשער בלינד, און איר וועט זיגער און הערשער זיין. און איר וועט זינקען אין אומגערעכטיקייט, און איר וועט נישט פילן דעם זומפ אונטער אייערע פיס . . . פעסט פילט זיך יעדער הערשער, כל זמן ער איז נישט געפאלן . . .

און געפענגענישן וועט איר בויען פאר די, וואס וועלן אויסשטרעקן די האנט, צו ווייזן אייך דעם אפגרונט, צו וועלכן איר זינקט . . . און אויסרייסן פון די מיילער וועט איר די צונגען, וואס וועלן אייך ווארענען פאר די, וואס וועלן נאך אייך קומען, אום אייך און אייער אומגערעכטיקייט צו פארניכטן . . .

גרויזאם וועט איר פארטיידיקן די גלייכבארעכטיקונג פון דער סטאדע צום גראז אונטער אירע פיס און צום זאלץ איבער איר קאפ, און אייערע פיינט וועלן זיין: פרייע אינדיווידועלן, איבערמענטשן, געניאלע דערפינדער, פראפעטן, דערלייזער, דיכטער און קינסטלער . . .

•••

אלץ, וואס עס געשעט, געשעט אין רוים און צייט . . .

אויפן פלאץ איז דאס שוין געשעענע, דאס שטאנדהאפטע, פעסטע, און דעריבער: דאס פארגליווערטע און געפרוירענע, דער היינט, וואס דארף און מוז אונטערגיין . . .

די צייט איז פארענדערונג, זי בייט, אנטוויקלט; זי איז דאס אייביקע אויפשפראצן, אויפבליען, — דער אייביקער מארגן . . .

און אז פון אייער „מארגן", צו וועלכן איר שטרעבט, וועט ווערן „היינט", וועט **איר** זיין די פארטיידיקער פון „נעכטיקן טאג", פון אפגעשטארבענעם, פון טויטן . . . וועט איר טרעטן די שפראצן פון מארגנדיקן טאג און פארטיליקן זיינע בליטן און גיסן שטראמען קאלט וואסער אויף די גייסטערקעפ פון נביאות, חלומות און נייע האפענונגען . . .

שטארבן וויל נישט דער היינטיקער טאג, בלוטיק גייט אונטער יעדע זון . . .

איך וויל, איך האף צו אייער זיג, נאר איך שרעק מיך און ציטער פאר אייער זיג.

איר זייט מיין האפענונג, איר זייט מיין שרעק.

.1906

Letters...

Continued from Page 8

Joys of Yiddish

I read with interest Aleichem Sholem and wish you success in your endeavors to preserve the mother language of the Jews.

I am an American born Jewess who could not understand one word of Yiddish. Then, I discovered the joys of Yiddish as a parent in a Yiddish school, one of a handful in Philadelphia which include both Hebrew and Yiddish in the curriculum as two national Jewish languages.

I enclose a small but sincere donation toward the success of the movement.

Mrs. Marilyn Krantz
1383 Kimberly Drive
Philadelphia, Pa.

Ladino

I thoroughly enjoy your fine journal. On the first page of the third issue, you ask the readers to help the Yiddish movement by whatever they can think of.

It is my opinion that there should be a positive attitude toward the Diaspora language of Sephardic Jews—*Ladino.*

Ladino is not—and should not be considered—a threat or competitor to Yiddish. Both languages demonstrate the expressive ability and creativity of Jews in their Diaspora languages. At the turn of the century, Ladino had a thriving life as a vehicle for culture, politics, theatre and journalism, especially around cities like Salonika, Smyrna and Istanbul.

I think that the case for Yiddish is strengthened when we point out that the Sephardim too have a valuable folk culture in their Diaspora tongue which should be preserved and encouraged among Sephardim just as Ashkenazim should cherish Yiddish.

Elliot Green
703 Tyson Avenue
Philadelphia, Pa.

Disagrees with Aleichem Sholem

This is another note to encourage you in your struggle for *mameh loshn;* I've enclosed another check—too bad it can't be larger, but a teaching assistant's salary is rather minute—as a bit of more material support. As soon as the University Library at UCSC notifies me that it will accept a gift subscription to Aleichem Sholem, I'll send another check yet.

I quite realize that the text and spirit of the telegram I sent today to Rabbi Eliach are in conflict with the SCY position number 7, "Whatever else (legal and peaceful) . . ." but I have my own, more militant style and strategy, and must act accordingly. Hence the text of the telegram I just sent:

RABBI DAVID ELIACH
919 EAST 10TH STREET
BROOKLYN, NY

ENEMIES OF YIDDISH ARE ENEMIES OF THE JEWISH PEOPLE. BEWARE LEST WE UNLEASH OUR WRATH ON YOU.

DAVID NEAL MILLER
NORTHERN CALIFORNIA CO-CHAIRMAN, YUGNTRUF
GRADUATE FELLOW, UNIV. OF CALIF., SANTA CRUZ

David Neal Miller
2-2624 East Cliff Drive
Santa Cruz, California

On Aleichem Sholem

I was very impressed with the quality of Aleichem Sholem and the magnitude of the movement you've generated. I may safely say that Aleichem Sholem is the best collection of student articles I've ever seen.

Seth S. Cohen
Holmes 307
Harvard University
Cambridge, Mass.

The journalism class of Port Jefferson High School would like to compliment you on your paper, Aleichem Sholem, and support you in your program.

David Green
Associate Editor
The Parakeet
Port Jefferson High School
Port Jefferson, N.Y.

Allow me to congratulate you on Aleichem Sholem. I am a student at Bronx Science as well as the Mitlshul. I would like to help set up a Yiddish program at Science and am looking for other students who have registered interest in such a project. If there's anything I could do to help Aleichem Sholem, please let me know.

Bobbi Getzoff
3410-B Paul Avenue
Bronx, N.Y.

Allow me to compliment you on the success of Aleichem Sholem. The clarity of your editorials, with which I occasionally differ, earn them a great distinction.

Ezra A. Shamah
1925 East 3rd Street
Brooklyn, N.Y.

Fighting Eliach's Administration

Fred Landes is a former student of the Yeshiva of Flatbush. He is currently studying at Hampshire College where he is actively involved in the development of a curriculum for study of the Holocaust. His activities in this field have included extensive travels throughout Europe as well as academic research on teaching methods. Last spring, he returned to Yeshiva of Flatbush on special invitation to lead a student seminar on the Holocaust.

Sholem Aleichem. I am a former student of the Yeshiva of Flatbush and attended there until the beginning of my Junior year. I currently attend Hampshire College in Amherst, Massachusetts. I am writing because I have just finished reading a copy of Aleichem Sholem. It came in a mailing of the North American Jewish Students Network.

I had been active in the student protests at that time which had fought for amelioration of many of the then-present conditions at Flatbush. We would talk to administrators, teachers, members of the board of directors, and essentially anybody who would listen.

The administration reacted by asking me to leave the school. At first I refused, but when I thought about it, I realized Rabbi Eliach might be right and decided to leave the school. However, then Eliach told my parents that another high school would be a bad influence on me and that I should not leave. By the time this incident occurred, Eliach's lies and hypocrisies were no longer a surprise. The next year, the "freedom fighters"—the six students of the original class who led the demands for change—were separated, each into a different class, regardless of their grades, to break up the protest. That's when I went home and decided never to come back—orientation day of my Junior year. These are only a tiny number of the harassment tactics Eliach used to silence anybody who disagreed with him.

So, I can imagine the harassment and intimidation you must be going through now. I am writing for many reasons. One is in admiration for someone who is continuing the fight that I was in. Another reason I am writing is my joy at the fact that you are struggling for a Jewish cause.

I wish to present two main ideas in fighting Eliach et al. The first is that the administration of Flatbush has the mentality of a dictatorship and is obsessed by the fear that an action they take may appear like a result of student requests. Since you have presented a demand for Yiddish, something that common sense dictates should be happening at the school, it will inevitably be met sooner or later, most likely after you have left the school. I am not saying this because Rabbi Eliach is

Continued on Page 20

Hebrew Arts School: Our Policy Not Anti-Yiddish

Manhattan's Hebrew Arts School for Music and Dance recently conducted a television program in honor of "Our Yiddish Musical Heritage" which was the theme of this year's Jewish Music Month. Aleichem Sholem immediately sent a statement of protest to the Hebrew Arts School concerning the absence of Yiddish from the program.

In a swift reply, Tzipora H. Jochsberger, Director of the school explained that the omission of Yiddish from the program was not due to animosity toward Yiddish. Ms. Jochsberger's statement included the following:

"Needless to say, I have great affection for the Yiddish language. As a matter of fact the large children's choir which I train myself here at the school has in its repertoire Yiddish, Hebrew and English songs.

"Now, regarding this program. We were asked by the New York Board of Rabbis just four weeks prior to its taping to do something with our children in honor of Jewish Music Month. I am very sorry that it was impossible to have spoken Yiddish on the program, but the melodies and my explanations of them stated clearly where they originated. Our recorder group played instrumental arrangements of Yiddish folksongs and our Boys Choir had to sing songs known to them , which were in Hebrew. I also stressed that there was a great heritage of Yiddish music and I suggested to the audience that they seek it out."

—Tzipora H. Jochsberger, Director

Haramati in Effort to Become Principal...

Continued from Page 9

ministration by personally harassing members of the Student Committee for Yiddish.

Haramati acted on May 8, 1973. He summoned the entire editorial staff without prior notice for the purpose of being harangued, harassed and intensively interrogated for an hour and a half. The action disrupted three classes—over one hundred students—for the purpose of intimidating six editorial staff members.

Haramati treated the Aleichem Sholem staff like criminals. He began with the question "What have you got to say for yourselves?" and proceeded with threats and declarations of hate. Whenever one of the students attempted to reply he shouted "Shtok!" (Hebrew for "shut up"). At the conclusion of the session he told the students his "proposal for peace" on the question of Yiddish at the school: "If you will continue in this way with your current activities and continue publishing Aleichem Sholem we will kick you all out of school. You will have to find yourselves someplace else, not here." Haramati explained that this was a "message from the faculty decided upon at a teachers meeting." The explanation was quickly found to be a figment of his imagination as each and every teacher questioned denied that any such decision had ever been reached by the faculty at any point in time.

When one of the students protested the use of threats to suppress Yiddish, Haramati caustically replied "I am not threatening you, I'm just telling you facts," thus concluding the session.

Not long thereafter, in what has been described as "unprecedented educational irresponsibility and incompetence" Haramati disrupted a final examination in English by demanding another of his "conferences," this time with the Aleichem Sholem editor alone. Again, Haramati's negotiations consisted of threats and insults. Whenever the student answered, he quickly shouted "Shtok!"

Amnon Haramati hoped to convince the administration to have the editorial staff expelled from school, as he had threatened—or as he would have it, in accordance with the "facts." His threats remained unrealized because of administration awareness of the widespread public outrage that would have resulted from the mass expulsion that Haramati hoped for.

Although defeated on the expulsion issue, Haramati succeeded in causing a major public scandal on the question of Arista. This led to much attack against the administration and specifically, Rabbi Eliach and was enough fuel to keep the plot alive.

Blocks Peace Effort

Haramati was appointed member of the three-man committee formed May 4, 1973 at the conclusion of the Hebrew teacher's conference at which teachers sympathetic to Yiddish were subject to violent verbal attack by principal Rabbi Eliach.

The task of the three teachers on the committee was to attempt to bring about a settlement of the Yiddish controversy at the yeshiva. In addition to Haramati, two rabbis were appointed.

The two rabbis on the committee worked conscientiously and tirelessly in working out a compromise peace plan acceptable to all parties which would have ended the controversy and strife that have torn the Yeshiva of Flatbush on the question of Yiddish.

Peace at Flatbush would have spelled the end of Haramati's plan to become principal and he effectively blocked the agreement. While the two rabbis recommended to the principal that he accept the compromise, Haramati warned against it and succeeded in convincing Eliach that to make peace with the Student Committee for Yiddish would be "a blow to the honor of the administration." Having effectively convinced Rabbi Eliach to remain adamant, Haramati had succeeded in ensuring the continuation of the controversy which was essential to his hopes for Eliach's downfall and his own appointment to the principal's office.

Continued on Page 21

Religious Textbooks Prepared

A new Yiddish textbook which is to employ the most modern language study techniques and at the same time be especially suited to the needs of Orthodox Jews is currently being prepared by Mrs. Moskowitz and Mrs. Appel of Mount Kisco, New York.

The new textbook is to be used mostly for children in Chasidic educational institutions.

Yiddish Urged as Basis for Minority Status

The Metropolitan New York Coordinating Council on Jewish Poverty has declared a campaign to win government services and benefits for Yiddish speaking Jews with limited English speaking ability. Jerome M. Becker, president of the Coordinating Council, called upon Governor Wilson of New York to direct each state agency administering programs for minority groups to specifically include Yiddish speakers in the definition of minorities.

The Federal Register of Thursday, October 11, 1973, announced the following definition of a minority group: "The term 'minority' means those persons who identify themselves as American Indian, Negro, Oriental, or Spanish speaking, and members of any additional group with limited English ability designated by the State agency." "Thus," Mr. Becker wrote to Governor Wilson, "this broadened the scope of the 1965 definition which did not specifically designate language."

In his effort to formally establish the minority status of Yiddish speaking Jews, Becker noted that a number of organizations had already received state approval to designate Jews whose primary language is Yiddish as a minority group, thus assuring their participation in government minority oriented programs.

In and Around Flatbush Yeshiva

Yiddish to Parents Campaign

A new Aleichem Sholem effort has been launched to involve parents of Flatbush students in the Yiddish movement. Shortly before the last annual parent-teacher conference evenings, Aleichem Sholem mailed pro-Yiddish literature to parents of all freshmen, sophomores and juniors at the yeshiva. Materials sent included discussions of such questions as *Why Yiddish? Does the Board of Education Recognize Yiddish? Are the Technical Difficulties Involved in Introducing Yiddish Insurmountable?* and others. The Aleichem Sholem statement declared that "American Jewry without Yiddish is a body without a soul, a people with almost no past, continuity with that past, or the ability to create a future which will carry forward and build upon those proud traditions which constitute our past . . ." The letter pointed to the centrality of Yiddish in all phases of contemporary Jewish experiences and referred to the rapidly growing number of educational institutions on the elementary, secondary and higher educational levels currently providing Yiddish instruction.

The effort was a major success as hundreds of parents confronted yeshiva administrators with pro-Yiddish demands. Most were responded to by assistant principal Joseph Heimowitz who told inquiring parents that the school would permit a "Yiddish club," although no such action was in fact contemplated by the administration. While, as expected there was little truth in Heimowitz's assurances of a policy of increased tolerance of Yiddish culture, the Yiddish-to-the-parents mailing succeeded in winning widespread parent support for Yiddish.

Wolowelsky Continues Harassment

Yeshiva of Flatbush math teacher Joel B. Wolowelsky continues to lead most harassment activities against students he suspects are sympathetic to Yiddish. Wolowelsky's activities have drawn harsh criticism even from staunch administration supporters, since he often resorts to falsification or misuse of his academic position. He has used his teaching post for the last two years as a means by which to threaten, harangue, intimidate and harass pro-Yiddish students.

Wolowelsky's first major involvement in the Yiddish issue was his abortive attempts at playing detective in June 1972 when he arbitrarily halted another teacher's Talmud class for days to intensively interrogate students as to the identities of the *Forward Seven*—which he never succeeded in determining. At the time, Wolowelsky stood in hallways questioning students as to knowledge of anybody involved in the Yiddish movement and went through students' entrance applications to determine information about their backgrounds which he could use to smear their names.

When news of Wolowelsky's harassment campaign became public, he immediately tried to deny the story. To support his denials, Wolowelsky threatened the teacher of the Talmud class he had disrupted to give him a signed statement to the effect that published reports concerning the harassment were inaccurate. The Talmud teacher, a prominent rabbinical figure, refused to distort the facts to comply with Wolowelsky's demand. In fact, his disruptions and interrogations had been witnessed by so many that even the official school newspaper which is strictly censored by the administration had to concede to Wolowelsky's activities. The official paper stated: "This teacher asked various students intense questions such as 'Did you go to the Forward?' or 'Do you swear you didn't?' His investigation however, did not obtain the desired results."

During the 1972-1973 school year, Wolowelsky harassed students more sporadically, apparently as a result of the write-ups his activities had received in Jewish publications in New York, Tel Aviv, Mexico City, Buenos Aires and elsewhere.

On numerous occasions, however, Wolowelsky uncontrollably

Continued on Page 17

Subscription Coupon

( ) 4 Issues	$1.00	( ) 8 Issues	$1.75
( ) 12 Issues	$2.50	( ) 16 Issues	$3.25

( ) Lifetime Subscription $50.00

Name..

Address...

City.................................State...............Zip........

Subscription Order.................................... $

Donation... $

Total Payment Enclosed........................... $

CUT OUT AND MAIL TODAY

Address all orders to Aleichem Sholem,
1321 55th Street, Brooklyn, N.Y. 11219

„גרויסע חכמים"

In Yeshiva of Flatbush...

Continued from Page 16

lashed out at students in his classes. On November 15, 1972, he harangued the top junior class at the yeshiva for being "morally decadent and ethically bankrupt" because of his suspicions that a number of students in the class might be sympathetic toward Yiddish. Several days later, he again launched a series of anti-Yiddish lectures in lieu of teaching responsibilities.

On January 8, 1973, in an unprovoked rage Wolowelsky abruptly hurled a textbook at Jay Zitter, a student in his class who had been a member of the Student Committee for Yiddish but was rarely active in the movement. After hurling the textbook, Wolowelsky, having succeeded in creating a scene in the classroom, had an excuse to give yet another lecture charging the class with "moral decadence." Then, Wolowelsky arranged for the principal and a colleague to lecture Zitter on his involvement in pro-Yiddish activities. The principal's lecture included "proof" that Yiddish was to be suppressed which consisted of an article printed somewhere that claimed Yiddish was declining. Following the harassment, Zitter resigned from the Student Committee for Yiddish but remained on the Aleichem Sholem editorial staff until spring of 1974 when he resigned after being harassed and intimidated by Hebrew teacher Amnon Haramati. Since Zitter was never active and had never written a single word throughout the entire controversy, Wolowelsky and Haramati were apparently disturbed by his sympathy toward Yiddish. When Zitter graduated the yeshiva in June of 1974, Wolowelsky told him: "You go to the principal, get down on your knees and beg forgiveness, then go to each teacher on the faculty, get down on your knees and beg forgiveness, and then come to me and get down on your knees and beg forgiveness."

What happened to Jay Zitter is a standard procedure of harassment by the principal's subordinates against students the administration considers sympathetic but not activist oriented and hence more easily harassed and intimidated to the extent of fearing to display even the slightest sympathy toward Yiddish language or culture.

Perhaps Wolowelsky's most controversial action was his blackmailing a newly hired Hebrew teacher by threatening to arrange to have her fired if she would not agree to give an anti-

Continued on Page 23

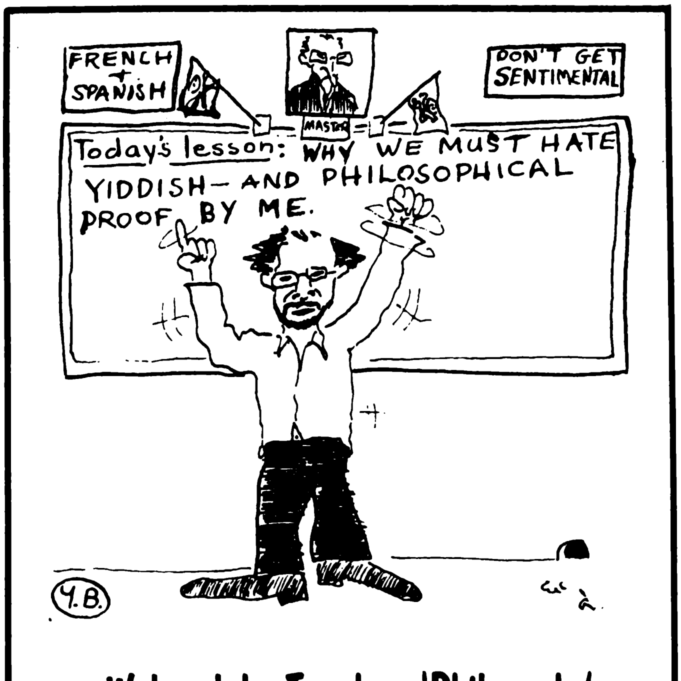

Wolowelsky Teaches 'Philosophy'

Books

By Stephen Liebb

THE GREATEST JEWISH CITY IN THE WORLD. By Harry Golden. Selected Photographs by Jay Maisel. Doubleday & Company, Inc. 236 pp. $12.95.

The 1,836,000 Jews who live in the five boroughs of Greater New York are the progeny of an immigrant population which has bequeathed and implanted a culture and aura singularly distinguishing. Of the Jews arriving in America in the three influxes of immigration—the Sephardic Jews from England and Holland in colonial times; the German Jew after 1848; and the immigration from Eastern Europe from 1880-1920—significant numbers settled in New York.

The Jewish colonists erected synagogues, primary among them the Mill Street Synagogue which housed Shearith Israel, the center of colonial religious life for over a century and a half. It was August Belmont, a Jew, who helped maintain English neutrality and finance the Union campaigns during the Civil War.

It is not the Jews' boon to the city in the economic and political areas which makes New York "the greatest Jewish city in the world." Rather, as Harry Golden perceptively and straightforwardly writes: "It is a Jewish city because the attitudes, culture, art, theaters, stores, fashions, music, writing, television, and most of the producers and directors, artists, and architects are Jewish. The imagination and style of the city come from Jewish chutzpa—imagination and guts."

Most of the million and a half European Jews who immigrated to the United States during 1899-1914 settled in New York's Lower East Side. The Jews there symbolized a belief and dedication to an idea. "Their Yiddishkeit embodied a social and moral ethic emphasizing humaneness, affection, and discipline toward the young, commitment to improving things, and the idea of charity; all of these formed the foundation of the Jewish-American experience."

The idea of ameliorating conditions is found in the Jewish drive for unionism. The eminent labor leaders were Jews—Samuel Gompers, Sidney Hillman, labor representative in FDR's "kitchen cabinet," Jacob Potofsky, president of the Amalgamated Clothing Workers Union, and David Dubinsky, founder of the International Ladies' Garment Workers' Union.

Founded in 1897, the Jewish Daily Forward, the leading Yiddish language newspaper, was dedicated to easing the entry of the thousands of Yiddish speaking immigrants into a new and English speaking country.

The patriarch of the Forward Abraham Cahan, rallied against the pernicious sweatshops and through the paper's advocacy of just trade unionism helped solidify the Jewish labor movement. Cahan's vision of the Forward as the nexus between Old and New World ethics and mores and as the arbiter for immigrants "invested the Forward with its own unique values and traditions." Cahan was an innovator not only in Yiddish journalism in America but introduced the magazine format, detailed feature stories and the personal advice column—all common fare in American newspapers today.

Thus as Harry Golden details in a book gracefully interwoven with American Jewish history and revealing anecdotes, New York has earned the designation of a Jewish city not because of Jewish numerical representation in the population but because of a rich and enduring legacy. Yiddish expressions have become part of the patois of New Yorkers. But New York is also the center of many other ethnic groups whose common goal of improving the city and belief of "fulfillment in diversity" makes the city the paragon for other metropolises.

Aleichem Sholem

Editor-in-Chief
Dovid Katz

Editorial Staff
Martin Edelstein, Morris Gold, Troim Handler, Steven Horowitz, Shimke Levine, Stephen Liebb, Yaakov Riz.

Aleichem Sholem is the official publication of the Student Committee for Yiddish. Number 5, Summer 5734/1974. Members of the Editorial Staff are not necessarily affiliated with the Student Committee for Yiddish, its policies, or the editorial contents of Aleichem Sholem. Signed articles exclusively represent the authors' views and do not always reflect Aleichem Sholem policy. Because of severe internal pressures at the Yeshiva of Flatbush, the Student Committee for Yiddish functions as an underground organization with names of members known only to Committee leadership.

Articles and letters are welcome. Please accompany manuscripts with self-addressed stamped envelopes. JSP affiliates are entitled to reprint (with appropriate accreditation) all material herein.

SUBSCRIPTION RATES: 4 issues—$1.00; 8 issues—$1.75; 12 issues—$2.50; 16 issues—$3.25; lifetime subscription—$50.00. Patrons welcome. Checks should be made payable to Aleichem Sholem. Please address correspondence to: Aleichem Sholem, 1321 55th Street, Brooklyn, N.Y. 11219. Telephone: 494-7481.

MEMBER OF THE JEWISH STUDENT PRESS SERVICE

You Are What You Speak

By Henry F. Beechhold

The Eskimo who visits Paris does not see the Paris of the Parisian. He sees a world that may *literally* be the same, but that is, in fact, *perceptually* different. Like all of us, he sees the world through language-colored glasses, and while there are, no doubt, points at which linguistic universes overlap, it is none the less true that the language each of us speaks predisposes us to certain perceptions and denies us others. Consider now, by way of illustration, the Parisian in the snowy wastes of the Arctic, the world, that is, of the Eskimo. What will the Parisian see but mere snow? Yet for the Eskimo, there is no such thing as mere snow, for snow is too important a part of the Eskimo's life to be dealt with so crudely. For him there are many kinds of snow, each with its distinctive name—not indeed different *kinds*, but different *realities* represented by different words. Our Parisian will never see these differences (so significant to the Eskimo) until he has assimilated the culture that recognizes them. The recognition and assimilation come, of course, through language. As a culture identifies those slices of reality that are significant to it, it clothes them in language. And for anyone growing up in the culture, the language gives him the world outlook of the culture. And we are speaking not only of words, which, incidentally, are slippery entities and not at all well defined even by linguists. We are speaking of all aspects of a language. Even its verb system (as an example), for not all cultures associate with the verb that which we might think is its "normal" attribute of time (tense), *i.e.*, the meanings of past, present, and future. There are languages (notably certain American Indian languages) in which the verbal elements are expressive of *validity (intensity, duration, iterativity,* etc.) instead of *time.*

What we are saying is that language expresses and defines culture. Let us go further: language, because it is the principal mechanism of acculturation, is intimately implicated in one's own sense of identity. Man is a social being. Language is the preeminent means of socialization. Language is, therefore, the preeminent means of self identity. Consider: the stranger in our midst is immediately recognized as such by his language, by, that is to say, speechways that are different to a greater or lesser extent from our own. These differences operate at many levels within a single language, *viz.*, regional, educational, ethnic, age, and class. They operate, *a fortiori,* between languages.

Yiddish, like Irish (Gaelic—though there are two Gaelics, Irish and Scots, but it is to the Irish form I refer here), is a "minority" language. Both are in danger of being crowded out by the dominant language, English both in the case of the Irish and in the case of Jews living in the English-speaking world. Interestingly, Irish is the official first language of Ireland, but despite this fact and despite a variety of intensive and expensive efforts on the part of the Irish government, it is fading. In the great world of affairs it lacks utility. Yet it has its adherents. It is the language of a rich and ancient tradition. It is the language of quintessential Irish identity. There is much in Irish that can only imperfectly be translated, if at all in any genuine sense. And what we are saying of Irish can be equally well said of Yiddish. Yiddish emerged during the centuries of experience in Europe which formed the modern Jew. He is directly a product of Jewish Europe, mainly middle and eastern Europe, the Europe that is, in fact, captured in Yiddish: the shtetl, the ethics, the pogroms, Sholem Aleichem, *meylech sobetski's yorn;* in brief, all the joys and sorrows of the Jewish past. It is all caught in the amber of Yiddish—Yiddishkeit.

And what is a people but the sum of their experiences? And where are those experiences stored? In their language, for their language is their group memory. But a spoken language is as alive as its speakers and reflects, therefore, not only the past but the present as well. Any living language is approximately adequate to the needs of its users. Hence, Yiddish (and Irish) can as readily deal with the modern world as any other language. But while other languages can and do serve the Jew well in that great world of affairs, no language but Yiddish can so well serve the Jew who would keep an unshakeable grip on his quintessential identity, the Jew who would know his past and his very special culture. Here (as in so many other ways) the Jew and the Irishman are brothers. *Go mairidh sibh bhur slainte! Zay gezunt!*

Dr. Henry F. Beechhold, professor of English and Linguistics at Trenton State College, is associate editor of 'Ireland,' a leading Irish magazine.

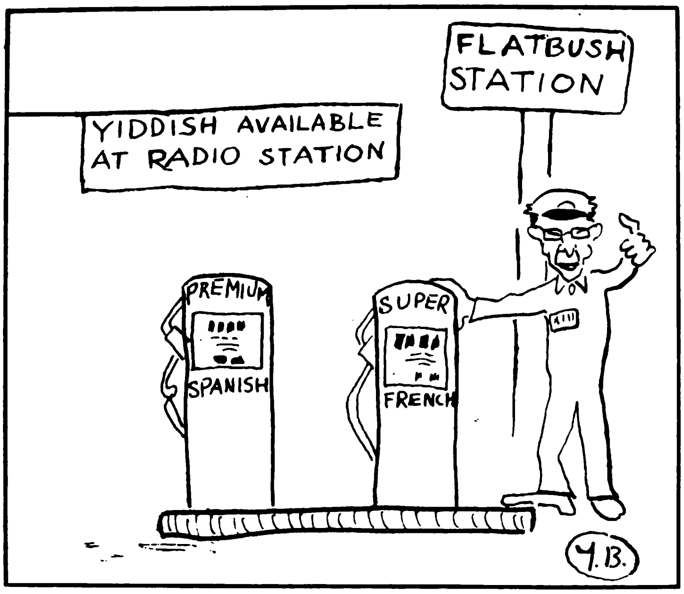

Yiddish in American Higher Education

By Fred Heuman

Dr. Fred Heuman is professor of Yiddish at City College and Touro College. The following are excerpts from Dr. Heuman's address at the founding session of the American Association of Professors of Yiddish, recently held at the Jewish Bureau of Education in New York.

The value of Yiddish in the last millenium of Ashkenazic Jewry consisted in being the primary functional vehicle of oral communication and expression. Since the intellectual-spiritual life of Ashkenazic Jewry revolved about the Jewish religious tradition, its language fabric early became interwoven with Hebrew terms, and in the post-Crusades era accomodated itself to various Slavic influences due to the shift of the Jewish population into Eastern Europe.

Since languages are not only vehicles of transmission, but part of content itself, the position of Yiddish in the overall Jewish scale of values has been well described by Rabbi Joseph Ber Solveitchik, professor of Talmud and Jewish philosophy at Yeshiva University. In his congratulatory message to the jubilee issue of the *Jewish Day-Morning Journal*, he described the value of Yiddish in terms of the *tik hatfiln*, the bag in which the phylacteries are kept. Like the *tik hatfiln*, Yiddish is both the receptable containing Jewish sancta and its protector. He bases his estimate on the halachik implications derived from the laws concerning the guarding of the *tik hatfiln*.

This twofold analogy seems to be operative somewhat in regard to Yiddish in American higher education.

The first factor, Yiddish as the receptacle of Jewish values in the widest sense is a motivating force to bring about academic offerings in Yiddish language and literature in American universities.

The second factor concerns Yiddish as the guardian of traditional Jewish values against any and all assimilatory influences. This is evident in the fact that in the United States today, the more traditionalist minded an institution of higher Talmudic learning is, the more its spoken activities are dominated by Yiddish. It would augur well for the continuing use of Yiddish, if this trend would perhaps become a more conscious and programatic one. Otherwise, as is happening in some rabbinic seminaries, as the instructors, and, of course, the student body are no longer linguistically at ease in Yiddish, the use of Yiddish is gradually dropped as the language of instruction and class discussion. A much greater sensitivity toward Yiddish and its values must here replace the current attitude.

In returning to our main subject, the instruction of Yiddish in American colleges and universities, one is struck by the lack of sensitivity on the part of the organized Jewish establishment toward Yiddish. It is the absence of an organized effort to have the instruction of Yiddish available, to endow chairs in Yiddish literature (which is similar to the instruction of Hebrew but a few years ago), even in those universities and colleges which have a large percentage or a high numerical figure of Jewish students. In this connection, a historical curiosity is cited. According to the *American Jewish Yearbook* of 5678 (1917-1918, page 406) there were 8,061 Jewish students at the College of the City of New York out of a total of 9,484 students enrolled, yet no Yiddish was taught, while at the University of Chicago and at Yale University, Yiddish was taught. At Yale, 165 Jewish students were enrolled out of a total of 3,260.

As it stands now, instruction of Yiddish is instead due to the pioneering efforts of a small group of influential academicians and in some instances is the result of pressure initiated by vociferously interested students. To delineate their efforts, be it of the late Weinreichs — father and son, of Liptzin and Susskind at City College, of Jofen first at Brooklyn College and now at Baruch College, of Matenko at Brooklyn College, of Landes with the greatest success at Queens College, and of the youthful enthusiasts of Yugntruf at Chicago, Philadelphia and elsewhere, would go beyond the confines of this paper.

Comparative statistics show a 500 percent increase in the study of Yiddish in American colleges today over the enrollment five years ago. In a number of surveys, it is indicated that Yiddish instruction is still rapidly increasing.

It is to be hoped that the lines of demarcation between Hebraists and Yiddishists are becoming less absolute, hostile and competitive. Because of the increasing demand for Yiddish courses, the time is highly appropriate to create a professional organization of instructors of Yiddish in American universities and colleges. A close affiliation between the professional organization of instructors of Yiddish now being formed and the existing organization of the Professors of Hebrew would seem to be of great potential benefit to both groups.

The recent conclave celebrating a decade of the existence of the Yiddishist youth organization, Yugntruf, would illustrate that the once potent differences between secular Yiddishists and traditionally minded "Chasidim of Yiddish" have been replaced by a closing of ranks, by the recognition that mutual respect and cooperation are vital in the post-Auschwitz generation.

Anti-Yiddish Textbooks Used for "Jewish Education"

One of the most disgraceful methods of encouraging hatred and prejudice among young people is the falsifying of textbook materials used in formal educational settings. It is naturally expected that the average student with no specific background on a given subject will tend to accept as fact materials presented in the classroom. Hence, hate filled statements as well as outright falsehoods presented as "facts" have been used throughout the ages to encourage animosity. To those familiar with the history of anti-semitism, it has also been known as one of the most infamous methods of spreading hatred toward Jews.

In the case of Yiddish, too, individuals and organizations who consider themselves elements of "Jewish education" arrange for the use of such materials in anti-Yiddish institutions.

Although the problem is essentially very broad, the Yeshiva of Flatbush is a classic example of the attempt to inject into Jewish youth an attitude of no respect at the least and outright animosity at the most, toward Yiddish, Yiddish literature, and Yiddish culture.

All of the "original literature" studied of the classical Yiddish writers at Flatbush, such as the works of Mendele, Sholem Aleichem, Y. L. Peretz, Sholem Ash and others are presented in Hebrew translation with no statement anywhere in the book to the effect that the work was translated from the Yiddish. It is therefore improbable that the average student could learn to respect Yiddish literature, since his formal educational experiences at the yeshiva do not even give him the opportunity to learn that it exists.

The lack of accreditation to the original language in which the work was written, is one of the mild forms of textbook prejudice at Yeshiva of Flatbush. The administration, however, apparently considers it insufficient and uses texts which outrightly denounce Yiddish and Yiddish culture. The following are several examples:

1. Contemporary Jewish Thought: A Reader, Published by B'nai B'rith Department of Jewish Education, 1973, page 75.

"We should not close our eyes to the fact that Yiddish is dying out. Only a blind man, or one who deliberately shuts his eyes, can fail to see this. The various native tongues are gradually replacing it. Youth is speaking more and more Russian, German, and so on. In America too, where Yiddish apparently is flourishing, the second generation speaks English. The Jewish jargon persists only because of the stream of immigrants who came from lands where European culture had not penetrated all Jewish ranks." — A. D. Gordon.

This paragraph was written over eighty years ago by A. D. Gordon. The time span itself is sufficient evidence that the "great prophets of doom" concerning Yiddish are indeed not prophets at all; hatred toward an object inevitably leads to the desire to declare it "dead," or "dying." It can be argued that Gordon had the right to express his opinion. However, it is disgraceful and outrageous that such material should be presented to today's Jewish youth in institutions devoted to "Jewish education." This text is used in Jewish philosophy classes. Of course, no opposing viewpoints are presented.

2. A Short History of Modern Hebrew Literature, by Dr. Joseph Klausner. Published by Yosef Sreberk Publishing Co., Tel Aviv 1953, page 11.

"It was forbidden for the Jews to occupy themselves with foreign languages and general sciences, and Hebrew was the only permitted tongue, except for the Corrupt German-Jewish which they spoke."

Here we see classic cultural paranoia: fear to even mention the word "Yiddish." This is perhaps the most outrageous method, borrowed directly from the Aryan supremacists—the theory of "pure" and "hybrid" languages which is an axiom to the theory of pure and hybrid peoples, which led to the death of millions during the Holocaust. The same theory could be used to "prove" that English is a "hybrid" of Latin and Saxon, Hebrew of Aramaic and Canaanite, etc. etc. It is sad that there are still racists who believe in "superior" and "inferior" languages and peoples. It is even sadder that Jews should thus degrade their own proud heritage and work to instill this sick hatred in today's generation of young American Jews.

3. Prozdor: Reader for Hebrew High Schools, by M. Steiner and J. K. Mikliszanski, N.Y. 1967. Published by the Commission on Text Materials.

In this book, numerous excerpts are produced from noted Yiddish writers such as Sholem Ash (p. 9), Sholem Aleichem (p. 13), Y. L. Peretz (p. 79) and others. In most cases no mention is made that the works were at all translated, and on the rare occasions that the authors credit the translator, there is no mention that the work was written in Yiddish. However, when the anthology includes a work from other languages, such as Dutch (p. 115) it explicitly states that the work was "written in Dutch."

This text simply employs fraud: the use of translated literature designed to create the impression in most cases that the work was originally created in the translated language.

Letters

Continued from Page 14)
motivated by common sense, only by judging the character of his corrupt power machine.

The second idea concerns the people who won't help you. These people are teachers and students who know you are right, but would not stick their necks out for you. The activist is necessarily separated from the crowd. Someday, all of you will look back upon the docile stooges who sat back and ate whatever was fed them. Then you will feel superior because you fought for what you believed in.

I hope my contribution will help Aleichem Sholem. Please write me about the way things are going. The only thing I learned in Flatbush was how one deals with a bureaucracy. This did help me though, and you'll appreciate this later on. I wish you good luck.

Fred Landis
Hampshire College
Amherst, Mass.

'I love Yiddish'

Bless you, bless you! Your publication is beautiful. I love Yiddish. Yiddish is my language and that of my family, including my children. It is the love of our lives.

Enclosed is a check for five dollars, which is for a year's subscription to your publication and a four dollar donation to our cause.

Gertrude M. Ludwig
12 Evanston Drive
Downsview, Ontario, Canada

'YIDDISH NOW' BUTTONS

25¢ Each

100 Or More: 20¢ Each

ORDER TODAY

Legal Battle on Yiddish in New York State Supreme Court

Continued from Page 6

controversial on issues of education and administration.

It was Rabbi Heimowitz who declared that students interested in learning Yiddish should "listen to WEVD" instead of learning the language from classroom instruction as all other languages and subjects are taught at the Yeshiva of Flatbush High School. In addition, Heimowitz forged a note on April 19, 1972 which he signed "Dovid Katz" and intended for publication in a major newspaper. The forgery reads:

Gentelmen (sic)

Regarding my letter published in your newspaper on 4/17 concerning the teaching of Yiddish at the Yeshiva of Flatbush H.S. (sic) Please be aware that a course in Yiddish will be given in Sept. 1972.

Sincerely

(signed in Hebrew) Dovid Katz

Joseph Heimowitz
Assistant Principal

The original forgery in Heimowitz's handwriting is currently located in Aleichem Sholem files. Photocopies, however, are being made available to readers on request.

Following the principal's exclusion of Dovid Katz from Arista the first time, a letter of warning was sent by the New York Civil Liberties Union. The NYCLU's warning included the following:

"It would appear that the criteria for admission to Arista, which is a national honor society, have been admirably met by Mr. Katz as indicated by his academic record and personal commendation letters from teachers. It is not the intention nor is it within the jurisdiction of the New York Civil Liberties Union to become involved in the controversy over the teaching of Yiddish. It is however our role to litigate constitutional questions. The expression of political opinion is constitutionally protected by the First Amendment as you are, I am sure, aware. This protection extends to all members of society including students. It seems (. . .) that Mr. Katz's First Amendment rights have been seriously violated."

After Rabbi Eliach's effort to dress up the second exclusion from Arista with a kangaroo hearing was a dismal failure, new preparations were made for court action.

The administration's actions were brought to the attention of Arthur Dobrin, president of the Ethical Society, who referred the Student Committee for Yiddish to Sheldon Ackley, chairman of the New York Civil Liberties Union. Mr. Ackley sent the documents that the Student Committee for Yiddish had produced in evidence to the Manhattan offices of the NYCLU at 84 Fifth Avenue, where executive director Ira Glasser assigned Stefan Presser, an authority on students rights to the case. Mr. Presser established contact with Robert Gaut, director of the National Honor Society central office in Reston, Virginia. Mr. Gaut agreed to contact the school on its handling of the issue. Mr. Presser also played an instrumental role in helping Chaim Goodfriend and Adam Teitelbaum file charges of Assault and Harassment against three officials of the Yeshiva of Flatbush who violently attacked them during a pro-Yiddish leafletting action. Presser was present at the hearing in that case in Brooklyn Criminal Court and was also on hand at the Arista hearing at State Supreme Court.

The decisive initiative in obtaining the court order at State Supreme Court came from Hyman Silverglad, a prominent New York attorney who is a key community leader on New York's Lower East Side. Silverglad generously gave of his time to help the Student Committee for Yiddish in preparing the legal action on the Arista issue. At the hearing in court, Silverglad appeared on behalf of SCY to argue the case before Justice John A. Monteleone. The papers in the case were prepared independently by the Student Committee for Yiddish and Dovid Katz obtained the order to show cause appearing pro se (without an attorney).

On the issue of the exclusion of a qualified student from a national honor society because of Yiddish, public support for the Student Committee for Yiddish has been nearly unanimous. Among the many who actively aided the Committee on the issue are New York State Assemblyman Leonard Silverman, Brooklyn attorney Howard Bernstein who helped extensively in the many complex problems of the case, Yiddish author Hersh Steinhart, Isidore Kozlovsky, editor of Bnai Yiddish, and Harry J. Smith, publisher of the Smith-Horizon Press and president of the Generalist Association, an international literary organization.

Haramati...

Continued from Page 15

Reverses Position on Yiddish

Having convinced the administration of his loyalty to the principal by harassing pro-Yiddish students, Haramati's problem was now to convince the Student Committee for Yiddish that he was not against Yiddish, in order to avoid attack in the Yiddish press. Only days after his threats and disruptions, Haramati shamelessly approached the editor of Aleichem Sholem and declared his desire to promote Yiddish in the school by "mimeographing Yiddish proverbs and distributing them to students to encourage knowledge of Yiddish." He searched out sources for the supposed project and handed them on a sheet of paper to the editor of Aleichem Sholem.

Throughout the school year, Haramati has maintained his supposed pro-Yiddish position in Dovid Katz's class while making the usual attacks on Yiddish in other classes. Apparently, he neglected to consider the possibility that students could compare notes.

Plot Brings No Results

Haramati's position is currently viewed as highly controversial at the Yeshiva of Flatbush, as a result of his stand on Yiddish culture, his political machinations and manipulations, and his campaigns of harassment and intimidation at the school.

The underlying plan behind his actions throughout the year, has been, of course, to convince Aleichem Sholem that he was entirely pro-Yiddish, convince the administration that he was entirely pro-administration, while aggravating tensions at the school in every way possible in the hope that Eliach would eventually have to resign.

Amnon Haramati's efforts have thus far produced no tangible results.

Very Deep Thoughts

By Martin Edelstein

DEAR EDITOR: I am very thankful that I had a chance to take French at the yeshiva I attend. First of all, French is an essential part of my culture. After all, my grandparents came from Latvia. Secondly, I learned exactly where the Louvre museum is, and this assumed special significance to me once I realized that I didn't even know where Latvia is.

Votre ami, Jacques.

THOUGHT OF THE DAY: "Anything worthwhile ever written in Yiddish is available in Hebrew translation." — Rabbi Eliach. Who has the right to certify Yiddish literary works as worthwhile? YIVO? The Board of Rabbis? The colleges? Sholem Aleichem Folk Institute? Yugntruf? The Jews? No, none of these, only Rabbi Eliach.

REFLECTION: When I reflect upon the crisis facing mameh loshn today, I often wonder what my grandparents from Latvia would have to say about it. For example, let's say I just arrived home from school and heard my grandmother talking to my grandfather:

"Yankl gib mir dem lefl."

So then I would say to my grandmother:

"Grandma, I learned in school that you should forget all about Yiddish because everything in Yiddish is available in translation.

And she would reply:

.. "Ober Moishe, ich ken nit redn keyn ander loshn."

"Well, all I can say is, don't talk till I come home from school tomorrow and I'll ask my principal to give you special permission."

PARENTS: Has your child been acting kind of strangely lately? Has he been mentioning something about the Forward or singing Yiddish songs around the house? Well, if your child is in this condition, he is probably coming down with Yiddish Fever, a disease which stems from learning Yiddish language and culture. If this is the case, there is no need to get alarmed. Thanks to the miracles of science your child can be cured of this dreaded disease for just $9.95. Send your check or money order and the name of the person who is teaching your child Yiddish to: Eliach Exterminators Inc. He'll come to your house, inject your child with anti-Yiddish serum and personally see to it that the language be removed from your child's environment.

DEAR EDITOR: It's a good thing my high school teaches French instead of Yiddish because it opens up my eyes to an entirely different culture and religion. Because of this, I hope to visit the church at Notre Dame and maybe even convert.

NEWS ITEM: In an apparent closed door session, Rabbi Eliach, speaking before his mirror, has cited "executive privilege" in his refusal to attend the Din Torah.

NOW AVAILABLE: For the first time, you can now purchase the Eliach-Heimowitz combination Hebrew translator and radio. Shift it into high and you have an instrument which will translate everything written in Yiddish that is worth reading. Shift it into low and you can hear a half hour radio session of Yiddish once a week which will enable you to learn the language in the short time of 75,000 years.

The Path of Yiddish

Continued from Page 5

until the period immediately preceding World War II. During that time sequence, Yiddish literature was at the height of its influence with Eastern Europe and America equally at the center of Yiddish creativity. A number of highly gifted prose writers appeared in different countries around the world turning out many varied literary publications.

The twentieth century has also seen the spectacular rise and development of Yiddish poetry. Much of the work of contemporary Yiddish poets reflects an experimental spirit of originality and artistic form found in other contemporary literature. Moreover they reflect a typically Jewish spirit as timeless as ancient Judaica, the spirit and yearning of the Jews, whose dreams and lamentations are on a cosmic scale.

The infamous Nazi genocide and the subsequent Soviet purges have destroyed many of the writers and readers of the Yiddish language. Before the Nazis, Yiddish was the language of some eleven to twelve million Jews in all parts of the world compared to today's statistical figure of slightly over four million.

However, there have been of late many encouraging signs on the horizon that show that Yiddish has discovered new energies and powers in the form of many young adherents. Maurice Samuel's book *In Praise of Yiddish* will most certainly help in this ongoing revitalization and rejuvenation.

Some of the signs of this are courses in Yiddish language and all forms of Yiddish literature which are being offered and pursued by students in high schools, colleges and universities all over the United States from the primary level to doctoral programs. Yiddish is also currently being widely used as a research tool to study the golden age of East European Jewish civilization, and the effect of the Jews on American society. New dictionaries, textbooks and atlases of Yiddish are constantly being published.

As Chaim Weizmann so effectively put it, if Hebrew is our *loshn kodesh*, then Yiddish is our *loshn hakdoyshim*. The concept of the *tsvey shprachikayt*, the inherent bilingualism of the Jews today, is the accepted position in our day and age of many devotees of both Hebrew and Yiddish. As a matter of fact, the Jewish Teachers Seminary and the Herzeliah Hebrew Teachers Seminary have merged to use their sources and resources together.

Thus all Jews of whatever persuasion who are concerned with concrete expressions of Jewishness must work for the continuity of the Yiddish language. A Jewish civilization which is able to withstand the overwhelming cultural pressure of the non-Jewish environment must exploit every Jewish value, every product of Jewish creativity, of which Yiddish language and culture are a foremost exponent.

In the Yeshiva of Flatbush

Continued from Page 17

Yiddish lecture in her class. The incident occurred in May 1973 when Wolowelsky directed members of the faculty to condemn Yiddish in their classes. When the newly hired Hebrew teacher would not agree to follow his orders, he told her he would have her dismissed by telling the principal that she postponed Hebrew tests at the request of the Student Committee for Yiddish, although the allegation had no basis in fact.

Other anti-Yiddish tactics employed by Wolowelsky have included failing or undermarking pro-Yiddish students, writing absent and late marks on the records of students present, denouncing teachers suspected of pro-Yiddish sympathy at Hebrew teachers meetings, attempting to force withholding of college transcripts by withholding grades of pro-Yiddish students, and the use of a considerable number of additional tactics of a similar nature.

In addition to his math classes, the principal assigned him classes in Jewish philosophy, essentially for the purpose of indoctrinating students in an attempt to bring about total acquiescence to the principal's ideology. He has no qualifications for the Jewish philosophy course.

Yiddish Year Book Ad Censored

Each year, the senior class of the yeshiva publishes a student yearbook financed by student funds. As an additional fund-raising effort, the yearbook solicits ads from individuals, families, businesses, etc. The Student Committee for Yiddish submitted an ad in Yiddish calling for the establishment of a Yiddish program at Flatbush. The ad was paid for, accepted, and a receipt obtained. Months later, principal David Eliach abruptly declared it censored and refused to elaborate.

Rabbi Heimowitz, the assistant principal, responsible for yearbook finances, refused to refund the money paid for the ad until he was informed by the yearbook's business manager that the Student Committee for Yiddish was making arrangements to file charges in Kings County Small Claims Court at 141 Livingston Street in downtown Brooklyn. Heimowitz subsequently agreed to make a partial payment.

Play Attacks East European Jewry

The Yeshiva of Flatbush Drama Society recently produced *The Last Jew*, a play written by Mrs. David Eliach concerning the Holocaust. The acting in the presentation was superb and by most accounts on a near professional level.

Far more controversial, however, were the play's theme and content. It depicted the surviving East European Jew as a maniac or a traitor. In fact, the play's two characters who "represent" East European Jewry are a maniac in an insane asylum and a traitor who revealed to the Nazis where all his townspeople lay hidden.

The play tried to "show" that there was nothing positive about life in Jewish Eastern Europe or in the character of the Jews and the culture which originate from the Ashkenazic heritage. Mrs. Eliach's presentation was considered a further attempt on the part of the Yeshiva of Flatbush to smear and decry the conception of the East European Jew, his language and his culture in the eyes of today's generation of American Jewish youth.

Administration Apologist Writes

S. Shulsinger, a former member of the administration of the Yeshiva of Flatbush, published a letter in the Hebrew weekly *Hadoar* in support of the administration of the Yeshiva of Flatbush. Instead of addressing himself to the issues in the controversy, Shulsinger's theme was that "a mysterious person who is hiding" is behind the Yiddish movement. Shulsinger apparently could not learn to accept the fact that young people would fight for Yiddish; his constant claims of a "mysterious secret person behind everything" lend much support to the theory that Flatbush administrators and supporters regard Yiddish with considerable paranoia. His letter, as could be expected drew little support—the editor of Canada's *Yiddish Press* published a front page editorial calling Shulsinger an "administration apologist."

The only purported fact Shulsinger's letter contained was an allegation that a pro-Yiddish letter published in the *Jewish Daily Forward* had been a falsification since no name had been signed. In fact, the letter was written by Bruce Karp, a former student of the Yeshiva of Flatbush who enclosed his name and address in his letter to the editor but requested they be withheld from publication since any student who sent a pro-Yiddish letter anywhere would be subject to extreme harassment by school officials. In March 1974, Karp read his letter before an entire class of Touro College Yiddish students.

Pro-Yiddish School Paper Editor Fired

The editor of the official newspaper of the Yeshiva of Flatbush was fired because coincidentally, he was also a member of the editorial staff of Aleichem Sholem. The student had been associate editor for a year beforehand and was the only student qualified for the job.

As a result, the school paper did not appear at all for many months. When it finally appeared, it was without a student editor, and as could be expected, an administration propaganda sheet which featured articles and photographs extolling the administrators.

Repression of Aleichem Sholem

(Reprinted from 'Chutzpah' - - Chicago, Ill.)

When we discuss assimilation and Jewish self hatred, we are usually talking about Jews who have obviously and openly rejected their heritage and suppressed their history. But assimilation and self hatred affect even those who consider themselves at the center of Jewish life, the "defenders of the faith."

A case in point is the Flatbush Yeshiva. Students there attempted to have Yiddish introduced into the curriculum on the same level as other foreign (!) languages. The administration refused: Yiddish they said, was not worthy of study; anything "worthwhile" had been translated into Hebrew.

The yeshiva administration, under its principal Rabbi David Eliach, backed up its stand by threatening the students who formed a committee for Yiddish with expulsion. Harassment of the Yiddish activists has continued unabated, even intensified in the last year, during which time the Student Committee for Yiddish, through its excellent journal, Aleichem Sholem (in Yiddish and English) has gained thousands of supporters. The committee itself, believe it or not, functions as an underground organization within the yeshiva; names of members are secret, for fear of administration reprisals.

At this writing, the editorial staff of Aleichem Sholem has been told to resign or be expelled; the editor-in-chief, Dovid Katz has been removed from the National Honor Society for what the administration terms "bad character," and the principal has refused to honor a summons from an Orthodox Bes Din. The ACLU has entered the case on behalf of freedom of speech and freedom of the press.

The Chutzpah collective supports the Student Committee for Yiddish in its struggle to institute the study of Yiddish at the Flatbush Yeshiva, and opposes the self hating ideology and repressive tactics of the yeshiva administration. We urge you to support Aleichem Sholem.

Assault on Pro-Yiddish Demonstrators...

Continued from Page 2

The judge then permitted the assailants to leave following their agreement to desist from further assault.

The judge told the Administrator, teacher and school aide of the yeshiva: "If you will all promise to stay away . . . If you promise not to threaten them, or lay a hand on them or call them names, you can walk out of here free men." Judge Reisler concluded the hearing by informing Goodfriend that he could return to court to obtain another summons if Schwartz or the others again assail him or Adam Teitelbaum.

A month later, the Brooklyn Coalition for Yiddish again picketed the Yeshiva of Flatbush on the occasion of the school's honor society assembly. The demonstrators—Chaim Goodfriend, Paula Teitelbaum, Robin Dame and Enid Dame—distributed leaflets protesting the exclusion of a student from the society because of his pro-Yiddish activites in an effort by the yeshiva's administration to intimidate students at the school not to participate in the Yiddish movement. This time, however, the local police precinct had been notified and assurances were obtained that a patrol car would be cruising by during the demonstration to forestall further violence on the part of the yeshiva's officials.

Bnai Yiddish Calls for Principal's Resignation

Bnai Yiddish, a leading international pro-Yiddish society issued a statement calling for the immediate resignation of Rabbi David Eliach, principal of the Yeshiva of Flatbush. The call for resignation included the following points:

1—The principal's refusal to include the study of Yiddish even to the same extent that French and Spanish are taught; his maintaining such a policy despite the willingness of the Board of Regents to grant equal credit for the study of Yiddish and the wide internal and general demand for inclusion of Yiddish.

2—The principal's public statements openly denouncing East European Jewry and Yiddish culture.

3—His unyielding campaign of terror within the Yeshiva of Flatbush as a method of intimidating students in the hope that they will cease fighting for Yiddish because of fear of academic reprisals.

4—Acts against Jewish culture committed by a principal of a yeshiva are an issue for the entire Jewish community, not only the Yeshiva of Flatbush itself. Hence, action should be taken by individuals and organizations to demand the current principal's resignation.

Persons interested in reading the unabridged text of the call for resignation should contact Bnai Yiddish at 22 East 17th Street, New York, N.Y. 10003.

Contributions

(October 1, 1973 - July 1, 1974)

Rose C. Andelman—Chestnut Hill, Mass. $3.00
Anne Ballis—Berkeley, Calif. $5.00
Simeon Baker—Brooklyn, N.Y. $3.00
Hyman Bass—New York, N.Y. $10.00
Evelyn Beck—Madison, Wisconsin . . $5.00
Sidor Belarsky—New York, N.Y. . . . 5.00
Sidney Berg—Great Neck, N.Y. $10.00
Jacob Blank—Brooklyn, N.Y. $5.00
David Botwinik—Montreal, Canada . $18.00
Canadian Jewish Congress—Montreal, Canada $10.00
Canarsie I.L. Peretz W.C. School—Brooklyn, N.Y. $5.00
David Carey—New York, N.Y. $10.00
Carl Cowl—Brooklyn, N.Y. $5.00
Isadore Daum—Bronx, N.Y. $5.00
Victor Engles—Miami Beach, Fla. . . . $5.00
Nettie Farber—Bronx, N.Y. $10.00
Prof. Joshua A. Fishman—Bronx, N.Y. $12.00
J. Fishman—Montreal, Canada $10.00
Betty First—Philadelphia, Pa. $5.00
R. Gelman—Los Angeles, Calif. . . . $5.00
Bobby Getzoff—Bronx, N.Y. $2.50
Leon H. Gilden—New York, N.Y. . . $10.00
Prof. W. Glickman and students—Philadelphia, Pa. $18.50
Jean Goldstein—Miami Beach, Fla. . $5.00
H. Goldstein—Los Angeles, Calif. . $15.00
Moshe Gordon—New York, N.Y. . . . $3.00
Bernard L. Gottlieb, D.D.S.—Bronx, N.Y. $10.00
Libbie Grackin—Jackson Heights, N.Y. $5.00
Irma Greenbaum—Great Neck, N.Y. . $5.00
Daniel Greenberg—Chicago, Ill. $5.00
Tsvi Grosswald—Collingwood, N.J. $25.00
Lena Halpern—Los Angeles, Calif. $10.00
Blima Hamerman—Bronx, N.Y. $5.00
Hebrew Actors Union—New York, N.Y. $10.00
Zalman Aryeh Hilsenrad—New York, N.Y. $10.00
Shifra Himel [A. Reizen Club]—Bronx, N.Y. $10.00
Bessie Hirsch—Bronx, N.Y. $5.00
Leo Horowitz—New York, N.Y. $12.00
Sol Jaffe—West Orange, N.J. $3.00
Jewish Cultural Clubs—New York, N.Y. $25.00
A. Kagan—Miami Beach, Fla. $15.00
I. Kaplan—Miami Beach, Fla. $5.00
Meyer Kirschner—New York, N.Y. . . . $3.00
Ross Klein—Quebec, Canada $2.50
Szloma Kowarski—New York, N.Y. . . $5.00
Israel Kugler—New York, N.Y. $5.00
Hannah Levine—New York, N.Y. . . . $10.00
Shimke Levine—Stanford, Calif. . . . $10.00
Gertrude M. Ludwig—Ontario, Canada $5.00
Yetta Machtinger—New York, N.Y. . . $2.50
Morris May—Chicago, Ill. $5.00
S. Milman—New York, N.Y. $10.00
Kella Minkin—New York, N.Y. $5.00
Morrie Molotnik—Los Angeles, Calif. $5.00
M. Moskowitz—Highland Park, N.J. $5.00
Oyfgang—New York, N.Y. $10.00
S. Palevsky—New York, N.Y. $10.00
J. Panitch—Los Angeles, Calif. $10.00
Chaim Perski—Miami Beach, Fla. . . $10.00
Chaim Plotkin—Brooklyn, N.Y. $10.00
Stephen and Tony Remsen—Miami Beach, Fla. $5.00
Alex Robin—Los Angeles, Calif. . . . $35.00
Isaac Ronch—Los Angeles, Calif. . . . $2.00
P. Sandler—New York, N.Y. $5.00
Lyvia Schaefer—Brooklyn, N.Y. $5.00
J. Schuchman—Berkeley Heights, N.J. $5.00
Haya Cohen Selavan—Pittsburgh, Pa. $6.00
Ben Shamus—Philadelphia, Pa. $3.00
Norman Shapiro—Far Rockaway, N.Y. $3.00
B. Sherman—Philadelphia, Pa. $5.00
Betty Solodar—Rochester, N.Y. . . . $10.50
Harry Steinhart—Bronx, N.Y. $15.00
M.Z. Tkatch—New York, N.Y. $15.00
Max M. Torton—New York, N.Y. . . . $10.00
Anita Unterweiser—Westwood, N.J. . $5.00
Morris Waletsky—New York, N.Y. . . . $5.00
Sholem Waletsky—Riverdale, N.Y. . $5.00
Lillian Warshawer—Bloomington, Ind. $3.00
Julian White—New York, N.Y. $2.50
Workmen's Circle [Fannie Jacobson & Abraham Leff]—New York, N.Y. . . . $50.00
Workmen's Circle [Joseph Mlotek]—New York, N.Y. $10.00
Workmen's Circle Vilner Branch—New York, N.Y. $3.00
Workmen's Circle Dr. Yanush Kortchak Branch—New York, N.Y. $15.00
Yiddisher Kultur Farband—New York, N.Y. $25.00
Harry Zegas—New York, N.Y. $25.00

Please report errors and omissions for correction in the forthcoming issue.

Help Aleichem Sholem

אין קאמף פאר יידיש

(המשך פון זייט 10)

זיין אמט פון רעדאקטאר פון דער אפיציעלער צייטונג פון דער ישיבה נאר מחמת דעם וואס צופעליק איז זיין נאמען אויך געשטאנען אויף דער געהילף רעדאקציע פון עליכם שלום. נאכדעם ווי ער האט געהאט צוגעגרייט די גאנצע ישיבה צייטונג האט דער פרינציפאל אים באזייטיקט און די ישיבה צייטונג איז בכלל ניט ארויס.

● דער מאטעמאטיק לערער דזשאעל וואלאוועלסקי, וועמענס הויפט ארבעט במשך די פארגאנגענע צוויי יאר איז צו צעשטערן די באוועגונג פאר יידיש צווישן די סטודענטן, האט לעצטנס געווארפן א בוך אין פנים פון א יינגל אינמיטן קלאס ווייל דער יינגל איז אמאל געווען א מיטגליד פון דעם סטודענטן קאמיטעט פאר יידיש. וואלאוועלסקי האלט זיך אויך פאר א גרויסן דעטעקטיוו צוליב זיין „פעאיקייט“ אויסצוגעפינען נעמען פון מיטגלידער פון דעם סטודענטן קאמיטעט פאר יידיש כדי זיי צו דערשרעקן צו פארלאזן דעם קאמף. צווישן אנדערע מיטלען באנוצט קעגן יידיש פון וואלאוועלסקין איז דאס פעלשן דאקומענטן פון פרא־יידיש סטודענטן, סטראשען לערער אז זיי מוזן געבן אנטי־יידיש לעקציעס אין זייערע קלאסן ווייל אויב ניט וועט ער אויסנוצן זיין השפעה מיט דעם פרינציפאל זיי צו אנטזאגן פון דער שטעלע, און א סך אנדערע ענלעכע מעטאדן.

● די פלעטבוש ישיבה האט דורכגעפירט א טעאטער פארשטעלונג וואס האט זיך גערופן „דער לעצטער ייד“. די שפיל איז געשריבן געווארן פון יפה אליאך, די ווייב פון דעם פרינציפאל. די טעמע פון דער שפיל איז דאס אומגעקומענע מזרח איראפעאישע יידנטום. דער ציל פון דער שפיל איז געווען צו ווייזן ווי „שרעקלעך“ מזרח איראפעאישע יידן זיינען. די צוויי פארשוינען וועלכע האבן „פארגעשטעלט“ דאס מזרח איראפעאישע יידנטום זיינען געווען (א) א פאררעטער וואס האט איבערגעגעבן צו די דייטשן וואו די איינוואוינער פון זיין שטעטל זיינען געלעגן באהאלטן און (ב) א משוגענער אין א משוגעים הויז.

די שפיל איז פאררעכנט געווארן ווי א מיאוסע און א פאלשע באשמוצונג קעגן דעם אומגעקומענעם אשכנזישן יידנטום און קעגן אלע יידן וועמענס קולטורעלע ירושה איז די מזרח איראפעאישע. דער תכלית פון דער ישיבה אין פארשטעלן די שפיל איז קענטיק געווען צו „ווייזן“ די קינדער אז דאס יידישע לעבן וואס שטאמט פון מזרח איראפע האט ניט קיין שום ווערט און אזוי ארום צו אנטמוטיקן די סטודענטן פון דרך ארץ פאר דער אשכנזישער יידישער ירושה.

● דער פרינציפאל האט פארווערט דאס דרוקן א באצאלטן אנאנס אין דעם יארבוך פון דער ישיבה ווייל ס'איז געווען געשריבן אויף יידיש. אלע אנדערע באצאלטע אנאנסן זיינען געדרוקט געווארן אן שוועריקייטן.

● דער הויפט פון דער העברעאישער אפטיילונג פון דער ישיבה, אמנון הארמאטי האט געצוואונגען אלע תלמידים און תלמידות וועלכע האבן זיך גערופן מיט יידישע נעמען (אשטייגער זיסל, ביילע אא״וו) צו בייטן זיי אויף נייע נעמען וועלכע הארמאטי האט אויסגעקליבן (וואס שטאמען ניט פון יידיש). ער האט דערקלערט אז זיין אקציע קעגן יידישע נעמען איז דורכגעפירט געווארן ווייל די יידישע נעמען, לויט הארמאטי, זיינען ניט קיין „אמתע“ און ער דארף זיי בייטן אויף „אמתע“.

ס'זיינען פאראן נאך צענדליקער דוגמאות פון אונטערדריקונג פון יידיש און פארפאלגונגען און רדיפות קעגן יידיש־ליבהאבנדיקע תלמידים אין דער ישיבה. כאטש ס'איז ניט מעגלעך צוליב דער באגרענעצונג אין ארט איבערצוגעבן אלע שייכותדיקע געשעענישן ביי דער איצטיקער געלעגנהייט, איז עס וויכטיק אז די יידישע עפנטלעכקייט זאל זיין באוואוסט לכל הפחות אין א טייל פון דער שטענדיקער קאמפאניע מיט וועלכער א ישיבה פירט אן קעגן יידיש.

באמטע אנגעקלאגט

(המשך פון זייט 2)

צו האלטן זיך ווייט אוועק פון אט די יונגע מענטשן, אויב איר וועט צוזאגן ניט סטראשען זיי, ניט אנרירן זיי, ניט באליידיקן זיי, קענט איר ארויסגיין פון דאנען פרייע מענטשן״.

דער אנפאל אויף די צוויי פרא־יידיש דעמאנסטראנטן אין גאס נאך צוויי יאר רדיפות קעגן יידיש־ליבהאבנדיקע תלמידים אין דער ישיבת גופא האט ארויסגערופן א שטארקן פראטעסט פון דער יידישער עפנטלעכקייט וואס איז צום מערסטנס געווען שאקירט וואס באמטע פון א ישיבה שלאגן און בריקען יוגנטלעכע וועלכע קעמפן פאר יידיש. ידיעות וועגן דער אטאקע זיינען פארעפנטלעכט געווארן אין דעם ניו־יארקער „אלגעמיינער זשורנאל“, אין „פארווערטס“, דזשואיש וויק“, „בני יידיש“ און אין א סך אנדערע צייטונגען און זשורנאלן.

א סך יידן, יידישע מנהיגים, זשורנאלן און ארגאניזאציעס האבן זיך ארויסגעזאגט פאר דער רעזיגנאציע פון דער גאנצער איצטיקער אדמיניסטראציע פון דער פלעטבוש ישיבה וואס באזירט אירע אקטיוויטעטן אויף סטראשונקעס און טעראר קעגן יידן — סיי אין דער ישיבה סיי מחוץ דער ישיבה — וועמען יידיש איז ליב און טייער.

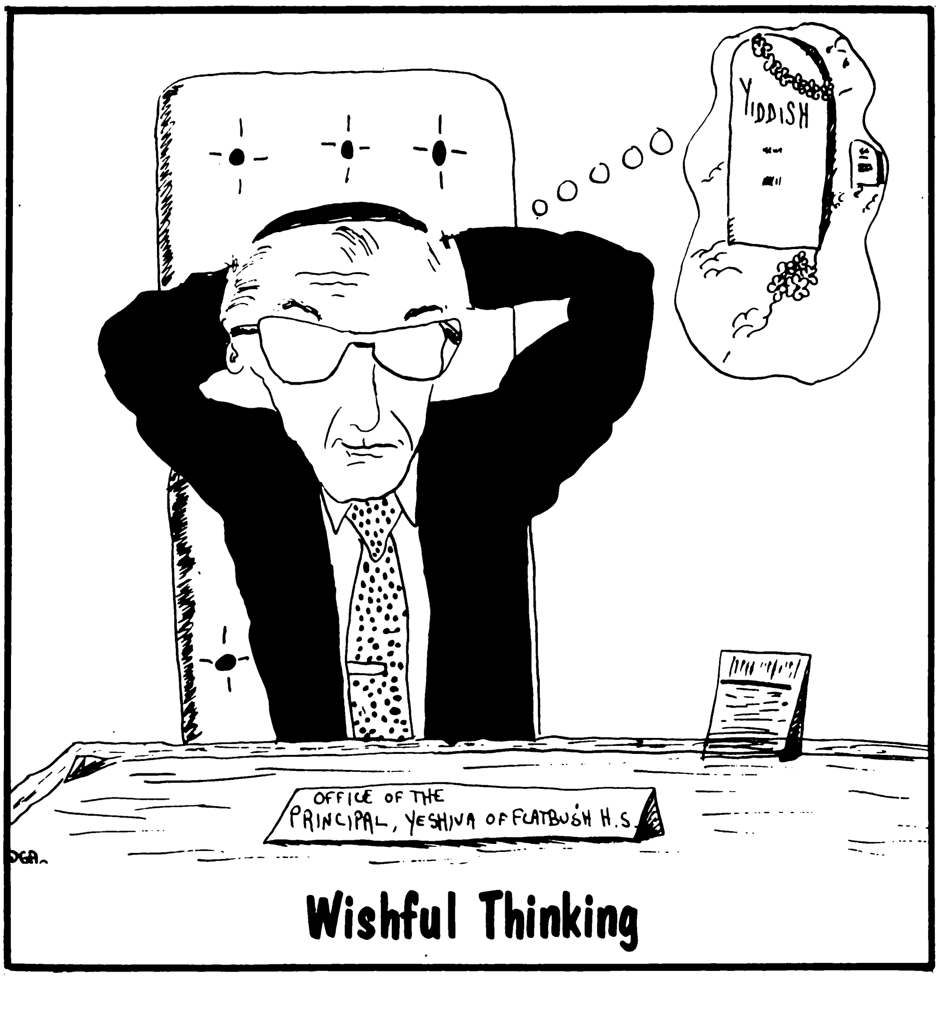

Wishful Thinking

נאָך בריוו...

(המשך פון זייט 7)

דאָס שרייבט צו אייך אַ ייד, וואָס איז שוין אַכציק יאָר אין אַמעריקע. איך בין געוועזן פון די ערשטע תלמידים פון דער ישיבה קטנה ישיבת עץ חיים, וואָס האָט זיך דאַן געפונען אויף 85 הענרי סטריט אויף דער איסט סייד. דאָרט האָט מען געלערנט אַלץ אויף יידיש. חומש פאַרטייטשט אויף יידיש, תנ״ך אויף יידיש, גמרא אויף יידיש. דאָס הייסט, עברית ביידיש.

איך בין געוועזן איינער פון די ערשטע תלמידים אין ישיבת רבנו יצחק אלחנן. דאָרט האָבן מיר אויך געלערנט אַלץ אויף יידיש. אונדזערע ראשי ישיבה האָבן געלערנט זייערע שעורים אין יידיש. מיין זון האָט געלערנט אין ישיבת ר׳ חיים בערלין, אין ישיבת ר׳ יצחק אלחנן, און אין בית מדרש למורים. ער רעדט אויך עברית, אַפילו בהברה ספרדית. און דאָ קומט צוגיין אַ רב אליאַך און פירט אַ קאַמף קעגן יידיש.

ווי קומט אַ ייד, אַ רב בישראל צו וואַרפן אַן איסור אויף יידיש? אונדזערע אַלע גאונים אין די ישיבות האָבן גאָר געלערנט אויף יידיש. זיינען זיי קיין יידן ניט געווען? טאָ ווי האָט הרב אליאַך די חוצפה ניט צו דערלאָזן צו לערנען יידיש? איך האָב אַן אייניקל לערנט ער אין לייקוואוד. איך בין דאָרט געווען באַזוכן מיין אייניקל. איך האָב געמיינט אַז איך בין אין קלעצק. טויג דאָס ניט ווייל מען לערנט יידיש? איך קען אייך זאָגן, ווי אַן אַלטער ייד, רב אליאַך חזור בך! האָב חרטה און צי זיך צוריק.

דוד קליינמאַן,
ברוקלין, נ״י

•.•

איך ווינטש אייך אַ האַרציקן מזל־טוב. איך בין צופרידן וואָס איר קעמפט פאַר אונדזער מאַמע־לשון.

איך בין אַ סטודענטקע אין דעם לעצטן יאָר פון דער פאַראייניקטער מיטלשול. איך לערן זיך שוין אין אַ יידישער שול צוועלף יאָר. איך האָב אָנגעהויבן די יידישע טאָגשול אין דרום אַמעריקע ווען איך בין געווען דריי יאָר אַלט.

אויב איך קען אייך העלפן אין דעם קאַמף, זייט אַזוי גוט און שרייבט.

שרה גיי
ברוקלין, נ״י

•.•

איך שיק דאָ אַן אויסשניט פון אַן אַרטיקל וועגן אייער קאַמף פאַר יידיש וואָס איז דערשינען אין דרום אַפריקע. כ׳מיין אַז ס׳וועט אייך אינטערעסירן צו זען, ווי ווייט אייער קאַמף פאַר יידיש דערגרייכט. פאַרן לשון פון די קדושים וואָס באַקומט אַזויפל אָנערקענונג אין מדינת ישראל איצט.

איר דונערט און ציטערט אַזוי פאַרן כבוד פון יידיש. זייט געזונט און האָט הצלחה אין אייערע אַקטיוויטעטן.

בן־ציון היבעל
ניו־יאָרק, נ״י

•.•

איך האָב דערהאַלטן דעם עליכם שלום און איך בין געווען צופרידן וואָס איר פירט אַן אַ קאַמף צו לערנען יידיש אין דער פלעטבוש ישיבה. עס איז אַ שאַנדע און אַ חרפה אי שפּאַניש און פראַנצייזיש לערנט מען יאָ אין, דער ישיבה און יידיש דערלאָזט מען ניט. מיליאָנען יידן האָבן גערעדט יידיש און געשאַפן אַ גרויסע קולטור אויף יידיש.

די זעקס מיליאָן קדושים האָבן דאָך געוויס גערעדט אויף יידיש. הונדערטער טויזנטער יידן איבער גאָר דער וועלט ריידן אונדזער מאַמע־לשון. עס איז ניט צום גלויבן אַז אין אונדזער פרייער דעמאָקראַטישער אַמעריקע זאָל זיך נאָך געפינען אַזאַ אומפאַרשעמטער ייד ווי דער פרינציפּאַל פון דער פלעטבוש ישיבה.

גיט ניט אויף דעם קאַמף. קעמפט שטאַרקער פאַר אונדזער יידיש לשון אין דער ישיבה און אומעטום! מיט אונדזער הילף וועט איר געווינען.

איך שיק אייך אַ טשעק אויף צען דאָלאַר. איך ווינטש אייך דערפאָלג אין אייער אַרבעט. איך ווייס אַז דער עליכם שלום דערשיינט מערסטנס פאַר יוגנטלעכע אָבער ס׳וואָלט געווען גוט צוציען מער יידישע שרייבער. עס וואָלט פאַראינטערעסירט מער יידישע לייענער און צוזאַמען וואָלט עס מער געהאָלפן אין דעם קאַמף פאַר יידיש.

איך ווינטש אייך דערפאָלג און נצחון.

אברהם קאַגאַן
מיאַמי ביטש, פלאָרידע

•.•

איך קומט אַ יישר כח פאַר דעם מוטיקן און יושרדיקן קאַמף איינצופירן יידיש אין דער פלעטבוש ישיבה.

עס איז אינטערעסאַנט צו באַמערקן דעם קאָלאָסאַלן שינוי אין דעם פאָרמאַט פון דעם זשורנאַל — פון עטלעכע בלעטלעך ביז אַ שיין געדרוקטן זשורנאַל. אַן עין הרע האָט עליכם שלום דורכגעמאַכט אַ היפשן מהלך.

איצט צום עיקר. בייגעלייגט האָט איר אַ טשעק אויף דריי דאָלאַר פאַר דריי אַבאָנענטן.

זייט מצליח אין אייער אמת יידישן קאַמף. דער לאָזונג דאַרף זיין „מי לטובת יידיש אלי״ (פאַראַפראַזירט פון דעם חנוכה לאָזונג).

בערל שאַמעס
פילאַדעלפיע, פ״ע

•.•

איך ווינטש אייך, קעמפנדיקע סטודענטן פאַר יידיש, דערפאָלג אין אייער קאַמף פאַר מאַמע־לשון. גייט אַן שטאַרק מיט אייער מוט פאַר יידיש, פון רעכטס אויף לינקס.

משה פאָלעווסקי
ברוקלין, נ״י

•.•

אויב איר האָט געננוג אָרט אין אייער זשורנאַל, דרוקט אָפּ די עטלעכע שורות, וועגן דעם רודף יידיש פון דער פלעטבוש ישיבה. איך וואָלט זיך קיינמאָל נישט פאַרגעשטעלט, אַז אַ יידישער מורה דרך (?) זאָל אַרויסברענגען פון זיין מויל: אַז מען דאַרף נישט קיין יידיש!

מסתמא, ווייל די רוצחים האָבן שוין יידיש געקוילעט...

וויל ער יידיש דערקוילען...

האָט נישט קיין מורא פאַר אַזאַ מורה דרך און גייט אַן מיט אייער קאַמף פאַר יידיש קעגן די שונאים פון יידיש און איר מיט אונדז צוזאַמען וועלן מצליח זיין.

א. יאַאַכימאָוויטש
ניו־יאָרק, נ״י

אונדז פאַרדריסט, צוליב די גרויסע צאָל בריוו וואָס מיר האָבן דערהאַלטן, איז ניט מעגלעך פאַר אונדז צו פאַרעפנטלעכן אַלע בריוו אין איצטיקן נומער עליכם שלום. די געבליבענע בריוו וועלן געדרוקט ווערן אין די קומענדיקע נומערן.

מילוואָקי און אַריזאָנאַ אוניווערסיטעטן פירן אַריין דעם לימוד פון יידיש

צוויי אוניווערסיטעטן האָבן ערשט צוגעגעבן זייערע נעמען צו דער גיך וואַקסנדיקער רשימה פון העכערע לערן אַנשטאַלטן וואו ס׳זיינען פאַראַן פראָגראַמען פאַר די תלמידים זיך צו לערנען יידיש און יידישע ליטעראַטור.

ווי אַ רעזולטאַט פון סטודענטישע בקשות און פעטיציעס איז באַשלאָסן געוואָרן אין אַריזאָנאַ אוניווערסיטעט אַריינצופירן יידיש אין דער לערן פראָגראַם און דערקלערן פאַר יידיש דעם זעלביקן סטאַטוס וואָס פאַר אַלע אַנדערע לשונות געלערנט אין דעם אוניווערסיטעט.

אין אַן ענלעכער אַנטוויקלונג, האָט דער וויסקאָנסאָן אוניווערסיטעט אין מילוואָקי מסכים געווען אַריינצופירן קורסן פאַר וועלכע מ׳קען באַקומען קאָלעדזש קרעדיטן אין לייענען, ריידן און שרייבן יידיש. די יידיש־פראָגראַם דאָרט איז מעגלעך געוואָרן דורך אַ ברייטהאַרציקער מתנה פון ה. וויינשל, לכבוד מדינת ישראל.

אַנטי־יידיש טעקסטביכער

(המשך פון זייט 5)

אַ דריטער משל פון „יידישער דערציאונג" איז אַ ליטעראַטור זאַמלבוך וואָס נעמט אַריין ווערק פון באַקאַנטע יידישע שרייבער ווי שלום עליכם, י. ל. פרץ און אַנדערע. די ווערק זיינען איבערגעגעבן אין העברעאיש אָן ק י י ן ש ו ם ד ע ר מ אָ נ ו נ ג, אַז זיי זיינען איבערגעזעצט פון יידיש. ווען דער זאַמלבוך נעמט אַריין ווערק פון אַנדערע לשונות, אַשטייגער האָלענדיש, דערקלערט עס זייער קלאָר אז דאָס ווערק איז איבערגעזעצט, ווי אויך פון וואָסער לשון ס׳קומט. דאָס איז פראָסט און פשוט: פ אַ ל ס י פ י ק אַ צ י ע כדי צו פאַרזיכערן אַז די יידישע קינדער וועלכע לערנען זיך אין דער ישיבה זאָלן ניט וויסן אַז שלום עליכם, פרץ און די אַנדערע האָבן געשריבן אויף יידיש, און כדי זיי זאָלן בכלל ניט וויסן אַפילו אַז די יידישע ליטעראַטור עקסיסטירט.

ס׳איז שוין איצט צייט די יידישע עפנטלעכקייט זאָל פראָטעסטירן קעגן אָט דער אונטערדריקונג פון דעם יידישן לשון. די געניוע נעמען פון די מחברים, טיטלען און פאַרלאַגן פון די דערמאָנטע טעקסטביכער געפינען זיך אין דער ענגלישער אָפטיילונג פונעם איצטיקן עליכם שלום.

יידישע פידערשאַפט פון שטאָקהאָלם דיסקרימינירט קעגן יידיש

אין אַ בריוו פון זעליג בערקאָוויץ פאַרעפנטלעכט אין „פאָרווערטס", ווערט איבערגעגעבן אַז די פּני פון דעם „יידישן צענטער" אין שטאָקהאָלם האָבן לעצטנס פאַרמאַכט די יידישע ביבליאָטעק דאָרט און אויך אויפגעהערט דרוקן נייעס פון יידישן צענטער אויף יידיש.

דאָס אַלץ ווערט דורכגעפירט קעגן דעם ווילן און די סענטימענטן פון דער גרעסטער טייל פון דער שטאָקהאָלמער יידישער באַפעלקערונג.

אין קאַמף פאַר יידיש

(המשך פון זייט 4)

איר פאַרזאַמלונג פאַר דער כבוד אָרגאַניזאַציע האָט די ברוקלין קאָאַליציע פאַר יידיש פּיקעטירט ביי דער ישיבה אין פראָטעסט קעגן דער אונטערדריקונג פון יידיש און אין פראָטעסט קעגן דער קאַמפּאַניע פון טעראָר, רדיפות און פאַרפאָלגונגען קעגן פראָ־יידיש סטודענטן בכלל און קעגן דער אויסשליסונג פון דוד קאַץ פון דער כבוד אָרגאַניזאַציע בפרט. אין דער דעמאָנסטראַציע ביי וועלכער מ׳האָט אויסגעטיילט פראָ־יידיש בלעטלעך צו סטודענטן און לערער האָבן זיך באַטייליקט חיים גוטפריינד, פאָלע טייטלבוים, דאָדיע דיים און עטאַ דיים.

אַנדערע פאַרפאָלגונגען קעגן יידיש־אַקטיוויסטן אין דער ישיבה און אַקציעס קעגן דער יידישער שפּראַך גופא וואָס זיינען לעצטנס דורכגעפירט געוואָרן זיינען די פאָלגנדיקע:

● אַ מיטגליד פון דער געהילף רעדאַקציע פון עליכם שלום איז באַזייטיקט געוואָרן פון

(סוף אויף זייט 12)

צענזורירט

YIDDISH NOW!

יידיש איצט!

פראָגראַם פון דעם סטודענטן קאָמיטעט פאַר יידיש:

אַריינפירן דאָס לערנען יידיש אין דער פלעטבוש ישיבה הייסקול כאָטש אויף דער זעלביקער מדרגה ווי פראַנצייזיש און שפּאַניש.

באַזייטיקן אַדמיניסטראַטאָרן און באַלעבאַטים וועלכע דערלאָזן ניט אַז די יידישע שפּראַך זאָל געלערנט ווערן אויף אַ בכבודיקן אופן אין דער פלעטבוש ישיבה.

ריידן יידיש מיט חברים, אין דער משפּחה און וואו נאָר עס איז מעגלעך.

קעמפן דורך שלומדיקע און לעגאַלע מיטלען פאַר יידיש אומעטום.

לייענט, פאַרשפרייט און שטיצט „עליכם שלום" דער זשורנאַל וועלכער קעמפט פאַר דער אַנערקענונג און גלייכבאַרעכטיקונג פון דעם יידישן לשון אין דער פלעטבוש ישיבה הייסקול און איבער גאָר דער וועלט.

PAID FOR BY THE STUDENT COMMITTEE FOR YIDDISH

פאָטאָקאָפּיע פונעם אַנאָנס וואָס האָט געזאָלט אָפּגעדרוקט ווערן אינעם יאָרבוך פון דער פלעטבוש ישיבה. עליכם שלום האָט באַצאָלט פאַר דעם אַנאָנס און באַקומען אַ קבלה דערפאַר. חדשים שפּעטער האָט ראַבי דייוויד אליאַך, דער פּרינציפּאַל פון דער ישיבה דערקלערט אַז דער אַנאָנס איז צענזורירט. די אַדמיניסטראַציע האָט זיך אַנטזאָגט צוריקצוקערן דאָס געלט פאַרן אַנאָנס ביז דער געהילף פּרינציפּאַל, ראַבי דזשאָסעף היימאָוויץ, איז געוואָר געוואָרן אַז מ׳וועט פאָדערן דעם צוריקקער פונעם אָפּצאָל אין געריכט.

די פּאָזיציע פון דער אַדמיניסטראַציע איז ניט דורכצולאָזן אַן איינציק יידיש וואָרט אין אירע פּובליקאַציעס, אַריינגערעכנט אויסגאַבעס ווי דער יאָרבוך וואָס ווערט אַרויסגעגעבן אינגאַנצן מיט געלט פון די תלמידים אַליין, און האַלט זיך פאַר אַ „פרייער טריבונע".

װעגן דעם „רב" װעלכער פירט אונדז צום חורבן

פון

הערש שטיינהאַרט

יידיש האָט שוין אַזאַ מזל. אין יעדער תקופה שטייט אויף אַ נייער יידיש־האָסער. אין דער פלעטבוש ישיבה איז אויפגעשטאַנען אַ יורש פון די אַלטע שונאים פון יידיש: דייוויד אליאַך וועלכער באַהאַלט זיין רשעות אונטער דעם נאָמען „ראַביי". מ'מוז אים אַראָפּרייסן די מאַסקע. די אַליאַכס זיינען אַרויס פון זייערע נאָרעס אין אַלע יידישע תפוצות פון דער וועלט כדי צו צעשטערן און אַרויסטרייבן דאָס יידישע לשון פון די יידישע לערן אַנשטאַלטן. איצט זעען מיר דעם חורבן וואָס זיי האָבן געבראַכט אויף דער יידישער וועלט. גענוג צו דערמאָנען אַרגענטינע און בראַזיל. יאָ, די יידיש־האָסער פון אליאַכס חדר האָבן געבראַכט אַ חורבן אין דאָרטיקן חינוך, יאָ, דאָרט האָט שפּאַניש געזיגט.

אויב די יידישע גייסטיקע פירער וועלן בלייבן פּאַסיוו צו אַזאַ שונא פון יידיש, וועלן זיי זיין שותפים צום חורבן וואָס ראַביי אליאַך ברענגט אויף דער יידישער גאַס. ווי קען אַזאַ „רב" דערציען בעסערע יידן, בעסערע דורות, אַז זיין האַרץ איז אָנגעפילט מיט שנאה צו זיין מאַמעס לשון? ווען איר לייענט דייוויד אליאַכס דערקלערונגען קעגן יידיש ווייסט איר ניט צי דאָס קומט פון עם הארצות אָדער שנאה. דאָס יידישע לשון פאַרפאָלגט אים; ער איז אַ פאַררעטער פון דעם לשון וואָס האָט אים דערצויגן. ער וויל פירן יידיש צו דער תליה.

קעגן די תלמידים וועלכע ווילן לערנען יידיש פירט אליאַך אַן אמתע וואָקכאַנאַליע. עס וואָלט געדאַרפט זיין אַ זכיה צו ריידן די שפּראַך פון די קדושים, די שפּראַך וואָס איז דורכגעווייקט מיט יידישע ליידן און פּיין.

אונדזער טראַגישע תקופה שפּיגלט זיך אָפּ אין יידיש און אין די יידישע שאַפונגען. אין דער היטלער עפּאָכע האָבן מיר פאַרלוירן זעקס מיליאָן יידן, אין דער היינטיקער אַסימילאַציע שטייט אין קאָן דאָס גאַנצע יידישע פאָלק. עס איז געבליבן ווייניק יידיש לעבן צו פאַרלירן. דאָס איז דער טראַגישער פאַקט. דייוויד אליאַך וויל דעם יידישן המשך פאַרוואַנדלען אין אַ דורותדיקן טרויער.

די גרעסטע שונאים זיינען אייגענע: זעט נאָר ווי דער „רב" וואָס איז דערצויגן געוואָרן אויף יידיש רודפט די תלמידים וועלכע ווילן לערנען יידיש.

ווען אַ „רב" זוכט אומצוברענגען יידיש וואָס איז בלוט און פלייש פון דעם יידישן פאָלק, מוז ער באַטראַכט ווערן ווי אונדזער שונא. ווען דייוויד אליאַך פאַרמאָגט טיפע יידישע חכמה, וואָלט ער געלויבט די תלמידים אַנשטאָט פאַרפאָלגן זיי. פאַרוואָס זאָל מען אים לאָזן באַשליסן מי יחיה ומי ימות, וועלכע שפּראַך דאַרף לעבן און וועלכע שפּראַך דאַרף שטאַרבן? מיין האַרץ איז אָנגעפילט מיט צער און טרויער. דאָס יידישע פאָלק האָט אין איר לאַנגער געשיכטע איבערגעלעבט אַ סך ביטערע שונאים. דאָס יידישע לשון וועט דעם יידיש־האָסער אויך איבערלעבן.

דער ראַביי דייוויד אליאַך וועט דעם משיחס טריט ניט דערהערן. די קדושים וואָס זיינען אומגעקומען מיטן יידישן לשון אויף זייערע ליפּן וועלן אים פאַרשטעלן די טויערן פון גן עדן.

די יוונים האָבן געוואָלט טאָן צו די יידן פון זייער דור וואָס דער „רב" וויל טאָן צום היינטיקן דור יידן. די יוונים האָבן געוואָלט אַרויפצווינגען אויף יידן די העלענישע קולטור; אליאַך צווינגט אַרויף פראַנצייזיש און שפּאַניש אויף זיינע תלמידים און דערמיט דינט ער די אינטערעסן פון דער אַמעריקאַנער אַסימילאַציע. מיט זיינע אויגן זעט ער ווי „יידיש ברענגט אום די וועלט" רחמנא לצלן.

איך זע דעם פּרינציפּאַל פון דער פלעטבוש ישיבה ווי אַ חסיד פון די העלעניסטן און די אַסימילאַטאָרן; מ'טאָר ניט דערלאָזן אַז ער זאָל זיין דער הויפּט פון אַ ישיבה.

יידיש אין חינוך מוסדות

(המשך פון זייט 8)

ווי קושן אַ כלה דורך אַ שלייער.

ווי אַזוי קענען דאָס העברעיִשע יידישע לערן אינסטיטוציעס פּועלן ביי זיך אַרויסצולאָזן מחנכים, רבנים, ראַביים, ישיבה בחורים, וואָס זאָלן ניט קענען קיין שייטל יידיש און במילא ניט די ריזיקע נאַציאָנאַלע קולטור ירושה, וואָס איז געשאַפן אויף יידיש?

עס ווילט זיך האָפן, אַז די דאָזיקע חינוך אינסטיטוציעס וועלן איינזען דעם נאַציאָנאַלן חטא, וואָס זיי באַגייען און וועלן סוף כל סוף איינפירן דעם לימוד יידיש סיי אין די ישיבות און סיי אין די העברעיִשע לערן אינסטיטוציעס.

עליכם שלום
אַבאָנעמענט קאַרטל

א. איך באַשטעל:
4 נומערן — $1.00 ....
8 נומערן — $1.75 ....
12 נומערן — $2.50 ....
16 נומערן — $3.25 ....
אויף מיין גאַנצן לעבן — $50.00 ....
אַחוץ מיין אַבאָנעמענט, שיק איך אַ מתנה פון .... צו העלפן פאַרשטאַרקן דעם קאַמף פאַר יידיש און צו פאַרזיכערן דעם קיום פון עליכם שלום.

ב. איך בין שוין אַן אַבאָנענט.
איך שיק אַ מתנה פון .... צו העלפן פאַרשטאַרקן דעם קאַמף פאַר יידיש און צו פאַרזיכערן דעם קיום פון עליכם שלום.

ג. דער אַדרעס אויף וועלכן דער עליכם שלום זאָל געשיקט ווערן:
....
....

ד. באַמערקונגען וועגן עליכם שלום:
....
....

שניידט אויס און שיקט אַריין אין דער רעדאַקציע:
עליכם שלום
1321 55סטע גאַס
ברוקלין, נ"י 11219

די וויכטיקייט פון ריידן יידיש

פון
הרב שלמה חפץ

צווייטער ארטיקל

פאַראַן אין לעבן אַלטע אָפּגעלעבטע פאַרשטעלונגען און באַגריפן וואָס מען האָט שוין לאַנג באַדאַרפט אָפּשאַפן ווייל זיי פּאַסן זיך ניט צו צו דער פּאַקטישער, רעאַלער לאַגע.

אַזאַ מין פאַלשער און לאַנג אָפּגעלעבטער צוגאַנג הערשט ביים בריי‌טן עולם וועגן דער יידישער שפּראַך, וועגן אונדזער מאַמע־לשון.

שוין יאָרן ווי כלערליי נביאים זאָגן אָן דעם אונטערגאַנג פון יידיש. די גענויע דאַטע פונעם אונטערגאַנג איז נאָך ניט קלאָר אָבער ביי זיי איז שוין זיכער אַז דאָס יידישע לשון ביים יונגן דור האַלט נאָענט צו דער גסיסה.

דער ענין יידיש איז אין תוך אַ סך אַ ברייטערע פּראָבלעם אין אונדזער לעבן ווי שפּראַך אַליין. שפּראַך פאַר זיך אַליין פאַרמאָגט אַ גרויסע אייגנשאַפט אָבער נאָר דערפאַר וואָס זי פאַרקערפּערט אין זיך פון איין זייט פאָלק, פון דער צווייטער זייט דעם שאַפנדיקן, קינסט־לערישן יחיד.

דורך דער גאַנצער היסטאָריע פון דער וועלט גייט דורך ווי אַ רויטער פאָדעם דער קאַמף פאַר און קעגן שפּראַך. פון איין זייט האָבן זיגערישע פעלקער שטענדיק געזוכט אויסצוואָרצלען פון די באַ־זיגטע פעלקער זייער שפּראַך און דורך דעם פאַרטיליקן זייער קולטור און זייער נאַציאָנאַלע זעלבסטשטענדיקייט. פון דער צווייטער זייט האָבן באַזיגטע פעלקער זיך מקריב געווען פאַר זייער לשון.

קאַמף אַרום שפּראַך איז אויך געגאַנגען אויף אַן אַנדער דרך, צווישן פאָלק און „העכערע" שיכטן. די אַזוי אָנגערופענע „העכערע" שיכטן האָבן זיך אויסגעקליבן אַ קלאַסישע שפּראַך וואָס איז דעם פאָלק ניט געווען צום האַרצן און אין דעם לשון האָבן זיי אַנטוויקלט די קולטור. דאָס פאָלק האָבן זיי געהאַלטן אין פינצטערניש, זייער שפּראַך האָבן זיי דערנידעריקט און דערמיט אַליין האָבן זיי שוין אויך פאַרהאַסט דאָס פאָלק.

די יידישע שפּראַך ליידט פון דער דיקטאַטור פון דער „אינטע־ליגענץ" וואָס האָט פאַרכאַפּט די וויכטיקסטע פּאָזיציעס און וויל קאָנטראָלירן דאָס לעבן פונעם יידישן פאָלק היינט צו טאָג. מיר ליידן גרויסע ווייטיקן אין אונדזער קולטורעלן לעבן צוליב דעם וואָס די יונגע דורות פאַרנאַכלעסיקן די יידישע שפּראַך און טוען זיך אַסימי־לירן און ווערן פרעמד צו אונדזער פאָלקסלעבן. דער פאַקט באַווייזט, אַז דער ביטול קעגן יידיש גראָבט אונטער דעם יידישן קיום. מיר פּראָטעסטירן צו גאָר דער פרייער וועלט דורך עליכם שלום, און איך פּערזענלעך דורך מיין פּעדער, קעגן דער אונטערדריקונג פון יידיש.

עס איז פאַראַן אַ וואָרט אין ספרי חז״ל הלשון הוא קולמוס הלב, די שפּראַך איז די פּען פון האַרצן. אָט די פּען, דאָס לשון, רעדט פון זיך אַליין און זאָגט אָפן און קלאָר, אַז מיר זיינען אויפן ריכטיקן דרך, אַז ס׳איז דאָ אַ יידיש פאָלק און יידיש איז דער גייסטיקער צו־נויפבונד איבער דער גאַנצער וועלט. מיר זיינען פאַרבונדן מיט טוי־זנטער פעדעם, סיי מיטן נעכטן סיי מיטן היינט און מיר וועלן זיך נאָך שטאַרקער מתייחד זיין מיטן מאָרגן.

מיר ווילן ניט זיין דיקטירט פון די גייסטיקע פאַרשקלאַפער, לא מיט אַן אלף. יעדער בנין מוז האָבן אַ שטאַרקן יסוד אויף וועלכן עס זאָל זיך קענען האַלטן. אָן אַ יסוד מעג דער בנין זיין ווי שיין וועט ער סוף כל סוף חרוב ווערן. דאָס זעלביקע איז אויך אין גייסטיקן זין, אויך גייסטיקע בנינים מוזן זיין געבויט אויף שטאַרקע יסודות כדי צו פאַרזיכערן זייער קיום.

וויאַזוי טאַקע קענען מיר פאַרזיכערן דעם יסוד פון אונדזער גרויסן גייסטיקן בנין וואָס רופט זיך יידישקייט? שרייט אַלע בקול רם: יידיש, דאָס איז דער פונדאַמענט אויף וועלכן עס קען זיך אָנשפּאַרן דער בנין היהדות וואָס אויף דעם בויט זיך דאָס גאַנצע מענטשלעכע לעבן אונדזערס.

און ווער זאָלן די בויער זיין? איצט אַפּעלירן מיר צו אייך, טייערע לייענער, העלפט אונדז בויען, לייגן ציגל אויף ציגל און גע־טריי אויספירן די שליחות פון אונדזער מאַמע־לשון.

יידיש אין העברעאישע חינוך מוסדות

פון
י. זילבערבערג-כּאַלעוואַ

שוין אַ לענגערע צייט, ווי עס גייט אָן אַ דיסקוסיע אין דער יידישער פּרעסע וועגן לערנען יידיש אין דער ברוקלינער פלעטבוש ישיבה. די פאָדערונג צו לערנען יידיש האָט אַרויסגעשטעלט אַ גרו־פּע תלמידים פון דער ישיבה.

איך בין זיך משער, אַז ס׳רוב לערער פון דער ישיבה קענען יידיש. שטעלט זיך אַ פראַגע: פאַרוואָס זאָלן זיי, די מחנכים, יאָ קענען יידיש און זייערע תלמידים זאָלן ניט קענען? איז, חלילה, דער גייסטי־קער האָריזאָנט פון די מחנכים, וואָס קענען יידיש, באַגרענעצט גע־וואָרן? האָט דאָס זיי געשאַט צום שידוך?

אין דעם „פאָרווערטס" איז אַנומלט איבערגעגעבן געוואָרן אַ באַריכט פון הרב אהרן גרינבוים, אַ ראַטגעבער וועגן ישיבה ענינים אין ישראל. דערציילט הרב גרינבוים, אַז העכער זיבעציק טויזנט סאָוועטישע יידן זיינען זינט 1968 אָנגעקומען קיין ישראל און „אַרום דרייסיק ישיבה בחורים פון דער אור ציון ישיבה האָבן פאַרבראַכט דעם שבת מיט די סאָוועטישע יידן; זיי פירן אָן מיטן דאַווענען און נאָך דעם מיט געזאַנג, טאַנץ און מיט דיסקוסיע גרופּעס דער עיקר אויף יידיש. די עלטערע געדענקען יידיש, און אַפילו די יינגערע קענען געבוג יידיש נאָכצוהאַלטן די דיסקוסיעס". פאַרוואָס זאָלן ישיבה בחורים פון דער פלעטבושער און די אַנדערע ישיבות זיך ניט קענען באַטייליקן אין אַ שמועס אויף יידיש?

פאַרוואָס זאָלן ישיבה בחורים (און אויך ראַביים) ניט קאָנען לייענען יידיש אין אָריגינאַל, אין אונדזער פאָלקסלשון — די ווערק פון אונדזערע קלאַסיקער, נעאָ־קלאַסיקער און היינטיקע שרייבער?

דער ביטערער אמת איז, אַז ניט בלויז אין דער פלעטבושער ישיבה לערנט מען ניט קיין יידיש, נאָר דאָס זעלביקע געשעט אויך אין אַזאַ הויכן לערן אַנשטאַלט ווי דער יידישער טעאָלאָגישער סעמי־נאַר און אויך אין מערערע אַנדערע ישיבות. אויב מען באַנוצט זיך שוין יאָ מיט יידיש, איז עס נאָר אין איבערזעצונגען — און ביאַליק האָט שוין געזאָגט, אַז לייענען אַ ווערק אין איבערזעצונג איז גלייך

(המשך אויף זיין 9)

בריוקעסטל

(המשך פון זייט 6)

דויערן) אַ חד במינה אין אַזעלכע שולן איבערן לאַנד.

מיר פאָלגן נאָך מיט טיפן אינטערעס די אַנטוויקלונג צווישן אַ טייל פון יידישע סטודענטן אין אַ גרויסע צאָל הויכע לערן אַנשטאַלטן, אוניווערסיטעטן און קאַלעדזשעס צו יידישער קולטור און צו יידיש לשון.

מיר באַגריסן אייך מיט אייער לעבעדיקער, שפרודלדיקער שריפט עליכם שלום, וואָס מיר האָבן באַקומען.

די מאַטעריאַלן אין אייער שריפט זיינען אַ קוואַל פון אינפאָרמאַציע און אינספּיראַציע פאַר אַלע יוגנטלעכע און דערוואַקסענע וועמען עס זיינען ליב און טייער אונדזער יידישע פאָלקסקולטור, ליטעראַטור און יידיש לשון, וואָס האָבן געהאָלפן אַריינברענגען דעם אינערלעכן יידישן רענעסאַנס אין אונדזער קולטורעלן געזעלשאַפטלעכן לעבן און שאַפן.

מיר שיקן אייך אַ ביישטייערונג פון 25 דאָלאַר און בעטן אייך אונדז שיקן רעגולער אייער שריפט עליכם שלום.

מיט דעם וואַרעמען יישר כח צו אייך און צו אַלע וואָס קעמפן פאַר דער גלייכבאַרעכטיקונג פון יידיש אין אַלע פאַזן פון דער קולטור.

א. דזשענאָווסקי
גענעראַל סעקרעטאַר
יידישער קולטור פאַרבאַנד
ניו־יאָרק, נ״י

יידיש לעבט און וועט לעבן

אין נאָמען פון אונדזער פרייען יידישן אידענטיפיקאַציע צענטער אין פילאַדעלפיע, וויל איך אויסדריקן אַ האַרציקן יישר כח אייך, מיטאַרבעטער פון דעם פּראַכטפולן קעמפערישן יידישן זשורנאַל, עליכם שלום, וואָס קעמפט מיט ציין און נעגל פאַר דעם אויפלעבן פון יידיש ניט נאָר אין דער פלעטבוש ישיבה, נאָר אומעטום וואו יידן וואוינען.

איך בין מסכים מיט אייך, אַז אַן יידיש וועלן מיר פאַרלירן זייער אַ סך פון אונדזער יידישער יוגנט צו די „דזשוס פאַר דזשיזעס״ און צו דער שוידערלעכער אַסימילאַציע. יידישקייט און יידיש מוזן לעבן צוזאַמען אויב מיר זיינען באמת פאַראינטערעסירט אין אַן אויפלעב פון יידישקייט אין אַמעריקע.

מיר ווילן זייער שטאַרק עטאַבלירן אַ שטענדיקן יידישן אידענטיפיקאַציע צענטער וואו יידיש און העברעאיש וועלן לעבן צוזאַמען אין האַרמאָניע. צום באַדויערן, האָבן מיר זייער ווינציק יידישע פירער מיט וויזיע וואָס קענען פאַרשטיין דעם געדאַנק און כאָטש זיי האַלטן שיינע רעדעס וועגן אויפהאַלטן יידישקייט, זיינען זיי ניט גרייט צו העלפן אינעם פּראָיעקט אויף אַ ממשותדיקן אופן.

גייט אָן מיט אייער וויכטיקער אַרבעט. איר וועט זיין די צוקונפטיקע יידישע פירער, און איך בין זיכער, אַז אונטער אייער פירערשאַפט וועלן מיר האָבן אַ בעסער יידיש לעבן ווי מיר האָבן איצט.

יעקב ריז
דערציאונגס דירעקטאָר
פרייער יידישער אידענטיפיקאַציע צענטער
פילאַדעלפיע, פ״ע

יידיש בויקאָטירט אין טעאָלאָגישן סעמינאַר

נאָכפאָלגנדיק אייער אַרבעט לטובת יידיש, דערמאָן איך זיך וועגן מיט יאָרן צוריק האָב איך ס׳ערשטע מאָל באַזוכט ניו־יאָרק (כ׳האָב דאָן געוואוינט אין אַלאַבאַמאַ). איך האָב באַזוכט דעם יידישן טעאָלאָגישן סעמינאַר. אין מיין יונגער נאַאיוויטעט האָב איך זיך נאָכגעפרעגט פאַרוואָס פירט מען ניט אַריין דעם למוד יידיש? „מיר מוזן מאַכן אַן אויסוואַל״, האָט מיר געזאָגט ד״ר אברהם מילגרעם, דער הויפּט פון די לערן אַנשטאַלטן. אייער קאַמף דאַרף דינען ווי אַ משל פאַר אַנדערע לערן אַנשטאַלטן.

יידיש איז אַ טייל פון אונדזער גייסטיקן פאַרמעג. צו שטאַרקן יידיש מיינט שטאַרקן יידישקייט.

בייגעלייגט געפינט זיך מיין באַשיידענער טשעק פון פינף דאָלאַר.

מאָריס מעי
שיקאַגאָ

פאַר דער רעזיגנאַציע פונעם פרינציפּאַל

איך שיק אייך דאָ פינף דאָלאַר פאַר עליכם שלום, פאַר אייער קאַמף פאַר יידיש אין דער פלעטבוש ישיבה הייסקול.

זייט בראַוו, גיט ניט אויף אייער קאַמף קעגן הרב אליאָך, אייער פרינציפּאַל, וועלכער טאָר בשום אופן ניט זיין קיין דירעקטאָר פון אייער ישיבה. אַלע וועמען יידיש איז ליב און טייער דאַרפן פאָדערן די רעזיגנאַציע פון אָט דעם שונא פון אונדזער האַרציק מאַמע־לשון; נאָר אַ שונא פון יידיש קען זאָגן, אַז מ׳קען דאָס בעסטע פון יידיש איבערזעצן אויף אַנדערע לשונות און פטור ווערן פון אונדזער לשון, וואָס איז דער מאַרך און ביין פון די מערסטע פון אונדזער פאָלק. יעדער שונא פון יידיש איז אַ שונא פון אונדזער פאָלק! מיר זיינען שטאָלץ מיט אייער קאַמף!

יעקב שוכמאַן
בוירקלי הייטס, ניו־דזשוירזי

נייער יידיש־קלאַס אין שיקאַגאָ

אַ שיינעם דאַנק פאַר די עקזעמפּלאַרן עליכם שלום. ווי איר ווייסט, זיינען מיר אַוודאי מסכים מיט אייך און מיר שטיצן אייער קאַמף פאַר יידיש.

מיר האָבן נאָר וואָס געשאַפן אַ נייעם יידיש קלאַס אין שיקאַגאָ, אָרגאַניזירט פון דעם „חוצפּה״ קאָלעקטיוו. דאָס רוב תלמידים זיינען יונגע יידן פון דריטן דור, וועמענס עלטערן רעדן ניט קיין יידיש.

מזל טוב, עליכם שלום! גייט ווייטער אָן מיט אייער אַרבעט. איר וועט געווינען!

איידעלע ראַסמאַן מאַלאָוו
שעיה מאַלאָוו
„חוצפּה״ קאָלעקטיוו
שיקאַגאָ, אילינאָי

(סוף אויף זייט 11)

טענה־צעטל

א……איך באַקום ניט דעם עליכם שלום אין צייט.

ב……מ׳האָט ניט געדרוקט מיין בריוו.

ג……כ׳האָב געשיקט אַ מתנה און ס׳איז ניט דערמאָנט געוואָרן אין דער דאַנק־רשימה.

ד……אַנדערע טענות:

……………………………
……………………………
……………………………
……………………………

שניידט אויס און שיקט אַריין אין דער רעדאַקציע:
עליכם שלום
1321 55סטע גאַס
ברוקלין, נ״י 11219

יידיש־קאָנפערענץ אין קאַליפאָרניע

אַ יוגנט קאָנפערענץ וועגן יידיש וועט אינגיכן אָפּגעהאַלטן ווערן אויפן מערב־ברעג פון אַמעריקע. פאַראינטערעסירטע יוגנטלעכע אין דער קאַליפאָרניער סביבה דאַרפן זיך שטעלן אין קאָנטאַקט מיט שימקע לעווין אויפן אַדרעס: 640 מערסי גאַס, מאַונטענוויו, קאַליפאָרניע 94041.

בריווקעסטל

פֿאַר אונדזער מאַמע־לשון

עס קומט מיר אויס מאָדנע, אַז מען זאָל דאַרפֿן אַגיטירן ייִדן פֿאַר אונדזער מאַמע־לשון, עס איז פּונקט ווי מען זאָל דאַרפֿן אַגיטירן אַ מאַמען, אַז זי זאָל טייער האַלטן איר קינד.

איך בין געבאָרן און דערצויגן געוואָרן אין דער ייִדישסטער שטאָט אין דער וועלט — ווילנע, וואו אַלע ייִדן האָבן גערעדט ייִדיש און כמעט אַלע ייִדישע קינדער האָבן זיך געלערנט אין ייִדישע און העברעאישע שולן. איך האָב געוואוינט אין אַן עכט ייִדישן קוואַרטאַל וואו נישט נאָר ייִדן, נאָר אויך אַ טייל גויים האָבן גערעדט ייִדיש. אונדזער סטראָזש שייגעץ האָט גערעדט אַ פֿליסיקן ייִדיש (בעסער ווי ער האָט גערעדט פּויליש) ווייל ער האָט זיך שטענדיק געשפּילט מיט ייִדישע קינדער.

ווען איך שטעל זיך די פֿראַגע, ווי קומט עס וואָס די היגע ייִדישע קינדער קענען קיין ייִדיש ניט, קום איך צום אויספֿיר, אַז די קינדער זיינען נעבעך ניט שולדיק. שולדיק זיינען די ערשטע ייִדישע אימיגראַנטן וועלכע האָבן געמיינט, אַז כדי אויסצוגרינען זיך און זיך לערנען ענגליש, דאַרף מען אַוועקוואַרפֿן ייִדיש און זיי האָבן שוין גענומען ריידן מיט זייערע קינדער ענגליש און אָט די קינדער ווען זיי האָבן חתונה געהאַט און געהאַט קינדער האָבן שוין געוויס מיט זייערע קינדער גערעדט ענגליש. אָט „דאָ ליגט דער הונט באַגראָבן" און ווען איך גיב אַ טראַכט, אַז עס געפֿינען זיך איצט טייערע יוגנטלעכע וועלכע קעמפֿן פֿאַר ייִדיש, איז דאָס טאַקע אַ גרויסער נס. סאָציאָלאָגן וואָלטן געדאַרפֿט נעמען דעם פֿאַרוואַלטער פֿון דער פֿלעטבושער ישיבה אויף אַ פֿאַרהער און דערגרונטעווען זיך וועגן זיין שנאה צו ייִדיש און דערנאָך אָנשרייבן אַן אַרבעט וועגן דעם.

אייך, יוגנטלעכע פֿון עליכם שלום דריק איך אויס מיין העכסטע אָנערקענונג. פֿירט דעם קאַמף מיט מוט און אויסדויער און אויב ס'וועט אַמאָל קומען אַ צייט ווען מען וועט אויסטיילן מעדאַלן פֿאַר ייִדיש־קעמפֿער וועט אייך קומען די ערשטע מעדאַלן.

חיים פּערסקי
מיאַמי ביטש, פֿלאָרידע

ייִדיש און ייִדישקייט

בס"ד

חשובע גוטע פֿריינד עמו"ש, ייִדיש איז די בשותּפֿותדיקע שפּראַך פֿון די היינטיקע גדולים פֿון אַלע לענדער. דער אָרעמער ייִד וועלכער קען נישט קיין ייִדיש פֿאַרלירט יעדע מעג־לעכקייט צו געניסן פֿון דער השפּעה פֿון אונ־דזערע גדולים.

אגב קען איך אַ יונגענמאַן וועלכער איז זייער טעטיק פֿאַר די רוסישע ייִדן און האָט געוואָלט פֿאָרן קיין רוסלאַנד זיך צו באַקענען פּערזענלעך מיט זיינע רוסישע ברידער פֿאַר וועמען ער אַרבעט זייער שווער, נאָר אַזוי ווי ער קען נישט קיין ייִדיש איז ער ניט געפֿאָרן.

אגב וואָלט איך פּערזענלעך הנאה געהאַט ווען איר וואָלט צוגעטשעפּעט אַ קייט צו ייִדיש, דאָס הייסט קעמפֿן פֿאַר ייִדישקייט אין אייער ישיבה. איך האָב אין זינען אַז אַלע מורים אָן אויסנאָם זאָלן זיין אמתע ערלעכע ייִדן וועמענס עכט ייִדישע הנהגה זאָל דינען ווי אַ מוסטער פֿאַר זייערע תּלמידים. די עלטערן וועלכע ווילן זייערע קינדער מחנך זיין מיט אַ ישיבה בילדונג ווילן עס זאָל זיין אמת ייִדיש ברוח ישראל סבא.

בברכת ברכה והצלחה, שלום וכל טוב סלה בביאת גואל צדק בב"א. מיין קליינער ביישטייער קומט מיט אַ האַרציקער ברכה פֿאַר שפע ברכה והצלחה.

זלמן ארי' הילסענראַד
ניו־יאָרק, נ"י

אַ באַגריסונג פֿון „די גאָלדענע קייט"

עס איז פֿאַר אונדז געווען אַן אינספּירירנ־דיקע איבערלעבונג צו לייענען דעם אויסגע־צייכנטן זשורנאַל עליכם שלום און צו איבער־צייגן זיך אַז אויב אַזעלכע פֿריינד ווי איר פֿון ייִדיש לשון און ליטעראַטור זיינען פֿאַראַן, איז דאָ אַ צוקונפֿט פֿאַר אונדזער ייִדיש לשון. גייט אָן מיט מזל ברכה אין אייער הצלחהדיקער טעטיקייט. עס איז אַ דערפֿרייענדיקע ידיעה, אַז אין ניו־יאָרק געפֿינט זיך אַ קרייז, דווקא פֿון יונגע מענטשן, וואָס אויסער זייערע אַקטיווי־טעטן און אויסער זייער לערנען אין הויכשולן, זיינען איבערגעגעבן מיט האַרץ און לייב דער ייִדישער שפּראַך.

איך בין זיכער אַז ס'וועט אייך פֿאַראינטערעסירן צו וויסן, אַז „די גאָלדענע קייט", דער ייִדישער וועלט זשורנאַל פֿאַר ליטעראַטור און געזעלשאַפֿטלעכע פּראָבלעמען דערשיינט דאָ אין מדינת ישראל שוין 25 יאָר ווי אַ פֿערטל־יאָר צייטשריפֿט. מיר ראַנגלען זיך פֿאַר אונ־דזער עקסיסטענץ, מיט גרויסע שוועריקייטן, אָבער מיר פֿרייען זיך וואָס מיר האָבן ב"ה זייער אַ סך פֿריינד אין ארץ ישראל און אין אַלע עקן וועלט, וואָס טוען דערפֿאַר אַז אונדזער צייטשריפֿט זאָל דערשיינען רעגולער.

מיר ווינטשן אייך אַ סך הצלחה אין אייער אַרבעט פֿאַר דער ייִדישער שפּראַך און ליטע־ראַטור — בהצלחה!

ש'. חורש
דירעקטאָר
„די גאָלדענע קייט"
תל אביב, ארץ ישראל

אַרבעטער רינג פֿאַר ייִדיש

איך פֿאָלג נאָך די גאַנצע צייט דעם קאַמף וואָס איר פֿירט אָן פֿאַר דעם קיום און חשיבות פֿון ייִדיש אין דער פֿלעטבוש ישיבה.

צופֿעליק האָב איך געקראָגן דעם לעצטן נומער עליכם שלום. איך בין זייער צופֿרידן סיי פֿון די אַרטיקלען, סיי פֿון די פֿאַרשיידענע אָפּרופֿן פֿון די לייענער.

מיין ערשטע רעאַקציע איז געווען צו אַבאָ־נירן דעם זשורנאַל. דערנאָך האָב איך זיך באַקלערט און באַשלאָסן דעם ענין צו ברענגען צום שטאַטישן קאָמיטעט פֿון אַרבעטער רינג ביי דער זיצונג וואָס איז פֿאָרגעקומען דינסטיק, דעם 13טן נאָוועמבער 1973. נאָך מיין קורצער אויפֿקלערונג וועגן דעם זשורנאַל און זיין כאַראַקטער, האָבן 25 מיטגלידער פֿון שטאָט קאָמיטעט איינגעצאָלט צו איין דאָלאַר און אַחוץ דעם איז באַשלאָסן געוואָרן צו געבן אַ ביישטייערונג פֿון צען דאָלאַר.

ביי־געלייגט וועט איר געפֿינען די צוויי טשעקס, איינעם פֿאַר די אַבאָנענטן און איינעם פֿאַר די ביישטייערונגען, ווי אויך אַ רשימה מיט די נעמען און אַדרעסן פֿון די אַבאָנענטן.

איך וועל אויך זען וואָס מען קען טאָן דורך די צוויי‌גן. איך ווינטש אייך דערפֿאָלג.

ה. זיגאַס
דירעקטאָר
אַרבעטער רינג שטאָט קאָמיטעט
ניו־יאָרק, נ"י

ייִדישער קולטור פֿאַרבאַנד פֿאַר ייִדיש

מיר אין ייִדישן קולטור פֿאַרבאַנד פֿאָלגן נאָך מיט גרויס אינטערעס דעם קאַמף פֿון דעם סטודענטן קאָמיטעט פֿאַר ייִדיש, וועלכער קעמפֿט פֿאַר אַ ייִדישן אָפּטייל אין דער פֿלעט־בוש ישיבה וואָס איז דערווייל נאָך (צום באַ־

(המשך אויף זייט 7)

חורבן פונעם יידישן ישוב אין אַרגענטינע

די וויטערדיקע דערקלערונג, איבערגעגעבן דאָ אין אַ פאַרקירצטער פאָרעם, איז אַרויסגעשיקט געוואָרן פון דעם קאָמיטעט פאַר יידיש אין אַרגענטינע.

ווי אַ מגיפה האָט די לעצטע יאָרן די אויסוואָרצלונג פון יידיש אַרומגעכאַפּט דעם אַרגענטינער יידישן ישוב — דעם ישוב, וואָס איז אַזוי געליבט געוואָרן אין דער יידישער וועלט מיט זיין אַקטיוון יידישן לעבן.

אָבער ווי זעען מיר אויס איצטער? וויטיק און אומרו נעמען אונדז אַרום, ווען מיר מאַכן איצט דעם סך־הכּל:

פון די עטלעכע און פופציק יידיש־העברעאישע שולן זענען געבליבן נאָר געציילטע, וואו מען לערנט נאָך יידיש אין אַ שטאַרק רעדוצירטער פאָרעם. ניינציק פּראָצענט יידישע קינדער באַקומען כּלל נישט קיין שום יידישע דערציאונג, און עס קומט אַ דור אשר לא ידע את יוסף. די דאָזיקע יוגנט איז לחלוטין פאַרלוירן פאַר אונדזער יידישן לעבן.

אין אונדזערע אינסטיטוציעס זיצן איצט באַאַמטע וואָס פאַרשטייען קיין יידיש נישט, איינגעשלאָסן אונדזערע קרוין אינסטיטוציעס. אַפילו די היגע יידישע לערער אָרגאַניזאַציע גיט אַרויס פּובליקאַציעס אין דער לאַנדשפּראַך — אַן אָרגאַניזאַציע וואָס פאַרמאָגט טויזנטער מיטגלידער, די דערציער פון אונדזער נייעם דור יידן!

דער ועד החינוך ווייזט נישט אַרויס קיין אינטערעס און זאָרג זיך איינצושאַפן מאַטעריאַל פאַר דעם לימוד פון יידיש אין די געציילטע שולן, וואו מען לערנט נאָך פון יוצא־וועגן אַ ביסל יידיש. די יונגע לערער ווערן בכלל נישט צוגעגרייט פאַר דעם לימוד פון יידיש. די יונגע לערער, וועלכע ווערן געשיקט אויף השתלמות קיין ישראל אין „מכון גרינבערג“ און אין „מכון גאָלד“, קערן זיך אום פון דאָרט מיט אַ ביטול באַציאונג צו יידיש, און מיט דער זעלביקער גרינגשעצונג דערשייגען זיי שפּעטער אין די היגע „גראַדן“ און שטעקן אָן דערמיט די קינדער, וועלכע מאַלפּעווען נאָך „יידיש נאָ קיעראָ“...

אויב די „יידישע אַגענץ“ זאָרגט זיך פאַרן חינוך אין די תפוצות, איז עס נאָר פאַרן לימוד פון עברית — „חינוך פאַר עליה“ איז דער לאָזונג, הגם אַ קליינער פּראָצענט פון קינדער קענען שפּעטער זיין קאַנדידאַטן פאַר עליה. טאָ פאַרוואָס זשע ווערט אויך נישט געזאָרגט פאַר יידיש? פאַרוואָס ווערט נישט גענומען אין אַכט דאָס אָרטיקע יידישע לעבן? איז דאָס אָרטיקע יידישע לעבן פון די יידישע ישובים אַ הפקר?

אַזוי אַרום שפּרייט זיך אויס די אַסימילאַציע אויפן גאַנצן פראָנט. אויף אַלע אונדזערע קולטורעלע אימפּרעזעס זעט מען לחלוטין נישט קיין יוגנט — זיי זענען פרעמד אונדזער לשון, אונדזער לעבן. זיי וואַקסן צווישן יידן, אָבער אָן יידישן באַוואוסטזיין, אָן קיין שום צוגעבונדנקייט צום יידישן פאָלק. מהאי טעמא זענען פאַרשטענדלעך די קאָנסעקווענצן: די געמישטע חתונות, דאָס אַוועקגיין פון יידישן שטאַם...

די לעצטע פּאָר יאָר איז די ירידה ביי אונדז געוואָרן אַ מוראדיקע. די פּאַרטייען האָבן אָפּגעשטעלט כּמעט אַלע יידישע פּעריאָדישע אויסגאַבעס: וואָכנבלעטער, חודש זשורנאַלן און איין גרויסע צייטונג — „די אידישע צייטונג“ — איז איצט צו איר קרוב זעכציק יאָריקן עלטער פאַרמאַכט געוואָרן.

אונדזער אַלאַרם רוף צו דער היגער קהילה און ועד החינוך:

1) צוריק איינפירן אין די שולן אָבליגאַטאָריש דעם לימוד פון יידיש און זאָרגן פאַר יידישן לערן מאַטעריאַל. פּובליקאַציעס פון ועד החינוך דאַרפן זיין גלייכצייטיק אין אונדזערע בײדע לשונות.

2) פאָדערן פון „מכון גרינבערג“ און „מכון גאָלד“, אַז יידיש און יידישע ליטעראַטור זאָלן אָבליגאַטאָריש געלערנט ווערן מיט די צוקונפטיקע לערער וואָס ווערן צו זיי געשיקט אויף השתלמות.

3) פאָדערן פון דער „אַגענץ“, פון דער „מחלקה לחינוך ולתרבות בגולה“ אַז אירע שליחים פאַרן חינוך אין די תפוצות זאָלן גלייכצייטיק זאָרגן פאַר אונדזערע בײדע לשונות — יידיש און עברית. שונאי־יידיש טאָרן נישט זיין קיין שליחים פאַר חינוך.

4) באַאַמטע פון די יידישע אינסטיטוציעס מוזן דורכמאַכן אַ קורס פון יידיש; דאָס איז אויך חל אויף די וואָס אַרבעטן שוין.

אונדזער אַלאַרם איז אין דער צוועלפטער שעה. לאָמיר ראַטעווען פון דער שריפה אונדזער אייגן יידיש לעבן, וואָס ווערט חרוב פאַר אונדזערע אויגן.

שאַפט נייע לייענער פאַר עליכם שלום
באַנייט אייערע אַבאָנעמענטן

אַנטי־יידיש טעקסטביכער

(המשך פון זייט 2)

„מיר טאָרן ניט פאַרמאַכן אונדזערע אויגן צום פאַקט אַז יידיש שטאַרבט... די יוגנט רעדט מער און מער רוסיש, דייטש או״וו... דער יידישער זשאַרגאָן האַלט אָן בלויז צוליב דעם שטראָם פון אימיגראַנטן וועלכע זיינען געקומען פון לענדער וואו קולטור האָט זיך ניט אַריינגעדרונגען...“ דאָס איז געשריבן געוואָרן פון אַ „נביא“ וועלכער האָט געלעבט מיט אַכציק יאָר צוריק — דאָס אַליין באַווייזט ווי פאַלש די אַנטי־יידיש „נביאים“ זייענען; אָבער אַז דאָס זאָל געלערנט ווערן ווי „יידישע פילאָסאָפיע“ אין אַ ישיבה איז פשוט שאָקירנדיק.

אַ צווייטער מוסטער איז אַ בוך וואָס הייסט „אַ קורצע געשיכטע פון דער מאָדערנער העברעאישער ליטעראַטור“ וועלכער האָט מורא אפילו צו דערמאָנען דאָס וואָרט „יידיש“. דער טעקסטבוך לערנט די יידישע קינדער אַז „ס׳איז פאַרווערט געווען פאַר די יידן צו לערנען פרעמדע שפּראַכן און אַלגעמיינע וויסנשאַפטן, און העברעאיש איז געווען די איינציקע דערלויבטע שפּראַך אַחוץ דעם פאַרגרייזטן דייטש־יידיש וואָס זיי האָבן גערעדט“. דאָ זעען מיר די טרויעריק־באַרימטע שנאה געלערנט פון די אַנטיסעמיטישע דייטשישע „פילאָסאָפן“ וועלכע האָבן באַשלאָסן אַז שפּראַכן זיינען „ריין“ אָדער „פאַרגרייזט“, אַ טעאָריע וואָס דרך אגב איז זייער נאָענט פאַרבונדן מיט דער טעאָריע פון „ריינע“ און „ניט־ריינע“ פעלקער, די טעאָריע וואָס האָט געפירט צום טויט פון מיליאָנען אינעם אייראָפּעאישן חורבן.

(סוף אויף זייט 10)

סאָוועטישע רעגירונג וועט חרוב מאַכן אָדעסער יידישן בית עולם

אינפאָרמירטע קוואַלן אין לאָנדאָן האָבן מודיע געווען, אַז אַן אָפיציעלע פּובליקאַציע פון דער סאָוועטישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי האָט אַנאָנסירט, אַז דער אַלטער יידישער בית עולם אין אָדעס וואו מענדעלע מוכר ספרים און אַ סך אַנדערע ליטעראַרישע, רבנישע און אַלגעמיינע יידישע מנהיגים ליגן באַגראָבן וועט חרוב ווערן כדי צו שאַפן שטח פאַר אַ נייעם וואוינונגס פּראָיעקט. דער בית עולם האָט עקסיסטירט זינט דעם אָנהייב פונעם ניינצנטן יאָרהונדערט ויש אומרים פון פריער נאָך.

ניט געקוקט אויף דעם וואָס חרוב מאַכן בית עולמס איז פאַררעכנט ביי אַלע ציוויליזירטע פעלקער ווי איינער פון די נידערטרעכטיקסטע פאַרברעכנס קעגן דער מענטשהייט, האָט קיין איין רעגירונג ניט פּראָטעסטירט קעגן אָט דער סאָוועטישער אכזריות.

ידיעות אין קאַמף פאַר יידיש אין דער פלעטבוש ישיבה

● דער ריכטער פרענק ס. סאַמאַנסקי פונעם הויפט געריכט פון ניו־יאָרק האָט אונטערגעשריבן אַ באַפעל וואָס האָט דערקלערט אַז די אַדמיניסטראַטאָרן פון דער פלעטבוש ישיבה הייסקול — דייוויד אַליאַך (פרינציפאַל), דזשאָסעף היימאָוויץ (געהילף פרינציפאַל), העראַלד זלאָטניק (פרינציפאַל פון אַלגעמיינע לימודים) און אָסקאַר ראָזנטאַל (אויפזעער) — מוזן ווייזן פאַרן געריכט מאָטיוון פאַרוואָס די אַדמיניסטראַציע פון דער ישיבה האָט אויסגעשלאָסן דעם רעדאַקטאָר פון עליכם שלום פון דער כבוד אָרגאַניזאַציע נאָר מחמת דעם וואָס ער קעמפט פאַר יידיש.

(דער באַפעל פון דעם הויפט געריכט קעגן די פיר אַדמיניסטראַטאָרן מכח זייערע אומלעגאַלע פאַרפאָלגונגען פון פראָ־יידיש סטודענטן איז פאַרעפנטלעכט געוואָרן ווייניקער ווי איין חודש נאָכדעם ווי דריי אַנדערע באַאַמטע פון דער ישיבה זיינען גערופן געוואָרן צו אַ משפט אין קרימינעלן געריכט פאַרן צעשלאָגן צוויי קעמפער פאַר יידיש בשעת אַ פראָ־יידיש דעמאָנסטראַציע.)

די אַדמיניסטראַציע האָט דורכגעפירט אַ סך אַקאַדעמישע נקמה אַקציעס קעגן דוד קאַץ צוליב זיין אָנפירן מיט דער באַוועגונג פאַר יידיש אין דער ישיבה. דער ציל פון די שטענדיקע רדיפות און פאַרפאָלגונגען קעגן יעדן סטודענט וועלכער קעמפט פאַר יידיש איז אַנצווואַרפן אַ פחד אויף די מאַסן סטודענטן אין דער ישיבה כדי זיי זאָלן מורא האָבן מיטצואַרבעטן אין דער באַוועגונג פאַר יידיש.

דאָס אויסשליסן אַ תלמיד פון אַ נאַציאָנאַלער כבוד אָרגאַניזאַציע אין וועלכער ער איז באַרעכטיקט צו זיין אַ מיטגליד איז ניט לעגאַל און דעריבער זיינען לעגאַלע איניציאַטיוון דורכגעפירט געוואָרן נאָכדעם ווי דער פרינציפאַל האָט זיך אַנטזאָגט צו קומען צו אַ דין תורה.

אין דעם געריכט פּראָצעס אין ניו־יאָרק, ווי דערמאָנט, זיינען די אַדמיניסטראַטאָרן פון דער ישיבה גערופן געוואָרן צו ווייזן פאַרוואָס זיי האָבן אויסגעשלאָסן דעם עליכם שלום רעדאַקטאָר פון דער כבוד אָרגאַניזאַציע. כדי דאָס צו באַווייזן האָבן אַ גאַנצע ריי אַנטי־יידיש ראַבייס פון דער פלעטבוש ישיבה געשוואוירן פאַלש פאַרן געריכט. אינפאָרמירטע לערער טענהן אַז צוויי פון די ראַבייס וועלכע האָבן געשוואוירן אַ שבועת שקר, חיים מאָריס און יוסף ראַפול האָבן דאָס געטאָן קעגן זייער ווילן צוליב דעם וואָס דער פרינציפאַל, ראַביי דייוויד אַליאַך האָט געסטראַשעט אַז ער וועט זיי אָנטזאָגן פון זייערע שטעלעס און דורכפירן אַנדערע אַקציעס קעגן זיי אויב זיי שווערן ניט אויף אַלץ וואָס דער פרינציפאַל הייסט. די סטראַשונקע איז געווען ספּעציעל ערנסט ווייל ראַביי אַליאַך האָט שוין געהאַט בפירוש אָנטזאָגט אַ לערער נאָר ווייל ער האָט אַמאָל געשריבן אַ רעקאָמענדאַציע פאַר דוד קאַץ. נאָכדעם ווי ראַביי אַליאַך איז געווען דערפאָלגרייך אין צווינגען מאָריסן און ראַפולן אונטערצושרייבן אויף דער שבועה, איז צוריקגעצויגן געוואָרן די אָנטזאָגונג פון דעם דריטן לערער. דאָס אָנטזאָגן דעם לערער איז קענטיק געווען אַ מיטל צו העלפן אָנשרעקן ראַפולן און מאָריסן אונטערצושרייבן אויף דער פאַלשער שבועה.

ווען דוד קאַץ האָט אַפּליקירט פאַר מיטגלידערשאַפט אין דער כבוד אָרגאַניזאַציע אין 1973 האָט דער פרינציפאַל פערזענלעך אים אויסגעשלאָסן ניט אָנגעבנדיק קיין שום סיבה. ווען ער האָט נאָכאַמאָל אַפּליקירט אין 1974 האָט דער פרינציפאַל אים ווידער אָנטזאָגט, דאָס מאָל איינשטימענדיק אויף אַ פאַרהער — מ׳שטיינס געזאָגט: ראַביי אַליאַך האָט אָראַנזשירט אַז דער געהילף פרינציפאַל, ראַביי דזשאָסעף היימאָוויץ זאָל פאַרלייענען ביים „פאַרהער" אַ לאַנגע רשימה פערזענלעכע באַליידיקונגען קעגן דוד קאַץ צוליב זיין גלויבן אַז יידיש דאַרף אָנערקענט און געלערנט ווערן אין דער ישיבה.

אָט די האַנדלונג מצד דער ישיבה פירערשאַפט האָט געפירט צו דעם באַפעל פון דעם הויפט געריכט וואָס איז אונטערגעשריבן געוואָרן דורך דעם ריכטער סאַמאַנסקי. דוד קאַץ האָט באַקומען דעם באַפעל דערשיינענדיק אַליין אין דעם הויפט געריכט. דער סטודענטן קאָמיטעט פאַר יידיש האָט באַקומען עצות און הילף פון חיים סילווערגלאַד, אַן אַדוואָקאַט וועלכער איז אַ פריינד פון יידיש און אַ וויכטיקער מנהיג אויף דער איסט סייד אין ניו־יאָרק. דעם פרינציפּאַלס אַדוואָקאַט וואָס האָט פאַר אים צוגעגרייט זיינע דאָקומענטן (אַריינגערעכנט די פאַלשע שבועות) איז דער וויצע פרעזידענט פון דער פלעטבוש ישיבה, האָוערד ראַין, וועלכער האָט דערקלערט, אַז פראָ־יידיש סטודענטן זיינען „פאַנאַטיקער און אַ סכנה צו דער געזעלשאַפט".

דעם טאָג ווען די ישיבה האָט דורכגעפירט

(המשך אויף זייט 10)

פאָלע טייטלבוים (רעכטס) און עטאַ דיים טיילן אויס פראָ־יידיש בלעטלעך ביי דער פלעטבוש ישיבה אין אַ דעמאָנסטראַציע אָרגאַניזירט פון דער ברוקלין קאָאַליציע פאַר יידיש וואָס איז דורכגעפירט געוואָרן דעם טאָג פון דער יערלעכער פאַרזאַמלונג פון דער הייסקול כבוד אָרגאַניזאַציע. די ברוקלין קאָאַליציע האָט פּיקעטירט אין פּראָטעסט קעגן דעם וואָס די אַדמיניסטראַציע האָט אויסגעשלאָסן דוד קאַץ פון דער כבוד אָרגאַניזאַציע צוליב זיין אָנפירן מיט דער באַוועגונג פאַר יידיש אין דער ישיבה. די בלעטלעך וואָס מען האָט אויסגעטיילט צו סטודענטן און לערער האָבן פּראָטעסטירט קעגן דער אונטערדריקונג פון יידיש און די רדיפות קעגן פראָ־יידיש תלמידים וואָס ווערן כסדר דורכגעפירט פון דער ישיבה אַדמיניסטראַציע. אין דער דעמאָנסטראַציע האָבן זיך אויך באַטייליקט חיים גוטפריינד און דאָריע דיים.

צוויי בריוו פון מאָנטרעאָל

יידיש אין די פאָלקסשולן און פּרץ שולן

וואָס איז געשען מיט יידיש אין דער יידישער שול אינסטיטוציע אין מאָנטרעאָל ? ווער זיינען די שולדיקע וואָס יידיש איז כמעט אַרויסגעוואָרפן געוואָרן פון די ייִנגערע קלאַסן, פון דער איינציקער יידיש־העברעאישער טאָגשול אינסטיטוציע אין מאָנטרעאָל, וואו מ'האָט געלערנט יידיש זעכציק יאָר ? אין די אַנדערע טאָגשולן ביי אונדז אין שטאָט לערנט מען אינגאַנצן ניט קיין יידיש.

במשך פון צוויי יאָר איז יידיש אין די ייִנגערע קלאַסן כמעט ליקווידירט געוואָרן. ביז מיט צוויי יאָר צוריק האָבן די קינדער אין צווייטן קלאַס, און ביז מיט דריי יאָר צוריק האָבן די קינדער אין ערשטן קלאַס געלערנט יידיש אינטענסיוו פון יידישע לערנביכער. זיי האָבן געשריבן קאָמפּאָזיציעס אין יידיש, גערעדט און פאַרשטאַנען יידיש. דאָס געהערט שוין צום באַדויערן צו דער פאַרגאַנגענהייט.

דער באַשלוס אַרויסצוּוואַרפן יידיש כמעט אינגאַנצן אין די דערמאָנטע קלאַסן איז ניט אָנגענומען געוואָרן דורך דעם פּרינציפּאַל אַליין, נאָר צוזאַמען מיטן דערציאונגס קאָמיטעט. אפילו דער פריערדיקער פּרינציפּאַל פון די יידישע פאָלקסשולן, וועלכער האָט אין יוני 1969 זיך צוריקגעצויגן, איז אויך ניט אַליין דער שולדיקער, ווייל דער פריערדיקער דערציאונגס קאָמיטעט איז געווען מיט אים מסכים אַז די יידישע ביכער דאַרפן ווערן באַזייטיקט פון לערן פּראָגראַם אין די דאָזיקע קלאַסן...

איך קען אויך ניט זאָגן, אַז די דערציאונגס קאָמיטעטן זיינען טאַקע די איינציקע שולדיקע. זיי וואָלטן אַזאַ שרעקלעכע גזירה קעגן יידיש ניט געקענט פאַרווירקלעכן ווען דער דירעקטאָרן ראָט — עטלעכע צענדליק מענטשן, אַ סך פון זיי יידיש־ליבהאַבנדיקע יידיש־יידישע יידן — וואָלט עס ניט באַשטעטיקט...

איך האָב ביז איצט ניט געהערט, אַז די דאָזיקע מענטשן פון דירעקטאָרן ראָט זאָלן זיך „צערייסן דעם פעלץ" וואָס יידישע ביכער ווערן באַזייטיקט פון לערן פּראָגראַם און די יונגע קינדערלעך וועלן ניט פאַרשטיין קיין יידיש. אָבער אין דערקלערן זיך „אין אייביקער ליבע צו יידיש" — אויף דעם זיינען זיי גרויסע ספּעציאַליסטן, אָט די יידיש־יידישע יידן וואָס האָבן דערלאָזט צו דעם אומגליק.

און ווידער קען איך אויך ניט זאָגן, אַז די מיטגלידער פון דירעקטאָרן ראָט זיינען שוין די לעצטע פון די שולדיקע.

דאָס אַלץ וואָלט געקענט אָפּגעשריען ווערן, ווען די לערער פון יידיש וואָלטן געווען איייניק און אַרויסגעטראָטן ענערגיש קעגן דער גזירה. אַלע לערער צוזאַמען וואָלט מען ניט אַרויסגעוואָרפן צוליב דעם. די יידיש־לערער, וועלכע זיינען אַליין אויך די קרבנות פון דעם נייעם אַנטי־יידיש איינפיר האָבן אָבער געצייטערט, יעדערער פאַר זיך און גאָרניט געטאָן קעגן דעם. זיינען זיי דערפאַר, לויט מיין מיינונג, אויך אומדירעקטע מיטשולדיקע אין פאַרברעכן קעגן יידיש.

אָבער אויך די יידיש־לערער זיינען ניט די איינציקע מיטשולדיקע. ד' יידיש־יידישע געזעלשאַפט אין מאָנטרעאָל האָט געשוויגן ; יידישע שרייבער, יידישע קולטורעלע טוער האָבן זיך צוגעקוקט וואָס דאָ קומט פאָר — ספּעציעל ווען איך האָב אַלאַרמירט וועגן דעם — און עס האָט זיי, ווייזט אויס, ניט געאַרט...

אָבער דאָס איז ניט אַלץ. דער נאַציאָנאַלער יידיש קאָמיטעט ביים קאַנאַדער יידישן קאָנגרעס וועלכער איז געגרינדעט געוואָרן נאָר און בלויז צו פאַרטיידיקן יידיש, און צו וועמען כ'האָב געשריבן און געבעטן צו אינטערווענירן אין דעם ענין, האָט זיך ווי ניט וויסנדיק געמאַכט און מיר אפילו ניט געענטפערט.

אפילו דער מאָנטרעאָלער קאָמיטעט פאַר יידיש, וועמענס איינציקער ציל איז צו פאַרטיידיקן יידיש (אחוץ זיין סעקרעטאַר, י. גראָסמאַן, וועלכער איז פּערזענלעך אַרויסגעטראָטן מיט אַן עדיטאָריאַל אין זייער זשורנאַל קעגן באַזייטיקן יידיש פון די ייִנגערע קלאַסן) איז געווען אינגאַנצן פּאַסיוו אין דעם אָנגעווייטיקטן ענין, און דאָס האָט מיך געצוואונגען צו פאַרלאָזן מיט צוויי יאָר צוריק, ווי אַ פּראָטעסט, דעם דאָזיקן קאָמיטעט וואו איך בין געווען אַ מיטגליד אין דער עקזעקוטיוו זינט 1964, ד"ה זינט זיין גרינדונג.

אפילו די איינציקע יידישע צייטונג אין מאָנטרעאָל האָט ניט אָנגענומען צו פאַרעפנטלעכן מיינע פּראָטעסט בריוו קעגן באַזייטיקן יידיש, אויס מורא אַז געוויסע אונטערשטיצער פון דער צייטונג וועלכע זיינען גלייכצייטיק אונטערשטיצער פון די יידישע פאָלקסשולן און פּרץ שולן וועלן, חלילה, זיך פילן געטראָפן...

דעריבער האָב איך געפונען אַ מיטל ווי אַזוי די עפנטלעכקייט זאָל זיך דאָס דערוויסן — דורך בריוו אין „פאָרווערטס", „טאָג מאָרגן זשורנאַל", „בני יידיש", „אַלגעמיינער זשורנאַל", „יוגנטרוף" און אַנדערשוואו.

גוט אָפּגערופן זיך וועגן דעם האָבן וואָלף יונין, ברוך שעפנער, איציק קאָזלאָווסקי, און ווי דערמאָנט פריער, י. גראָסמאַן.

מיר האָבן דאָ אַ סך שולדיקע און מיטשולדיקע אין אַרויסוואַרפן יידיש. און אויב איך וואָלט געדאַרפט אָנגעבן זייערע נעמען און טיטלען וואָלט עס געווען אַ גאַר לאַנגע רשימה...

איך וואָלט געווען צופרידן ווען מ'קען אָט דעם בריוו פאַרעפנטלעכן אין נאָענטסטן נומער עליכם שלום. אפשר, ווען יידן פון אַנדערע שטעט וועלן עס לייענען, וועלן די מאָנטרעאָלער יידן זיך אָנהייבן שעמען וואָס זיי האָבן געשוויגן ביז איצט און ווערן בעלי־תשובהניקעס.

דוד באַטוויניק
מאָנטרעאָל, קאַנאַדע

יידיש אין דער ביאַליק מיטלשול

אין דער ביאַליק טאָג־מיטלשול, געגרינדעט פאַראַיאָרן, וואו איך לערן זיך איצט אין ניינטן קלאַס, איז יידיש ניט אָנערקענט ווי אַ וויכטיקע שפּראַך.

יידיש לערנט מען נאָר דריי מאָל אַ וואָך בשעת אַ סך פון די יידישע לימודים ווערן געלערנט אויף ענגליש. יידישע געשיכטע, למשל, ווערט געלערנט נאָר אויף ענגליש. איך האָב פּראָטעסטירט קעגן דעם וואָס מען רעדט ענגליש אין דעם קלאַס, נאָר צום באַדויערן האָט עס ניט געהאָלפן.

דער לערער קען וויייניק יידיש. איך האָב אים איינמאָל געפרעגט פאַרוואָס מען לערנט יידישע געשיכטע אויף ענגליש, האָט ער מיר געענטפערט אַז דאָס איז אַזוי ווייל מיר וואוינען אין קאַנאַדע!

איך בין דער איינציקער וואָס רעדט מיט מיינע פריינד אויף יידיש אין שול און אויף דער גאַס. טייל ענטפערן מיר אויף ענגליש, טייל אויף יידיש. די וואָס ענטפערן אויף יידיש טוען דאָס כמעט שטענדיק נאָר ווען ס'איז קיינער ניטאָ וואָס קען זיי הערן. איך פיר זיך אַזוי שוין אַ יאָר, זינט די ביאַליק מיטלשול איז געגרינדעט געוואָרן.

איך וואָלט זייער געוואָלט שאַפן אַ יידיש רעדנדיקע גרופּע אין מאָנטרעאָל. איך זוך מענטשן וועלכע וואָלטן געווען פאַראינטערעסירט מיר צו העלפן אין דער אַרבעט.

מיט פריינדשאַפט,
לייבל באַטוויניק
ביאַליק טאָג־מיטלשול
מאָנטרעאָל, קאַנאַדע

עליכם שלום

רעדאקטאר
דוד קאץ

עליכם שלום איז דער זשורנאל פון דעם סטודענטן קאמיטעט פאר יידיש. נומער 5, זומער תשל״ד/1974. געחתמעטע ארטיקלען זאגן ארויס די מיינונגען פון די מחברים און לאו דווקא פון עליכם שלום.

מחמת דעם טעראר וואס ווערט אנגעפירט מצד דער אדמיניסטראציע פון דער פלעטבוש ישיבה קעגן תלמידים וועלכע קעמפן פאר יידיש, זיינען א סך מיטגלידער פונעם סטודענטן קאמיטעט פאר יידיש און פון דער געהילף רעדאקציע פון עליכם שלום אונטערערדיש אזוי אז די רשימה פון די מיטגלידער ליגט נאר אין די הענט פון די אנפירער פון דעם קאמף פאר יידיש אין דער ישיבה.

אלע זיינען פארבעטן אריינצושיקן ארטיקלען און בריוו. כתב־ידן דארפן זיין קלאר געשריבן אדער אפגעקלאפט אויף א שרייבמאשינקע. ניט־אנגענומענע כתב־ידן ווערן צוריקגעשיקט נאר ווען זיי ווערן באגלייט מיט אן אדרעסירטן צוריק קאנווערט.

אבאנעמענט פרייזן: 4 נומערן — $1.00 ; 8 נומערן — $1.75 ; 12 נומערן — $2.50 ; 16 נומערן — $3.25. איינציקע עקזעמפלארן (פונעם איצטיקן נומער) — 25 סענט. פינאנציעלע מתנות צו פארזיכערן דעם קיום פון עליכם שלום און העלפן פארשטארקן דעם קאמף פאר יידיש זיינען זייער נייטיק.

אלע בריוו, ארטיקלען, שאלות און טענות דארפן געשיקט ווערן אויפן אדרעס פון דער רעדאקציע: עליכם שלום, 1321 55סטע גאס, ברוקלין, נ״י, 11219. טעלעפאן: 494־7481.

עליכם שלום איז א חבר אינעם יידישן סטודענטישן פרעסע פאראיין.

באמתע אנגעקלאגט אין קרימינעלן געריכט ...

(המשך פון דער ערשטער זייט)

בערטיס יוניאן״. סטעפן פרעסער פון דער סיוויל ליבערטיס יוניאן האט געהאלפן די יידיש־דעמאנסטראנטן באקומען דריי סופינאס אין ניו־יארקער קרימינעלן געריכט וואס האבן באפעלט די דריי פלעטבוש באמתע צו דערשיינען ביי א פארהער.

ביים פארהער וואס איז אפגעהאלטן געווארן אין קרימינעלן געריכט, האט דער ריכטער ריימאנד ריזלער געווארנט דעם אדמיניסטראטאר פון דער פלעטבוש ישיבה, דייוויד שווארץ און זיינע צוויי מיטאטאקירער וועגן דער ערנסטקייט פון דער אנגריף קלאגע.

ווי ס׳ווערט איבערגעגעבן אין דעם אפיציעלן טראנצקריפט פונעם געריכט, האט דער ריכטער געווארנט די ישיבה באמתע זאגנדיק: „דאס איז אן ערנסטע קלאגע אויף וועלכער איר קענט אלע באשטראפט ווערן דורך תפיסה אויף איין יאר און א זייער הויכן שטראף אפצאל, און פארשטייט זיך איר וועט האבן קעגן זיך קרימינעלע רעקארדן א גאנץ לעבן״.

די צוויי קעמפער פאר יידיש, חיים גוטפריינד און אדם טייטלבוים, האבן דערנאך מסכים געווען צוריקציען די קלאגעס אין געריכט אויפן תנאי אז די דריי אנפאלער פון דער ישיבה וועלן פארזיכערן דעם ריכטער אז זיי וועלן דאס קיינמאל אויף ווייטער ניט טאן. דער ריכטער האט דאן געזאגט צו די ישיבה באמתע: „אויב איר וועט אלע צוזאגן

(המשך אויף זייט 12)

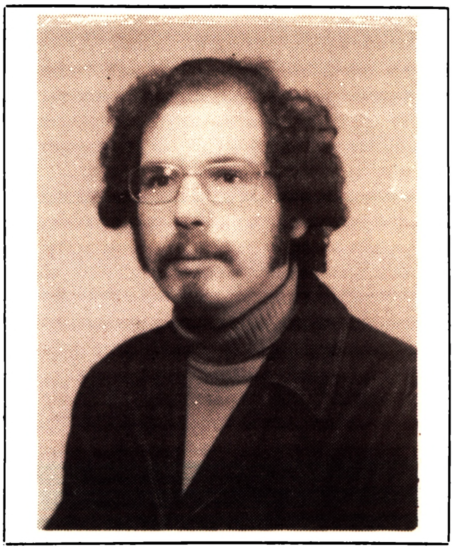

חיים גוטפריינד
גרינדער פון דער ברוקלין קאאליציע פאר יידיש

אנטי־יידיש מאטעריאלן באנוצט פאר „יידישער דערציאונג״

איינער פון די סאמע מיאוסטע אופנים פון איינווארצלען שנאה קעגן פעלקער און לשונות איז דאס פעלשן מאטעריאלן וואס קינדער לערנען אין דערציערישע אינסטיטוציעס. פארשטייט זיך, דער דורכשניטלעכער סטודענט באציט זיך צו טעקסטביכער ווי צו א באגלייבטן מקור און איז גענייגט אנצונעמען אלץ וואס דארט שטייט געשריבן ווי „פאקטן״. דורך די אלע דורות, האבן שונאי ישראל פארשפרייט האס קעגן יידן דורך לערנען אזעלכע „פאקטן״ פון טעקסטביכער.

אט די מעטאדע האט זיך קענטיק אנגענומען ביי די שונאי יידיש, און גאר א גרויסע צאל לערנביכער וועלכע ווערן באנוצט אין אנטי־יידיש טאגשולן, תלמוד־תורהס, נאכמיטיק שולן און זונטיק שולן לערנען די יידישע קינדער ווי אזוי פיינט צו האבן דאס יידישע לשון.

עליכם שלום האט לעצטנס אנטדעקט דריי אינטערעסאנטע דוגמאות פון אט דעם מין „ליטעראטור״ וואס ווערן געלערנט כלומרשט ווי א טייל פון „יידישע לימודים״ אין דער פלעטבוש ישיבה. איין בוך וואס רופט זיך „מאדערנע יידישע מחשבה״ דערקלערט אז

(המשך אויף זייט 5)

„נייער מיטל מזרח״ אטאקירט יידיש

ס. י. גאלדשמיד אינעם לאנדאנער זשורנאל „נייער מיטל מזרח״ האט פארעפנטלעכט אן אטאקע קעגן דער יידישער שפראך. ער שרייבט אין זיין ארטיקל וואס הייסט „די נייע באקליידונג פון משיחן״ אז „יידיש רעפרעזענטירט גלות״ און דריקט אויס זיין פרייד וואס „ס׳איז ניטא קיין איין יידיש־קורס אין גאנץ רוסלאנד״. די טעמע פונעם ארטיקל איז דאס רוסישע יידנטום און זיין עליה קיין ארץ ישראל, נאר די גרעסטע טייל פונעם ארטיקל באשטייט פון שנאה צום יידישן לשון.

פראטעסט בריוו דארפן געשיקט ווערן אויפן אדרעס פון דער רעדאקציע: „נייער מיטל מזרח״, 68 פליט גאס, לאנדאן 4, ענגלאנד.

סטודענטישע גרופע פאר יידיש געגרינדעט אין מאנטרעאל

א גרופע מאנטרעאלער יידישע סטודענטן האט זיך לעצטנס ארגאניזירט כדי צו פארשטארקן יידיש אין מאנטרעאל. דער תכלית פון דער נייגעשאפענער גרופע איז צו ריידן צווישן זיך יידיש, און דורכפירן פארשיידענע אקטיוויטעטן לטובת דער מאנטרעאלער קהילה אויף יידיש.

מאנטרעאלער יוגנטלעכע וועלכע זיינען פאראינטערעסירט דארפן זיך שטעלן אין קאנטאקט מיט יהודית דימאנט אויפן אדרעס: 4975 קארלטאן עוועניו, מאנטרעאל, קאנאדע. דער טעלעפאן איז 0686־731.

עם
ישראל חי

עליכם שלום

ייִדן
רעדט ייִדיש

נומער 5 | זומער תשל״ד/1974 | פרייז : 25 סענט

באַאַמטע פון דער פלעטבוש ישיבה צעשלאָגן פּראָ־ייִדיש דעמאָנסטראַנטן

צוויי פּראָ־ייִדיש דעמאָנסטראַנטן טיילן אויס בלעטלעך ביי דער פלעטבוש ישיבה פּראָטעסטירנדיק קעגן דער אונטערדריקונג פון ייִדיש. — דריי באַאַמטע פון דער ישיבה באַפאַלן די דעמאָנסטראַנטן. — די אַטאַקירער ווערן גערופן צו אַ משפט אין קרימינעלן געריכט. — ריכטער וואָרנט די באַאַמטע אַז זיי קענען פאַרמשפט ווערן אויף אַ יאָר תפיסה. — מ׳לאָזט זיי אַוועקגיין פריי נאָכדעם ווי זיי זאָגן צו פאַרן געריכט נים צו אַטאַקירן די קעמפער פאַר ייִדיש אויף להבא.

צוויי יונגע מיטגלידער פון דער ברוקלין קאָאַליציע פאַר ייִדיש זיינען באַפאַלן געוואָרן פון דריי באַאַמטע פון דער פלעטבוש ישיבה בשעת זיי האָבן אויסגעטיילט בלעטלעך אויפן טראָטואַר לעבן דעם בנין פון דער ישיבה אין ברוקלין.

די אַטאַקע איז פאָרגעקומען בעת אַ פאַר־זאַמלונג, דורכגעפירט פון דער פלעטבוש ישיבה אויף דער טעמע פון די זעקס מיליאָן ייִדישע קדושים אומגעקומען אינעם איראָ־פּעאישן חורבן.

די צוויי ייִדיש־דעמאָנסטראַנטן, חיים גוט־פריינד, דער גרינדער פון דער ברוקלין קאָ־אַליציע פאַר ייִדיש און אדם טייטלבוים, אַ ייִדיש־אַקטיוויסט וועלבער איז אַן אימיגראַנט פון פוילן, האָבן דורכגעפירט אַ דעמאָנסטראַ־ציע אין פּראָטעסט קעגן דער אַדמיניסטראַ־ציעס אונטערדריקונג פון ייִדיש.

זיי האָבן אויסגעטיילט בלעטלעך וואָס האָבן געפאָדערט פאַר ייִדיש די זעלביקע אָנערקע־נונג וואָס שפּאַניש און פראַנצייזיש באַקומען אין דער ישיבה. די בלעטלעך האָבן אָנגעוויזן אויף דער היפּאָקריטסטווע מצד דער אַדמי־ניסטראַציע דורכצופירן אַ פאַרזאַמלונג איין מאָל אַ יאָר לזכר די ייִדישע קדושים בשעת אַ גאַנץ יאָר אונטערדריקט מען דאָס ייִדישע לשון און די שייכותדיקע קולטור און ליטע־ראַטור וואָס זיינען די גייסטיקע אוצרות פונעם אומגעקומענעם מזרח אייראָפּעאישן ייִדנטום. וויכטיקע פאַקטן זיינען אויך איבערגעגעבן גע־וואָרן אין די בלעטלעך מכח די שטענדיקע רדיפות קעגן איטלעכן תלמיד וועלכער זאָגט זיך אַרויס לטובת ייִדיש.

שטייענדיק שטיל, שלומדיק און לעגאַל אויפן טראָטואַר — דאָס הייסט אינעם רשות הרבים — זיינען גוטפריינד און טייטלבוים באַפאַלן געוואָרן פון דריי ישיבה באַאַמטע וועלכע זיינען אַרויסגעקומען פון דעם בנין זיי צו אַטאַקירן.

דער הויפּט אָנגרייפער איז געווען דייוויד שוואַרץ, דער אַדמיניסטראַטאָר פון דער פלעט־בוש ישיבה וועלכער האָט אָנגעפירט מיט דער אַטאַקע קעגן די צוויי פּראָ־ייִדיש דעמאָנ־סטראַנטן זאָגנדיק אין דער הויך: „רינגלט זיי אַרום! גיכער! באַפאַלט זיי!״ אַ לערער און אַן אַרויסהעלפער פון דער ישיבה זיינען אַרויס צוזאַמען מיט דעם אַדמיניסטראַטאָר. אַלע דריי מיטאַרבעטער פון דער פלעטבוש ישיבה האָבן געשלאָגן, געבריקעט, געריסן די האָר און צע־ריסן קליידער ביי די צוויי מיטגלידער פון דער קאָאַליציע פאַר ייִדיש.

אַנדערע שונאים פון ייִדיש פון דער ישיבה האָבן אַוועקגעריסן אַ צאָל פון די ייִדיש־בלעט־לעך און זיי פאַרברענט אויף די טרעפּ פון דער ישיבה.

די פיזישע אַטאַקע קעגן די צוויי קעמפער פאַר ייִדיש איז פאַרשטיים זיך קעגן דעם אַמעריקאַנער געזעץ וואָס פאַרזיכערט דאָס רעכט צו פּראָטעסטירן שלומדיק. דער ענין איז דעריבער גלייך געבראַכט געוואָרן אויפן סדר היום פון דער אַמעריקאַנער „סיוויל ליי־

(המשך אויף זייט 2)

ערשטע ייִדיש־העברעאישע טאָג־שול עפנט זיך אין ניו־יאָרק

די ערשטע ייִדישע טאָג־מיטלשול וואו ייִדיש און העברעאיש וועלן אָנערקענט ווערן גלייך אויף גלייך וועט זיך עפענען דעם קומענדיקן סעפּטעמבער אין ניו־יאָרק.

די נייע מיטלשול ווערט געגרינדעט פונעם ייִדישן לערער סעמינאַר בשותפות מיטן הרצליה העברעאישן סעמינאַר.

די ייִדישע לימודים אין דער טאָג־מיטלשול וועלן אַריינעמען תנ״ך, ייִדישע געשיכטע, ייִדישע און העברעאישע שפּראַך און ליטעראַ־טור, מזרח אייראָפּעאישע ייִדישקייט, מדינת ישראל און דאָס ייִדישע לעבן אין אַמעריקע.

די אַלגעמיינע קורסן וועלן אַלע געלערנט ווערן בהסכם מיט די פאָדערונגען פון דער שטאַטישער דערציערישער אָפּטיילונג און וועלן צוגרייטן די תלמידים פאַר די בעסטע קאַלעדזשעס אין לאַנד.

Aleichem Sholem
1321 55th Street
Brooklyn, N.Y. 11219
Return Postage Guaranteed

U.S. Postage Paid
Bulk Rate
Permit No. 2
Spring Glen, N.Y. 12483